

Izšla ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 25 —; za ino-
semstvo Din 40 —; neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 161. — Telefon št. 72.

Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knjižnici ul. št. 5/L — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.

Inseratni oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 36.

Podružnici: Maribor, Barvaraka ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta,

Račun pri poštnem črk. zavodu: Ljubljana
št. 11.841. — Praha čislo 78.18a
Wien Nr. 105.441.

Ljubljana, 6. junija.

Jutri se menda sestane v Ljubljani vodstvo SLS pod predsedstvom dr. Kuščarja. Že samo dejstvo, da je sklicano na intimen sestanek samo nekaj vodilnih mož, ne pa širši izvrševalni odbor stranke, priča o zagati, v katero je zašla klerikalna stranka.

Dnevni red sestanka javnosti ni pomemben. Iz beograjskih listov poročajo, da gledajo nani blokaži z velikim zanimanjem in pričakovanjem. Namigujejo, da bo SLS jutri zavzela svoje stališče k novi orientaciji, ki je postala vsled ne- vzdržnih razmer v opozicijskem bloku potrebna. Naj bo sestanek namenjen temu ali onemu vprašanju, eno je gotovo: slavno vodstvo bo imelo dovolj vzro- ka, da razmisli in razpravi o obup- nem položaju, v katerega so spravili klerikalni voditelji nekdanj moročno in uplajno SLS.

Današnja mlajša generacija skoraj tja do tridesetega leta, niti ne ve več, kaj je bila svoj čas SLS; v tistih časih, ko je vladala v deželnem zboru in dežel- nem odboru kranjskem. Volja klerikal- nih voditeljev je bil takrat pri nas ukaz, ki je neredko gazil tudi vse zakone in vse moralne principe. Veliko gorla je prizadeval takrat klerikalni teror Slo- venecem in slovenski narodni misli, rešenja pa je tudi, da je navzlic vsemu temu vendarle mogel pokazati na vide- lu, deloma celo prav lepe uspehe svo- jega udeleževanja.

Leta 1914, je nastal za klerikalno stranko usodopolni preobrat. SLS se je v svojo politično in cerkveno moč angažirala za zmago nemškega oro- žja in proti jugoslovnski narodni misli. Toliko nesreče, toliko materialne in moralne škode slovenski rod menda še nikdar ni pretrpel, kakor v svetovni vojni. Ljubljanskemu škofu Jegliču in drugim voditeljem klerikalne stranke, ki so kot avstro - ogrski vojni priganjači blagoslovljali slovenske vojske in fante pred odhodom in strelske järke, doma pa vršili neusmiljene revizije in najsra- motnejše ovaščinstvo, gre žalostna zgo- tovinska zaslug, da so v službi smr- tnih sovražnikov našega naroda gnali Slovence v obup in pogin.

Ljudstvo je prisegalo svojim zapeljiv- em in škodljivcem maščevanje in zdo- po se je, da bo SLS uničena v navalu ljudskega gneva. Klerikalci so spoznali masnost. Da rešijo same sebe in vpliv klerikalizma med Slovenci ter pridobe- asa za zopetno ukrepitev svojih popo- lnomna spodkopanih postojank, so — ka- kor potrjuje tudi šestletna politika SLS v Jugoslaviji — proti koncu svetovne vojne izpremenili taktiko in so iz hinav- stva in strahu postali Jugoslovenci. Čez to so prekrstili svoje glavne zavode iz katoliških in jugoslovnske. Katoli- ška tiskarna se je spremenila v »jugo- slovnsko«; katoliška tiskarna je po- stala jugoslovnska. Prišedši v Beo- grad, so klub poslancev SLS imenovali Jugoslovnski klub. Vse te izpremen- be so se vršile s tako nujnostjo, kakor se vrše preimenovanja firm po kon- kurzu.

Dokler niso klerikalci pokazali svoje stare politike in dokler so jo tihoapsko pokrivali s taktiko jugoslovenstva, so živeli v naši novi državi, zlasti pa v Beogradu ne le ugled, marveč tudi ve- lik respekt. Vsa pota so jim bila v dr- žavni oblasti na široko odprta in dr. Kuščarja je doletela celo čast minist- rskega podpredsednika. Če bi klerikalno jugoslovenstvo ne bilo le taktika, mar- več tudi iskrena politika, ki bi danes zmet bila SLS! Tudi njeni nalo- žniki nasprotniki bi morali priznati, da je SLS vsaj deloma popravila stra- na grehe svoje preteklosti.

Toda klerikalci niso razumeli, da za- tevajo čisto nove razmere novih sme- li novih potov, a tudi novih ljudi. Mora- je bilo za SLS najsodnejše, da je stal tudi v Jugoslaviji nien fiktivni šef, kot Jeglič, ki je bil vsled svoje senil- nosti nesposoben, da spremeni svojo staro avstro - klerikalno miselnost. Po- ročaja a vedno očitneje se je pričela SLS odločati svoje nove taktične kulise in je vračati v predvojni reakcijo. Isto- čnina je začel padati nien politični vpliv, nedoslednost, neiskrenost in vrtoгла- nost njenih voditeljev so prizadejali SLS udarec za udarcem, pokom za po- komom. Svoje težke poraze so pred ljudstvom maskirali s čim dalje radi- kalnejšimi demagogičnimi programi in s pametimi varanji. Prirojena lahkovernost in konservativnost kmetičke množice sta pomagala, da se v Sloveniji peliki kolos klerikalne stranke ni še drobil, četudi ga je na znotraj črv že na vse strani prežidal. Ljudstvo čim dalje bolj spoznava, da je klerikalni po- litič v Jugoslaviji za vedno odklenalo.

Na današnjem sestanku vodstva SLS bo moral dr. Kuščar priznati, da je v Beogradu doživel ter da prvi politika SLS v prepad, iz katerega ni zaniro- mene rešitve. Priznati bo moral, da je na pota za energijo, ako naj se jo še na- trebi porabljati za to, ki je brezupna. Vse je zavojeno, vse izgubljeno. Lene pri- lici, ki so se nudile SLS, so zamujene

Radić prosi za milost

Pisal je vladarju posebno prošnjo, v kateri priznava svoje grehe ter obljublja korenito obnovo. — Popoln neuspeh radićev- cev pri razgovorih s Pašićem. — Kriza opozicijskega bloka.

Beograd, 6. junija. p. Današnji dan je bil v znaku razčlenjenja razmerja med strankami bloka. Današnji listi popolno- ma potrjujejo »Jutrove« informacije o velikem nesoglasju med člani narodnega sporazuma. Posebnih dogodkov pa ni bilo. Delovali so le parlamentarni pod- odbori, ki razpravljajo o poedinih za- konskih načrtih. Tudi na ministrskem predsedništvu je bilo danes precej mrt- vo, ker je bil g. Pašić skoraj ves dan doma. Večina poslancev in ministrov je prišla na nočni Beograd, da bi prebili prvoslovne duhove doma. Prihodnja seja Narodne skupščine je sklicana za terek donoldne.

Današnje »Novosti« objavljajo pod naslovom »Prošnja g. Stjepana Radića za pomiloščenje« senzacionalen članek, za čigar verodostojnost na ni moroče iamtiti. List pravi, da je sredi maja Ra- dić v zaporu poslal in podpisal prošnjo na drugega ustavnega činitelja. V tem pismu priznava Radić monarhijo, dina- stijo in ustavo in izjavlja, da je z njeni popolnoma zadovoljen in da ne zahteva nobene revizije. Prosi tudi oporoščen- ja in se kesa svojega nečednega dela in se končno svečano obvezuje, da se od- reče za vedno vsemu, kar bi utegnilo škodovati okrepitvi države in monarhi- je. Radić prosi tudi naj se mu veruje

in naj se ne izvajajo posledice iz tega njegovega priznanja. To lastnotno pismo Radićevu je prinesel omenjeni vi- soki uradnik v Beograd in ga predal g. Pašiću, ki ga je izročil dne 28. maja na njegov naslov.

»Novosti« potrjujejo tudi prejšnje in- formacije vašera dopisnika o razkolu med člani HRSS zaradi postopanja Pavla Radića. List pravi, da so nezado- voljni, ker se ne vršijo noraianja za do- sego sporazuma, ampak da gre le za to, da se izpusti Stjepan Radić iz zapo- ra. List ugotavlja nadalje, da je gospod Pašić zato povedal v svojem govoru resnico. »Novosti« navajajo, da snoh velik del radićevcev boikotira svoji no- slanski klub, tako n. pr. dr. Buč. Či- žmeković. Uroliš in Miklandžić, ki že nad mesec dni ne prihajajo več v klub.

Tekom dneva so dogodki popolnoma potrdili sinočne informacije vašera do- pisnika, da le g. Pašić odkloni predloge Pavla Radića. Blokaži seveda predstavl- jajo to v drugi obliki. Tako je izjavil Ljuba Davidović, da so prekinjeni pre- govori med radikali in radićevci. Po- dobne izjave dajajo tudi radićevci sami. Vsekakor je tako njihovo priznanje za- dosten dokaz, da le g. Pašić odklonil radićevske zahteve.

Pogajanja so prekinjena

Izjava uglednega nosianca HSS. — Lorković in Radić.

Beograd, 6. junija. r. Zelo ugleden radićevac je izjavil danes vašemu do- pisniku, da so pogajanja z radikali pre- kinjena radi nepomirljivega stališča min. predsednika Pašića, ki ni hotel sprejeti edine zahteve HSS, naj se iz vladne kombinacije izključi samostoj- ni demokrati. Omenjeni radićevac je iz- javil: »Čela naša akcija je z ozirom na to propadla in vse je treba pričeti zno- va«.

Za danes so radićevci naznanili no- vo konferenco Pavla Radića s Pašićem. Vendar te konference ni bilo in izlede- la, da je tudi ne bo. Radićevci so radi tega zelo potrti. Vsekakor se mora smatrati kot gotovo dejstvo, da je Pašić odbil ra- dićevce, ki morajo sedaj sami prizna- vati, da se razgovori s Pašićem odlaža- jo na pozneje. To tudi najboljše deman- tira intrigantsko poročanje opozicijske- ga tiska o sporazumu in v zadnjem ča- su tudi o osnovanju homogene radikal- ne vlade.

Zagreb, 6. junija. r. Vesti o razkolu v vrstah HSS vzbujajo tu največjo paž- njo. »Hrvat« domniti danes, da bi na- meraval dr. Lorković položiti mandat. Verjetno je, da bodo Lorković, Trumbić

in tov. skušali potegniti vodstvo HSS v svoje roke. Glede Stjepana Radića se govori, da namerava v svrhu olajšanja svoje situacije odložiti predsedstvo HRSS.

Beograd, 6. junija. r. Kakor poroča »Politika«, razmere v opozicijskem blo- ku niso več take, kakor so bile prej. To izpremembo niso povzročile ravno po- gajanja med radićevci in radikali. Ožji blok nima ničesar proti sporazumu ra- dićevcev in radikalov in ravno tako tu- de ne proti vstopu radićevcev v vlado. Preobrat je pripisovati predvsem raz- govoru s St. Radićem, ki ga je objavila »Politika«. V večerajšnji seji opozicijske- ga bloka se je razpravljalo o tem raz- govoru, ker se smatra položaj v bloku za znatno poslabšan. V sredo po pravo- slavni binkošti se vrši seja širšega odbora opozicijskega bloka v svrhu proučitve novega položaja. Po mnenju muslimanov in davidovićevcev more priti do izstopa radićevcev iz bloka, ako bodo izostala njihova potašila. Pav- le Radić je včeraj obvestil voditelje opo- zicijskega bloka o svojih razgovorih s Pašićem.

Ukinjenje avtonomije slovanskih in nemških občin v Italiji

Občinske tajnike naj ne nastavlja več občine, ampak prefekti. Interrelacija v rimskem meniu.

Rim, 6. junija. a. Nemška poslanca Sternbach in Tienzi sta naslovila na mi- nistrskega predsednika in zunanjega ministra naslednjo interpelacijo: »Pod- pisana vprašujeta, kako se stinja cela vrsta izjemnih zakonskih odlokov, na- perjenih proti nemškemu ljudstvu, s to- likokrat zatrjevano enakopravnostjo vseh državljanov. Ta vrsta zakonskih odlokov se je sedaj še pomnožila z no- vim odlokom, ki jemlje nemški obči- nam in edino le tem pravico imenovati občinske tajnike in jo daje prefektom

ter določa še posebne pogoje za imeno- vanje. S tem se popolnoma uničuje nem- škim občinam še oni drobec avtonomi- je, ki ra jim priznavajo občinski in po- krajski zakoni«.

Zadeva je izredne važnosti tudi za slovansko manjšino, ker se brezdvom- no enaka odredba pripravljata tudi za ob- čine v Primorju in se s tem uvaja ne- kak nov način komisarjata, ker bi po prefektu imenovani občinski tajniki ime- li absolutno oblast v občinah.

Položaj v Bolgariji

Sofija, 6. junija. p. Uradna brzjojavna agencija objavlja: Vojaška oblastva so storila celo vrsto korakov za omiljenje obsed- nega stanja, da bi se omogočil povratek normalnih razmer v državi. Preiskave pri- sumljivih ljudseh se navzlic temu živahno nadaljujejo. Vojaška sodišča bodo v krat- kem končala sodne razprave zoper glavne člane tajnih organizacij. Vojaško sodišče v Sofiji uvede jutri preiskavo proti Mirteno- vu, ki je preskrbel zoročnikom razstreljivo. Isto velja tudi za one osebe, ki so pripra- vile skrivališče, kjer so našli voditelja taj- nega komunističnega kluba Jankova. Večina

in se ne povrnejo nikdar več. Sedaj nič ne pomaga lamentirati, da je Radić radi osebnih interesov ali zato, da se dokop- le do vlade, izdal osnovne misli svoje- ga programa. Na nestanovitnost in ne- poštenost radićevščine so bili klerikalni voditelji leta in leta opozarjali. Ako niso hoteli verjeti nam, bi lahko verjeli dru- gim, pa ne bi tako grdo nasledil, kakor so. Tudi vsi drugi izgovori so jalovi, kajti spretnost in sposobnost voditeljev bi mogla predvideti in preprečiti kata- strofo, ki je morala za SLS nujno sle- diti.

Zakon o kmetijskem kreditu v načelu sprejet

Na večerajšnji seji Narodne skupščine. — Odgovori ministrov na vprašanja. — V terek bolgarska debata.

Beograd, 6. junija. r. Današnja seja Na- rodne skupščine se je pričela ob pol 10. do- polodne.

Poslanci Krsta Marić in tovariši so pre- ložili zakonski predlog o izpremembi teri- torialne pristojnosti okrajnih sodišč v Zvo- niku, Bijeljini in Brčku.

Minister socijalne politike Marko Gjuri- čić je odgovarjal na vprašanje posl. Rado- slava Azatonovića o neizplačilu invalidskih podpor v niškem okrožju. Minister je na- glašal, da je potrebn denar že odposlan in da je odredil, naj se preišče, ali so se do- godile kake zlorabe. Posl. Azatonović se je z odgovorom zadovoljil.

Minister notranjih del Boža Maksimović je odgovarjal na vprašanje posl. Dimitrija Vujića o omejitvi svobodnega gibanja pre- bivalcev vasi Njemačka in Srbska Trnja v Banatu.

Minister socijalne politike Marko Gjuri- čić je odgovarjal na vprašanje posl. Vlade Miletića o odrejenem pregledu arhivov pri in- validskem sodišču v Nišu. Posl. Miletić se je z ministrovim odgovorom zadovoljil.

Finančni minister dr. Stojadinović je od- govarjal na vprašanje posl. Vlade Miletića o izpremembi pravilnika glede točenja pi- jaja na sejmih. Interpelant se je z ministro- vim odgovorom zadovoljil.

Notranji minister Maksimović je odgo- varjal na vprašanje posl. Pušenjaka in to- varišev o premeščanju orožništva iz Ljub- ljane v Srbijo. Izjavil je, da so se ta pre- meščenja izvršila radi službene potrebe in da se taka premeščenja ne smejo smatrati kot škodljiva ter ne more biti tu tudi no- benega drugega kriterija. Posl. Pušenjak se z odgovorom ni zadovoljil.

Predsednik dr. Subotić je nato pri pre- hudu na dnevni red ugotovil, da so k pro- jektu govorili zastopniki vseh skupin. Ra- zen posl. Pere Milanovića (dav.) ni prijav- ljen noben govornik več.

Po govoru posl. Milanovića je minister za kmetijstvo in vode Krsta Miletić se na krat- ko odgovarjal na pripombe opozicije ter brnil zakonski načrt o kmetijskih kreditih, pri čemer je ponovno navajal glavne misli vladnega predloga.

Nato se je vršilo glasovanje o načeln. Udeležilo se ga je 195 poslancev ter je bil zakonski predlog o kmetijskih kreditih sprejet z 144 glasovi proti 51.

V podrobni razpravi sta govorila posl. Pušenjak (kler.) in Panković (dav.), nato pa poročevalce večine Vaso Franičević. Pri glasovanju o posameznih točkah je ve- čina sprejela prvi oddelek zakona.

Za tem je bila seja zaključena in napo- vedana prihodnja za terek ob 10. dopolndne z dnevnim redom: Interpelacija posl. dr. Vole Marinkovića na zun. ministra o разо- rožitvi bolgarske vojske.

Razprava o tiskovnem zakonu

Beograd, 6. junija. r. Včeraj popoldne je imela seja sekcija za pretes tiskovnega za- kona. Sprejeti so bili vsi člani do oddelka o sodnem postopanju. Sprejeto so bile iz- premembe glede kaznovanja radi žaljenja časti potom tiska. Načrt je določal kazne ječe (robije), ki pa je sedaj izpremenjena tako, da se vsi tiskovni delikti kaznujejo z zaporom in ne robijo.

Vedno več e zmede na Kitajskem

Širjenje splošne stavke. — Dijaki na čelu protievropskega po- kreta. — Novi spopadi v Šangaju. — Nevarnost rusko-japonske vojne.

London, 6. junija. s. »Associated Press« doznava iz Pekinga, da stremi sovjetska vlada z vsemi sredstvi za tem, da na Kitaj- skem povzroči državljansko vojno, ki bi ji dala v roke kontrolo nad vso Kitajsko. Ta akcija bi mogla po mnenju poročevalca do- vesti do nove rusko - japonske vojne. Stari mitijonarji v Pekingu izjavljajo, da položaj ob bokserskega upora l. 1900. še nikoli ni bil tako napet, kakor sedaj in da se more pričakovati povratka ostrega, Angležem so- vražnega gibanja. Kot vodja upornikov v Šangaju se sedaj imenuje mlad dijak Lin Ya Tsing. V Pekingu so dijaki stavili zu- nanjemu ministru nove zahteve. Predvsem zahtevajo ukinitje eksteritorialnosti za Ja- ponec in Angleže ter izgon angleškega kon- zula iz Šangaja. Proti tuzemskim tvrdkam se izvršuje pravcati bojkot.

Peking, 6. junija. s. Zunanji minister je odklonil razpravo o celi vrsti zahtev kitaj- skih dijakov, zlasti pa zahtevo o izgonu ja- ponskih konzulov iz Šangaja in iz Cingtau. V Kantonu je prišlo do manjših bojov. Brzo- javni promet s Hongkongom je prekinjen. Pričakuje se, da bo v Hongkongu izbruhnila splošna stavka.

Pariz, 6. junija. a. Kakor poročajo iz Šan- gaja, se je stavka razširila in je skoraj sploš- na. Agtacija za stavko se je raztegnila ce- lo tudi na francoska podjetja. Vse trgovine so morali zapreti, ker je množica grozila, da jih sicer opustoši. Policija je napadla vse učiliške dijake, sekvestrirala mnogo subver- zivnih publikacij ter aretirala nekega pol- kovnika, načelnika sovjetske propagande, ki je v prvi vrsti hujskal k stavki. Večina Ev- ropejcev, ki so zmogli za to, so prostovolj- no stopili pod orožje. Represijske akcije mednarodne policije so zelo energične. Na- daljujejo se še vedno spopadi med uporni- ki in policijo, zlasti pa med uporniki ter An- gleži in Japonci. Okoli 400 do 500 kitajskih policajev se je pridružilo stavkajočim.

Ratifikacija sporazuma o Reki

Rim, 6. junija. p. Agenzia Stephani po- roča, da je zbornica ratificirala danes z 234 proti petim glasovom sporazum med Italijo in Jugoslavijo glede Reke, podpisan dne 27. januarja 1924. v Rimu.

Pašić poroti Čeko-slovosko

Praga, 6. junija. s. »Narodni Listy« jav- ljajo: Jugoslovnski ministrski predsednik Pašić bo koncem junija dospel v Marijanske Lavne, kjer bo ostal daleč časa. Posetil bo tudi Prago in grad jugoslovnskega posla- nika v Češki Lipli.

Vorašanje železnih vrat

Beograd, 6. junija. p. Danes je imela do- polndne in popoldne seja jugoslovnska in rumunska delegacija za ureditev vprašanja železnih vrat. Delo komisije bo v kratkem završeno.

Kongres davčnih uradnikov

Sarajevo, 6. junija. n. Danes je dospelo semkaj nekaj delegator iz Slovenije, Hr- vatske in Vojvodine, ki se udeležijo kongre- sa davčnih uradnikov. Računa se da pride okrog 100 delegator iz cele države, ki bodo reševali važna stanovska vprašanja.

Vremenske katastrofe v Rumuniji

Bukarešta, 6. junija. k. V okolici mesta Ploesti je divjal močan orkan. Utrgal se je oblak ter uničil vsa polja. Tudi železniške proge so precej poškodovane. Promet se je moral začasno ukiniti. Brzjojavni drogi so na več mestih izruvani iz zemlje. Močne nevihte so divjale tudi na moldavskem ozem- lju. Tudi iz Sedmograške javljajo močne nalive. V Magyarsbergu so velikanski nalivi uničili štiri hiše. Sedem oseb je bilo mrtvih.

Katastrofalna vročina v Severni Ameriki

Newyork, 6. junija. r. Radi silne vročine beležijo doslej 160 smrtnih slučajev in nad 100.000 obolenj. Sole so zaprte.

Chamberlain v Parizu

London, 6. junija. s. Chamberlain je od- potoval danes v spremstvu svoje so- droge in večjega števila svojih sode- lavcev v Pariz in Ženevo. V nedeljo do- polndne bo iz Pariza skupno z Briandom nadaljeval potovanje. Na poti bosta oba zunanja ministra razpravljala o vseh podrobnosti garancijske vrašanja.

Nemiri v Albaniji

Peč, 6. junija. p. V severni Albaniji se opaža med Miriditi precej močno gibanje proti vladni Ahmeda bega Zogu. Uporniki imajo velike denarne vsote in organizirajo odmetnike za svojo akcijo.

Amundsen

Oslo, 6. junija. z. Ladji »Hobby« in »Pram« sta odpluli tik ob meji večnega ledu, da v smislu Amundsenovih in- strukcij križarita in čakata na povratek polarne ekspedicije. Sedaj je namreč že izključeno, da bi se Amundsen in njego- vi tovariši vrnili no zraku. Kljub temu pa se na Norveškem še nikdo resno ne vznemirja, ker vsi trdno zaupajo v Amundsenovo izkušnost in previdnost. Splošno se smatra, da sta se oba zrak- konpova, ko sta pristala, tako poškodo- vala, da ju ni bilo mogoče popraviti, in se zato drzni raziskovalci vračajo sedaj peš.

Letalska nesreča v Hercegovini

Sarajevo, 6. junija. p. Včeraj popoldne se je pripetila letalska nesreča ne daleč od Mo- stara. Podporočnik Jakob Jungas in nare- dnik Milan Mišković sta se dvignila s svojim letalom 2000 m visoko nad mesto. Ko sta se obrnila poti Nevisinju je zagrabil sta rat močan veter, obenem pa je nastal v mo- torju defekt. Letalo se je v zraku parkrat prevrnilo, potem pa strmoglavilo na tla, kjer se je razbilo. Narednik Mišković je bil takoj mrtev, podporočnik Jungas pa tako hudo ranjen, da nemara ne bo okreval.

Resolucija beogradskega kongresa Orjune

Beograd, 5. junija. Kongres vseh Orjuna, ki se je vršil od 31. maja do 3. junija t. l., je sprejel po vsestranski razpravi o orjunaškem pokretu in o političnem položaju in državi, naslednje sklepe:

1.) Kongres ugotavlja z največjim zadovoljstvom številno in moralno velik napredek v vrstah Orjune od prošlega kongresa pa do danes, kar se je najbolje manifestiralo v veličastnem nastopu naših četniških sekcij in ostalega članstva na zletu v Beogradu, v dokazani pripravljenosti celokupnega članstva za delo in boj ter v splošni enodušnosti in vseh osnovnih nazorih in stremeljih.

2.) Orjuna ostaja tudi nadalje izvenstrankarski in nadstrankarski pokret jugoslovenskega nacionalizma, imajoč vedno v vidiku kot končni cilj močno, edinstveno in celokupno jugoslovensko državo, gospodarsko in kulturno napredno, sposobno za uspešno tekmovalnost na vseh področjih plemenske in nacionalne aktivnosti v svetu.

3.) Da doseže svoj cilj, hoče Orjuna predvsem delati za zmago jugoslovenske zavesti in orjunaškega nacionalizma, smatrajoč jugoslovensko narodno edinstvo za dogmo, glede na katero je potrebno, da jo osvoje najbolji in končno vsi člani naroda; ona mora postati čim prej izhodišče vse državne politike.

4.) Videč razlog svojemu postanku in obstoju v dejstvu, da današnje strankarske in politične formacije same niso v stanju, uspešno izvesti zgoraj omenjeni cilji in da more to storiti edino Orjuna, smatra, da je njena najnujnejša dolžnost radi splošne stvari in ne radi sebe, da dela za svoje notranje ojačanje, da sprejema v svoje vrste vse najboljše v državi, meščane, delavce in kmete, ter da napravi iz njih predvsem Orjunaške, sposobne, čestite in borbene, da bi tako dosegla ono stonno moči.

ugleda in pripravljenosti, na kateri bi mogla vsemu javnemu življenju dati svojo ideologijo.

5.) Napram aktualni politiki in političnim strankam Orjuna odločno naglašajo stališče popolne neodvisnosti, je pa vedno pripravljena, podpreti vsak čin katerekoli skupine, ako je le v prilogu unitarizma in jugoslovenstvu, a proti defetizmu, ekskluzivizmu in separatizmu.

6.) Orjuna še enkrat izraža svojo vdanost dinastiji Karađorđevićev kakor tudi svoje spoštovanje vojski, ki ima biti jamstvo edinstva in celokupnosti naroda.

7.) Težje po integralni ustvaritvi narodnih aspiracij Orjuna ne bo nikdar pozabila in bo vedno delala za svoje zaslužene brate, kakor hoče tudi vzdrževati zveze z jugoslovenskimi naselenci v Ameriki in v ostalem inozemstvu.

8.) V socialnem in gospodarskem vprašanju je Orjuna proti razrednemu boju, ker onemogoča kulturni razvoj, a proti destruktivnemu komunističnemu delovanju in proti kapitalistični eksploataciji delavcev postavlja Orjuna razredno solidarnost. Posebno zahteva Orjuna: Da naj se doseže maksimalna produkcija nacije z izgraditvijo prometnih poti in sredstev na konopem in na vodi, z osnovanjem domače industrije in obrti, podpiranjem trgovine, varujoč pri tem interese konzumentov, z intenzivnim obdelovanjem zemlje in širjenjem zadružništva, da se agrarno vprašanje končno reši v korist poljedelcev, čuvajoč pri tem dobro narodne celote.

9.) Pozivajo se vse Orjune, naj v sedanjih splošnih političnih desorientacijah, ojačane z uspehom kongresa, strnejo svoje vrste še krepkeje in krenejo s smelimi, polnim korakom k novim osvajanjem in končni orjunaški zmagi.

kler ta ne ustavi svoje propagande. To je že nekaj drugega. To je doslovna ponovitev besed lorda Curzona pri najinem edinem srečanju v Lausanne. Jaz sem Curzonu tedaj odgovoril: »Vlada in njen celi aparat se obvezuje, da ne bosta uganjala nobene propagande, vlada pa ne more prevzeti odgovornosti za to, kaj pravi kak zasebni državljani. Mi ne moremo prisiliti komunistične stranke, da neha biti komunistična stranka. Mi ne moremo članov komunistične stranke siliti, da nehalo biti komunisti.«

In Curzon mi je odgovoril: »Če gre za to, da se ne vodi 1000-stotna, ampak 500stotna propaganda, se vlada njegovega Veličanstva o tem ne more pogajati.«

Isti motiv zvenj v Chamberlainovem pozivu: »Ustavite propagando!«

V nadaljnjem je Čičerin razlagal, da ruska vlada kot taka in njeni diplomatski organi ne vodijo propagande, da pa Rusija odklanja zahtevo, da se odreče komunizmu. Izjavil je:

»Skušnja prvega leta je pokazala, da se nas ne da vreči, da tu stojimo in bomo tudi ostali. J'y suis, j'y reste.« In v aluziji na neki Leninov odgovor leta 1910, voditelju menševikov Martovu, ki je hotel vreči bolševiški odbor ruske socialnodemokratske stranke, je dejal Čičerin:

»Če Chamberlain nam pravi: »Ustavite se mora vsaka propaganda, komunistična stranka mora prenehati biti komunistična«, tedaj mu moramo kot nekdo Lenin Martovu odgovoriti: »Paites-le, citoyen Chamberlain«, »Poskusite, meščan Chamberlain.«

»Oni so to že poskusili, pa se jim ni posrečilo. Kaj torej hočejo? Vojno? Vojne ne morejo hoteli. Novo intervencijo? Tudi to so že poskusili. Kaj torej hočejo? Oni morajo razumeti, da se mora ustvariti med Anglijo in nami, med kapitalističnimi državami in našo državo, modus vivendi. Da pa se ta doseže, mora Anglija urediti svoje razmerje napram nam kot vlada napram vladi in opustiti svojo dosedanja zahteva, da komunistična stranka preneha biti komunistična.«

Na tej podlagi se more razpravljati in sklepati. Ko smo l. 1921. sklenili začasno pogodbo z Anglijo, ki je še danes edina veljavna pogodba med nami in Anglijo, smo predlagali Angliji, da se prouče vsa vprašanja, ki nas zanimajo, da se ustvari v vseh teh vprašanjih med nami in Anglijo modus vivendi. Lloyd Georgeeva vlada ni marala take konference. Tudi Macdonald se ni spuščal v podrobno konkretno proučevanje vseh spornih vprašanj.

Dokler pa se to ne zgodi, bo obstojal med nami in Anglijo in torej v celokupni mednarodni politiki oni element nestanovitnosti, ki je tako mučen za kapitalistične države.

Razpoka v francoskem vladnem bloku

Pariz, 4. junija.

Painlevéjevo ministristvo je po svojem izvoru čista vlada levčarskega kartela. Po padcu Herriotovega kabineta, ki je doživel poraz v senatu radi svojih neuspehov v finančni politiki, je prevzel nasledstvo Painlevé z možmi, izhajajočimi brez izjeme iz treh »meščansko-demokratskih« skupin levčarskega bloka. Socialisti so tudi novi vladi kartela obljubili svojo dosedanja podporo.

Opozicija je spočetka sprejela Painlevéjevo ministristvo neprijazno. Najbolj ji je bil na poti fin. minister Caillaux, ki ga je ista opozicija dala pred leti obsoditi kot političnega zločinca in »izdajalca domovine«. 21. aprila je vlada dobila zaupnico s pomočjo socializmov, dočim je opozicija glasovala proti.

Kmalu pa je prišlo do zanimivega prekreta. Že vladna deklaracija je deloma zadovoljila opozicijo (ohranitev poslanstva v Vatikanu, opustitev davka na kapital, omiljenje režima v Alžaciji-Lorenu) in vzemirila socialiste. Volitve v občinske zastopstvo pa so razčistile politični položaj v Franciji in manifestirale razmerje moči med strankami. Izkazalo se je pri teh volitvah, da levčarski kartel ni prav nič opočal med ljudstvom, da je ponekod celo napredoval. Zlasti so beležili uspeh socialisti in ekstremni radikalci. Iz tega dejstva je levčica izvajala zaključek, da ni nobenega razloga za popuščanje desnici in da je narod dal zaupnico Herriotu in Leonu Blumu, voditelju socializmov. Začelo se je že šepetati o odstopu Painlevéja in o povratku na levo, o vladi Herriot II., v katero bi vstopil tudi socialisti.

Desnica je, kot se zdi, povzela tudi svoj pouk iz občinskih volitev. Pričela se je, da je dosedanj način boja proti vladnemu kartelu brezuspešen. Pretirano zavzemajo Millerandovih nacionalnih republikancev za nitraklerikalno gonjo skrajne desnice je na delu le utrdilo položaj radikalcev in socialistov. Opozicija je uvidela, da se mora njena taktika izpremeniti.

Na enkrat se je opazil zanimiv pojav. Isti časopis centra in desnice, ki so prej hitro napadali Herriota, so začeli hvaliti Painlevéja. In priver: »Temps«, ki je vneto podiral Herriota, piše sedaj tako-le:

»Pod Herriotovim ministristvom so socialisti vladali, ne da bi bili odgovorni. Pod sedanjim ministristvom oni glasujejo ne da bi bili gospodarji. Prej je izvajal geste marksističnega boga g. Herriot. In koncu svojega kraljevanja je celo prišel dotle, da je v imenu vlade predložil projekt za premoženjsko oddajo, kopiran po socialističnem načrtu. Današnja vlada pa izvaja svoje čine v imenu Francije.«

Tako in še lepše piše sedaj opozicija. Vladno časopisje je postalo pozorno na te izraze simpatije in jih tolmači po svoji. O

zadevi razpravlja v levčarskem »Oeuvre« Jean Piot:

»To že ni več ljubezen. To je že ljubezenski bes. Listi desnice in časopis centra so sladki kot med za g. Painlevéja. Oni mu kade. Oni se mu dobričkajo. Oni ga objemajo. Ali ga hočejo morda zadušiti?«

G. Painlevé ni ničesar storil, s čemer bi zaslužil to svežo ljubezen. V Maroku? Poslal je tja pojačenja, ki jih je pripravilo Herriotovo ministristvo. V Alžaciji? Ohranil je ravnokar otvorene medkonfesijske šole. Na polju finance? Ni-li sam »Temps« pred kratkim z grozo napadal »socialistične« tendence gotovih Caillauxovih načrtov?

Jean Piot vdi v ljubezni desnice željo, da se Painlevé v resnici oddalji od prvotne politike levega kartela, v najslabšem slučaju pa naj hvala desnice izzove nezaupanje in razdor v levčarskem taboru in zlasti odžene socialiste. Z izollramim Painlevéjem bi nato desnica prav hitro obračunala. Jean Piot upa, da levčarski kartel ne bo nasledel tega manevra in bo ostal čvrst, enoten in neomajen.

Ali je to upanje upravičeno? Ker se radikalcev in republikanskih socialistov tiče, gotovo. Oficielni socialisti pa že izglabljajo živce. To so pokazali pri maroški debati. (O tem je »Jutro« obširno poročalo.) Sedaj so zopet prišli na dan z zahtevami, ki naj pokazejo, da so samostojni in ne le pohlevna priprava k vladni vozi. Radikalci so namreč hoteli te dni vložiti svoj predlog za izpremembo sedanjega volilnega reda v korist glasovanju po arrondissementih. Socialisti so se sicer tudi doslej izražali za proporcionalni volilni sistem, vendar niso tajili, da bi pod Herriotovo vlado sprejeli tudi radikalni volilni načrt.

Sedaj so se socialisti oglašali z vso vohemenco za propor. Painlevéjeva vlada je prišla s tem v mučen položaj. Ali odstopi od svojega načrta in popusti socialistom, ki zahtevajo odzgoditev debate o izpremembi volilnega reda do jeseni, tedaj bo vedno bolj padala pod njihov vpliv. Ali pa ne odneha, tedaj je prelom tu in z njim konec kartela.

Seveda so žive sile levce na delu, da premostijo nasprotstva in ni izključeno, da pride do začasnega kompromisa. Vendar eno je gotovo: če bo Painlevé nadaljeval sedanje zmerno politiko ob podpori ali vsaj z dopuščenjem opozicije, postanejo socialisti peto kolo in ne bo se jim več izplačala zveza z vlado. Če pa prodre socialistična volja, bo postalo nerazumljivo, čemu je bil potreben padec Herriota in prihod Painlevéja. V tem zadnjem slučaju bi bila odprta pot k ministristvu Herriot II.

Politične beležke

+ Radičevci in vidovdanska ustava. »Vreme« poroča, da radičevci odkrito izjavljajo, da so za sporazum na podlagi vidovdanske ustave, ter odločno demantirajo vse vesti nekih listov o posebnih pogojih, v katerih se zahteva avtonomija hrvaških krajev. Poslanca P. Radič in Nikić trdita, da njihov klub ne postavlja nobenih pogojev preko mej ustave. Radičevci streme samo po ureditvi razmer v državi ne glede na to, pod katero ustavo se to zgodi: »Vreme« prinaša tudi razgovor z nekim radičevcem, ki izjavlja tole: »Mi zahtevamo, naj se predvsem izvedejo samouprave, ki so zaželeni z ustavo, in da se čim prej izvrše oblastne volitve, da bi na narod preko oblastnih skupščin vršili svoje nadzorstveno pravo in da bi občutil, da ne plača samo davek, temveč da je faktor, ki izvršuje svoj voliv na državno upravo.« Radičevci se torej hitro izpreobračajo. Ako smemo verjeti vestem »Vremena«, potem pomenjajo te izjave radičevcev popoln razpad opozicijskega bloka. Polagoma se je v tem pogledu začelo svitati tudi »Slovenca«, ki poroča včeraj, da opozicijski blok še ni zavzel definitivnega stališča, da pa zahteva od Pavla Radiča poslnski radi raziasnitve položaja. Zato je tudi Pavle Radič odstopoval v Zagreb ter se bo vrnil v Beograd v torkel ali sredo, ko bo seja opozicijskega bloka. Kakor znano, je tudi dr. Korošec prišel v Ljubljano, kjer bo danes na seji vodstva klerikalne stranke skušal ceniti članom vodstva nataktni primerne »špeze«. Kakor se vidi, se te dni odločuje usoda bloka narodnega sporazuma, ki se bo v kratkem razšel v največjem nesporazumu. K vsemu temu je vredno pripomniti, da poroča davidovičevska »Pravda«, da je Pašić v četrtek popoldne podrobno obvestil Pribeževića o razgovorih z Radičem in da v vladi obstoja popolno soglasje.

+ Radičevi pogoji za sporazum. — Pred dnevi so zemljoradniške »Novosti« navedle Radičeve pogoje za sporazum z radikali. Objavili jih je tudi ljubljanski »Slovenec«. Radikalna »Samouprava« označuje vse omenjene pogoje za gluposti in pravi: »Radikalna stranka se je nepamirljivo in zelo ostro borila proti vsem tem glupostim ter je zmagała pri volitvah. Podtikati kot pogoje sporazuma, kakor to dela Geca Pižon, vse ono, proti čemer se je odločno in energično borila radikalna stranka, pomenja navedeno delati proti sporazumu.« Nadalje pravi »Samouprava«, da so s priznanjem ustave, državne edinstva, monarhije in dinastije Karađorđevićev po Radičevi stranki odstranjene glavne težkoče za politični sporazum med HSS in najmočnejšo politično skupino v Srbiji, radikalno stranko. Po tem priznanju na so no duhu in besedi ustave izključene plemenske avtonomije, ki pomenjalo razkosanje države, ostajalo pa občinske, srezke, okrožne in oblastne samouprave brez kakega plemenskega obeležja, v okviru katerih je mogoče popoln razmah razumnega in potrebnega razvoja teh organizacij. — Iz nave-

denega je razvidno, da radikalna stranka ne pristaja na nobene pogoje radičevcev, ki bi izpremenili sedanje uprave, no ureditev države in da v tem pogledu ne pristaja na nobeno izpremembo ustave. »Samouprava« naglašajo končno, da imajo Hrvati v naši državi vse pravice kakor Srbi, ako pa državna oblastva pobijajo subverzivno akcijo, ne delajo tega, ker je hrvatska, ampak zato, ker je subverzivna. Ta akcija se preganja tudi v Srbiji in kaznuje po zakonu. — Mi bi samo pristavili, da klerikalci zaman upajo, da bi pri »sporazumevanju« med radičevci in radikali odpadle zanje z zelene mize kake avtonomistične drobtine.

+ Ljudskošolski zakon in klerikalci. Klerikalni poslanec Sušnik je v sekciji za zakon o osnovnih šolah protestiral, da se o tem zakonu prej razpravljalo, predno so se zaključila pogajanja z Vatikanom. Prof. Sušnik je s tem protestom popolnoma odkril vso klerikalno miselnost svoje stranke, ker odreja naši državi pravico izdajanja zakonov brez odobrenja Vatikana. Klerikalci zahtevajo za Vatikan pravico, ki krši našo državno suverenost, ker more Vatikan samo določati, kakšen verouk se mora nuditi katoliškim šolskim otrokom, nima pa nobene pravice, soodločevati pri ureditvi našega šolstva. Bedasta pa je trditve, da je načrt šolskega zakona nedemokratski, ker postavlja šolstvo pod državno nadzorstvo, določa enotno pouka v osnovnih šolah in priznava staršem pravico, odločati, v kateri veroizpovedi naj se otroci uče verouka. Ravno klerikalne zahteve so nedemokratske, ker streme po nekih predpiscih, ki jih moderna demokratska država nikomur priznati ne more. Ravno tako nedemokratska je zahteva po konfesionalni šoli. Se celo klerikalna stara reakcionarna Avstrija take šole od l. 1867. ni več poznala in še manj bi mogla Jugoslavija na to pristati, da bi župniki postali zopet komandanti šole, učitelji pa šli za farovski hlapec in mežnarje. Ljudstvo bi seveda pri konfesionalni šoli ne imelo nobene besede. S Sušnikovim govorom so se klerikalci zopet enkrat pokazali v svoji pravi barvi. Razkrinkali so sebe, šole pa nam na srečo ne morejo pokvariti.

+ Radikalni odobravaljo Pašičeve taktiko. Včerašnja opozicijska »Pravda« piše, da so razgovori med Pašićem in P. Radičem ustvarili zanimiv položaj v Beogradu in Zagrebu. Medtem ko žive v Zagrebu v nadi na sporazum, ker jim pošiljajo taka poročila iz Beograda, veruje v Beogradu večji del bloka, da dela Pašić samo taktične poteze. Pavle Radič daje referate opozicijskemu bloku, v kolikor navaja svoje razgovore, blok mu jih odobrava. razne izjave Stjepana Radiča ter njegovih poslancev in novinarske vesti, da so pogajanja o »sporazumu« pred zaključkom, na so ustvarile neko nezaupanje, vsled katerega so odnošaji nenasilni in nerazčisti. V bloku menda uvidevajo, da je zelo neprijetno, ker molče napram vladi in ker stranke opozicije ne dajejo svojim volilcem določenih poročil. Nastala je gotova zmešnjava, iz katere bo vsekakor te dni došla jasnost, ker se ona za gibanje v tej smeri. Stjepan Radič je sam povzročil, da so se odnošaji poslabšali. Izjavil je, da una v sporazum in je z ozirom na to izrazil svoje želje. Te izjave so nepravilno slab utis v vladi in bloku. Vlada noče čuti o teh novih zahtevah, blok pa zopet sumi v novih odnošajih, da se je zgodilo kaj brez njegovega znanja. Bliznji dnevi bodo poslnski vse te odnošaje. Končno ugotavlja »Pravda«, da absolutna večina radikalov odobrava Pašičevo taktiko.

+ Clara pacta, boni amici. Pod tem naslovom razpravlja v »Reči« nosl. doktor Milan Popović o odnošajih napram radičevcem ter naglašajo, da je po vsem tem, kar so radičevci celih šest let delali proti kralju, državi, vojski in vsemu, kar tvori temelje naše države, stvarno in psihološko nemogoče, da bi se vse to dalo izgladiti in izbrisati z eno samo izjavo. Tudi po razpustu komunistične stranke leta 1921. ni nihče mislil na to, da bi komuniste pozval v vlado, ako bi podali v skupščini slično izjavo kakor radičevci. Država je mirno čakala celih šest let, da se ji radičevci prilade, in ko so to ni zgodilo, se je poslužila opravičenih zakonskih ukrenov, ki so dovedli do znane izjave v Narodni skupščini. Sedaj na je vrsta na radičevcih, da kot lojalna opozicija skozi leto dni ali pa dve leti pokažejo v dejanjih, kar so obljubovali z besedami. Politiko bi bilo drugače nemoralno, da sodeluje v vladi stranka, ki je bila do včeraj v boju proti državi, samo zato, ker je odnehal s tega boja in izdajalskega dela ter priznalo stanje v državi, kakršno je.

KNJIGE leposlovne in znanstvene v vseh jezikih kupuje po primernih cenah Ljudska knjižnica v Mariboru, Narodni dom.

Nemška nacionalna mobilizacija

Pred par dnevi je objavila beograjska »Politika« pod gornjim naslovom pismo iz Berlina, ki izhaja izpod peresa enega naših najodličnejših diplomatov. Ta članek prinaša tako važne stvari, da je naša najresnejša dolžnost, objaviti v njem objavljene koštatacije tudi našim čitateljem.

Nemčija bo, tako pravi neimenovani naš diplomat, na koncu koncev vendarle izpolnila zahteve antantnih držav ter izvršila v soglasju z mirovnimi pogodbami popolno razorožitev. Toda Nemčija se pripravlja za bodočnost na drug način. Nemčija pripravlja še učinkovitejšo mobilizacijo. Ona hoče izvesti organizacijo in največjo duševno aktivnost vseh Nemcev v vseh državah sveta. Nemška država se smatra kot matica vsega nemštva, ona nastopa sedaj načeloma in zavestno s širokozasnovo akcijo, da se nemštvo povsod razširi ter dejstveje za skupnost nemškega naroda. Nemčija pripravlja nacionalno ofenzivo svojih sorojakov v vseh deželah, kjer bivajo ter jih hoče z vztrajno propagando pripraviti, da bodo nekoč v bodočnosti stopili v službo njenih stremeljenj, kadar nastopi za to primeren čas. Nemčija je v preteklosti zamenjarjala narodno idejo, ker jej ni šla v prilog; sedaj se je stvar spremenila in Nemčija hoče izrabiti baš narodni moment, da pomaga zaščiti nemške narodne manjšine v vseh državah, kjer sploh eksistirajo. Nemčija je ustanovila pod raznimi imeni najraznovrstnejše institucije, ki se bavijo s podpiranjem nemškega življa v inozemstvu; ti instituti delujejo direktno ali indirektno po skupnem načrtu, po direktivah iz Berlina. Število vseh takih društev znaša nad sto.

Nemčija hoče, da nemški narod porazi nekoč vse nasprotnike s svojo številčno premočjo, s svojo premočno duševno organizacijo, zasnovano na zavesti premoči devetdesetmilijonskega naroda. In baš to poudarjajo Nemci, devetdeset milijonov pripadnikov svojega naroda. Celokupno število znaša 30 milijonov. Od tega jih je okroglo devet milijonov v Severni Ameriki. Skoro 15 milijonov Nemcev je naseljenih po nemškem predelu Srednje Evrope, ki je po mirovnih pogodbah ločen od Nemčije, dasti bi ji moral pripadati na temelju geografije in jezika, ter je razkasan med enajstoro držav. Te države so Francija, Belgija, Danska, Poljska, Gdansk, Memel, Češkoslovaška, Avstrija, Madžarska, Jugoslavija in Italija. Med vsemi temi Nemci je treba z vsemi sredstvi razbuditi zavest, da so klub umetnim državnim organizacijam z Nemci v Nemčiji en narod.

V imenovanem članku se navajajo tudi z naslovi glavna od nemškonacionalnih organizacij, skrbčih za Nemce izven rajha. In tudi sicer so vse navedbe povsem konkretne; o popolni zanesljivosti in točnosti vsega navedenega, kar smo mi posneli samo v splošnih črtah, tedaj ne more biti nikakega dvoma.

Za nas, ki stojimo na oni poti, ki vodi iz Berlina do Jadrana, je dvakrat važno, kar pripiravlja prerataloča se Nemčija. Ne pozabimo, da je Nemčija ogromna država z velikanskimi duševnimi in gmojnimi silami. Vrh tega je Nemčija sedaj prisiljena, ne se brigati toliko za vojaške potrebe; ogromne vsote, ki se po drugod trosijo sedaj za vojaške izdatke, lahko Nemčija obrne v druge svrhe. Ako se ta denar vrže za nacionalno propagando v očitnem smislu, si lahko mislimo, da efekt ne bo majhen. In mi imamo dovolj vzroka, da postanemo skrajno oprezni. Pred Zvezo narodov je zahtevala Avstrija, da se

dovolj izvoz desetstisočev avstrijskih delavcev v nasledstvene države. Z našimi zastopniki se pogaja Avstrija, da se dovolj nadaljna zaposlitev avstrijskih inženjerjev in strokovnih delavcev v naših tvornicah. Propaganda med našim obsejnim prebivalstvom, pospešitev germanizacije naših sorojakov onstran Karavank, vse to so člani v isti verigi, so člani mreže, ki se plete iz Berlina na vse strani.

Treba je, da se mi zavedamo, kakšen je naš položaj, treba je, da imamo vso nemško akcijo v evidenci in da ji postavimo svojo nasproti. Nemške teze o devetdesetih milijonih ne smemo vzeti tako dobesedno, ker mnogi milijoni v Ameriki, v Švici in še marsikje ne prihajajo mnogo v poštev, ali vendar še preostaja dovolj, da je stvar vleopasna. In proti narodni opasnosti smo se že v nesvobodni preteklosti naučili delati; menda bomo pač znali tudi sedaj v svobodi.

Rusija in Anglija

(Čičerinova izjava.)

Na tretjem kongresu Sovjetske Unije je imel ljudski komisar za zunanje zadeve Čičerin obširen govor o svetovnopoličnem položaju. Najdalje se je zamudil pri Angliji, iz česar je razvidno, kako težko je zadela soviete angleška odpoved pogodbe, ki jo je lani podpisal Macdonald.

Čičerin je trdil, da se opazata v stališču velesil napram Rusiji »dve kategoriji kombinacij, dve važni, takorekoč nasprotni tendenci. Ene kategorija svetovnih kombinacij obstoji v ustanovitvi enotne fronte proti sovjetom druga kategorija pa v naporih, ki izhajajo iz antagonizma velesil in zasledujejo cilj, da se Rusija pritegne v to ali oni kombinacijo kapitalističnih držav. Tako se je v Franciji za časa Herriotove vlade pojavila v časopisju in v izjavah državnikov ta - le kombinacija: Francija proti Angliji, to se pravi Francija, Rusija skupno s Poljsko in Japonsko proti Angliji, ki zopet potegne Nemčijo na svojo stran. Bilo pa je še drugih kombinacij: n. pr. Nemčija z Rusijo.

Treba pa je reči, da v poslednjem času prevladuje prva kategorija. Enotna fronta proti Rusiji se ustvarja okrog Zveze narodov. Glavno ulogo pri tem igra prejšnjesle Anglija.

Angleški zunanji minister sicer oficijelno izjavlja, da ni nikak povzročitelj in iniciator kakršnihkoli načrtov za enotno fronto proti nam, da to ni bil in tudi ne bo. Toda neka deputacija konservativcev se je obrnila na angleško vlado z zahtevo, da prekine odnošaje z nami. Kot poroča konservativno časopisje, je zunanji minister izjavil, da Anglija ne more prevzeti sama odgovornosti za prelom s Sovjetsko Rusijo. To bi pomenilo, da bi bila Anglija v stanu prelomiti z nami kot članica enotne fronte.

Oficijelno držanje angleške vlade napram nam je bilo v zadnjih mesecih omahljivo. V početku leta je angleška vlada predlagala pogajanja, mi smo se pripravljali pogajati; naj sovjetska vlada stavi predloge, mi bomo te predloge proučili.

Mi smo odgovorili: »Mi smo z največjim veseljem pripravljeni začeti pogajanja, hoteli bi je vedeti, v čem je pogodba, ki smo jo podpisali z Macdonaldom za angleško vlado nesprejemljiva. Počujte nam to, potem bomo vedeli, kakšni predlogi so mogoči.« To se ni zgodilo.

Vprašanje propagande.

Danes je stališče angleškega zunanje ga ministra nekoliko drugačno. On pravi, da je obnova prijateljskih odnošajev s Sovjetsko Rusijo nemogoča, do-

Naši kraji in ljudje

Ob grobu Sokola-dobrovoljca

(Stanku Gabršku v spomin.)

«Kako vroče bom poljubil ob prihodu v domovino svojo rodno grudo, ki mi je tako draga,» si drhte vzkliknil, ko si v mrzli Sibiriji doznal, da je napočil Sloveniji veliki dan Vstajenja in Svobode. Včeraj popoldne je poljubila slovenska zemlja svojega zvestega sina in ga sprejela za večno v svoje okrilje!

Stanko Gabršek je bil velik idealist, prorok lepše bodočnosti naše domovine, dober in nesebičen tovariš, ki je delil žalost in radost z nami. Bil je vedno v prvih vrstah, kadar je šlo za domovino. Že v predvojnih časih je bil eden najboljših telovadcev ter je z veliko vnetjem deloval pri Sokolu II. in dijaškem Sokolu v Narodnem domu v Ljubljani. V svetovni vojni je prišel l. 1915. v rusko ujetništvo. Po nesrečnem naključju je moral prebiti prvo leto v znanem taborišču Tackse, kjer so bile razmere tako žalostne, da je v eni sami zimi umrl preko 10.000 ljudi. Le slučaj se je zahvaliti, da je prišel iz onega groznega kraja v Berezovko v Sibiriji, kjer je kmalu stopil s tovariši v dobrovoljce in postal navdušen bojevnik za svoje ideale. Predno pa je mogel iz ujetniškega tabora, je moral okusiti še bridko spoznanje, ki pa ga ni omajalo v njegovem navdušenju. Komendant tabora ga je dal zapreti v temnico, ko je javil, da odide k dobrovoljcem. Le s težavo in zvijačo so ga tovariši osvobodili. Ko je l. jugoslovanski dobrovoljski polk taboril v Tomsku, je pokojni Stanko z brati Čehi organiziral Sokola in priredil v me sto lepo uspešno sokolsko akademijo, s katero je tako navdušil Ruse, da so si takoj tudi sami ustanovili Sokola, ki je postal kmalu središču narodnega in kulturnega dela v Tomsku. Z vztrajnim in smotrenim delom je Stanko v razmeroma kratkem času dosegel častniški čin zastavnika.

Sele l. 1920. se mu je mogla izpolniti njegova vroča želja po povratku v domovino. Usoda na mu tudi to pot ni bila mila in ga je gnala po čudnem naključju z Daljnega vzhoda tja do Arhangelska na skrajnem mrzlem severu, kjer so ga boljševiki kot dobrovoljca zaprli v hladno in vlažno podzemlje murmanskih trdnjav. Tu se ga je lotila zavratna bolezen, od katere ni nikdar več okrevl. Oslabljenega so pripeljali v Moskvo, kjer mu je hrepenenje po domovini vplilo v žile novih moči. Končno je le dospel domov, kjer mu je bila kot staremu Sokolu prva pot v telovadnico. S svojim priključljivim značjem si je na mah pridobil srca vseh. Stara vez in ljubezen ter skupno trpljenje pa je ob enem priklenilo na tovariše dobrovoljce, ki so mu bili vselej najljubša družba.

Nemila usoda mu ni dovolila, da bi se po tolikih mukah in trpljenju odpravil ter si ustvaril mirno življenje. Našel je večni počitek v hladni zemlji. Prvi si — Stanko — izmed dobrovoljcev l. jugoslovanskega dobrovoljskega polka, ki smo Te včeraj izročili materi zemlji. Strohnebo ko Tvoje truplo, a duh Tvoj bo živel med nami in nas utrjeval v bratski ljubezni.

Tovariši — dobrovoljci.

Tujski promet

o njega pomenu in pospeševanju.

Problemi tujkega prometa so predvsem gospodarski in moramo radi tega obrabati nanje prav posebno pozornost; obenem so to tudi problemi največjega nacionalnega, kulturnega in političnega pomena. Razni slovit nacionalni ekonomji so si v tem edini, da spada tujski promet med petersko največjih faktorjev, iz kojih se sestavlja državna bilanca. Tujski promet je za plačilno bilanco držav tolike važnosti, da ima pri gotovih državah (n. pr. Angliji in Ameriki) znaten vpliv na njeno pasivno, pri drugih (Švica, Italija) pa na njeno aktivno stran. Švici je pred vojsko donosni tujski promet letno nad 500 milijonov frankov, Italija pa je cenila tujski promet aktivam letno na 600 milijonov lir.

Samo ob sebi se razume, da v onih državah, za katere je tujski promet vitalnega pomena, merodajni faktorji na vse kriplje delujejo na to, da se dotok tujcev, ki potujejo za zabavo, čim najbolj mogoče pospeši. Vzemimo za primer klasično deželo tujkega prometa, Italijo. Italijanska vlada žrtvuje vsako leto naravnost bajne svote v ta namen: ti izdatki pa rode stotere sadove. Ogrorne mase tujcev, privlačene največ po znižanih železniških tarifih in nestrastnih udobnostih ter ugodnosti na potovanju, prinašajo v deželo težke denarje, od katerih živi brez dvoma petina domačega prebivalstva. Tujski promet tvori znatno aktivno postavko v italijanskem državnem proračunu, pomeni važno kvoto italijanskega eksporta (čeprav zveni to nekaj paradoksnu), od tujcev živi tam dobičar, cicerone, kolporter, trgovec, gostilničar in hotelir. In ta val tujcev, ki preplavljajo vsako leto spomlad in jeseni Italijo z zlatom, narašča leto za leto v ogromne dimenzije po zaslugi vlade in v to poklicnih faktorjev, ki so si v polni meri svesti velikkanske važnosti tujkega prometa za svojo domovino.

Naša domovina je prepolna naravnih krasot in narodopisnih posebnosti ter tvori radi tega tujkoprometno deželo par excellence: prelepi alpski kraji, mična jezera, pestre orijentalne slike v miniaturi, krasota hratskega Primorja, topla južna lega in bogati zgodovinski ter kulturni spomeniki Dalmacije, njena bizarno razčlenjena obala,

ki nima enake v Evropi, nudijo tujcu mikavnosti, ki v marsičem ne zaostajajo za italijanskimi. In kljub temu je tujski promet pri nas šel v povojih, to pa zato, ker obračamo nanj pre malo pažnje, ker ga celo omalovažujemo, ker naša javnost, naši pridobitni krogi in celo v to poklicani faktorji ne vidijo, kake bogate sadove bi nam lahko rodila smotrna in dalekosežna organizacija našega tujkega prometa.

Tujski promet je v različnih državah in deželah različno organiziran. V nekaterih državah spada pospeševanje tujkega prometa v kompetenco državnih in komunalnih institucij, v drugih pa se bavijo z njim privatna društva in zveze, pri katerih so udeležene dežele in občinske uprave. Vzorne so te naprave baš v Švici. Zato so naše organizacije ustrojene po njih vzorcu.

Za povzdigo tujkega prometa so predvsem potrebni prometni in informacijski uradi za tujce, ki mu morajo pomagati pri sestavi potovalnega programa, pri ureditvi formalitet potnih listov, nuditi dobre in zanesljive informacije in ki si morajo v vsakem oziru prizadevati, tujcu čim bolj olajšati in omiliti bivanje v dotični deželi.

Državne in občinske oblasti bi morale gledati na to, da pri predpisovanju davkov ne pozabijo interesov tujkega prometa. Semkaj spada primerna odmera davkov, ki hotelsko in gostilničarsko obrt prav posebno obremenjujejo (hišnoinajemninski, poslovni davek itd.), prav tako pa popolna odstranitev pristojbin za potne liste, ki so ponekod prav pretrano visoke. Važna je tudi skrbno sestavljena tujkoprometna statistika, ki je pa žalobno pri nas zelo pomanjkljiva. Ta statistika je pa neobhodno potrebna predvsem za pravilno odmero tujkoprometnih davščin in pristojbin.

Ni treba posebno poudarjati, v kateri meri pospešujejo tujski promet urejene mednarodne železniške zveze. Italijanske in švicarske statistike kažejo, da se je ravno radi izboljšanja mednarodnih železniških zvez v zadnjih letih dotok tujcev znatno pomnožil. Smotrna ureditev tarifov za osebni promet po železnicah igra tudi važno vlogo pri pospeševanju tujkega prometa. Za primer navedimo zopet Italijo, ki nudi potnikom vse mogoče prilike za znižano vožnjo po železnici (sveto leto, razstave, velesejmi, diferencialni tarif itd.). Italijanske železnice so naravno vsled tega pasivne, toda fiskus kljub temu pride stoterokrat na svoj račun.

Želja vsakega iskrenega Jugoslovana bi morala biti, da se tujski promet v naši državi mogočno razvije, da bo postala naša kraljevina obljubljena dežela, ki bo zadostno preživljala svoje sinove, da jim ne bo treba hoditi za boljšim zaslužkom v tujino. Pintar.

Blaž Jurko

Blaž Jurko, posebej Verovškov Blaž Mozol, krali na Razboru pod sivo Lisco, pohorska grča z mehkim srcem, stara korenina z mladostno dušo, je odšel po 46letnem nad vse uspešnem delovanju kot šolski upravitelj v Razboru v pokoj in se na stara leta liki Cankarjev hlapec Jernej preselil iz svojega planinskega kraljevstva v savinjske nižine, da v svoji novi domačiji v družbi svoje vdane soproge neogrenjeno uživa večer svojega življenja.

Vsestransko in zelo plodonosno je bilo njegovo delovanje v razborški občini. Vzgojil in izšolal je celi dve generaciji v narodno - zavedne in razumne Jugoslovane. Udeleževal se je ne samo kot izborni učitelj, temveč tudi kot sadjelec, domači zdravnik, pevec, godbenik, lovec in turist, o čemur pričajo njegove skrbno urejene botanične, mineraloške, starožitne in numizmatične zbirke. Jurkova kočna na Lisci je viden spomenik njegovega truda, nevidnega pa si je postavil v srcu prebivalstva, med katerim je dobeval. Višji šolski

Tonček

že željno pričakuje svojo Miciko! Saj ji je tudi prinesel od trgovca priljubljene „Toro“ prsne karamelo, ki tako blagodejno učinkujejo na dobro voljo in želodec. Nele izvrstno sredstvo proti prehlajenju in slabi prebavi, obenem najcenejše zdravilo za ljudstvo. Dobi se jih povsod za 3 dinarje.

svet ga je nagradil o priliki upokojitve s pohvalnim priznanjem, planinsko društvo za Posavje pa ga je imenovalo častnim članom.

Gorenjska v sezoni

Gorenjska — naša jugoslovanska Svica — je letos vsako nedeljo polna izletnikov in turistov. Posebno iz Hrvatske jih je nenavadno veliko. Gorenjska pridobiva nedvomno leto za letom velik razmah v tujko - prometnem oziru in odpira se ji krasna bodočnost.

Izpregovoriti pa hočemo pri tej priliki nekaj resnih besed. Merodajni inštituti želujejo sicer z vso vneto razviti tujkega prometa v Sloveniji in posebno na Gorenjskem, a to še ne pomeni dovolj. V prvi vrsti je potrebno, da tudi interesirane občine same izboljšujejo v svojem okolju razne naravne in skrbne zlasti za dobre ceste. Svoječasno so bile pri nas ceste v najlepšem redu, le žal, da danes ni več tako. Med cestami, ki so jako važne ravno iz tujke - prometnega stališča, so ceste proti Bohinju. Te so nasli se sedaj z gramozom, tako da imajo avtomobili vsak čas kak defekt, ali se jim raztrga celo pnevmatika. Na tak način se seveda izletnike direktno samo odganja, ker drugič gotovo ne bodo več prišli. Najhuje pa je z avtomobilisti ki često običe z vsem izletniki sredi poto in nazadnje celo zamude vlak. Cestni odbor naj takoj popravi in izboljša ceste med Sotesko in od Bohinjske Bistrice do hotela sv. Janeza. S tujko - prometnega stališča je to neobhodno potrebno. V prihodnosti pa naj se ceste nasipajo že v jeseni.

SRAJCE

barvato à 2 ovratnika Din 85—
barvato à 2 ovratnika Din 110—
bele pique prsa Din 95—
Panama čaško Din 95—105—
Hlače gradl Din 45—
Tetra hlače Din 60—
Krasna izbora! Dobro blago!
P. MAGDIČ, Ljubljana.

Obisk pri kmetijskem kemiku

Maribor, v začetku junija.

Solnčnega pomladanskega dne sem prišel mimo državnega kmetijskega kemičnega zavoda, ki je nameščen v dolgočasnem starem poslopju kraj mesta, v bližini prejšnjega vojaškega vežbališča. Bil je nedeljski popoldne, pa sem se zato čudil vodji zavoda inženjeru Mohorčiču, da prihaja iz urada. Z vsro resnostjo mi je zatrjeval, da so baše ravno nedeljski popoldneji najprikladnejši za delo kemičnih preiskav, in me povabil, da si o priliki ogledam njegove laboratorije.

Inž. Mohorčič je pri nas precej znan iz raznih vinskih in mokrarskih procesov, pa sem zato naslednji dan povabil še sodnika, ki je lansko leto zašil tiste nemške mokrare. G. inženjerja sva našla ravno pri delu. S svojim pomočnikom dr. Cafazuro sta ravno preiskavala galico, katero je ponujala inozemska trdka mariborskemu trgovcu v nakup. In tako smo posegli takoj in medias res.

G. inženjer je razlagal: Kmečki narod smo, vendar nam manjka zelo mnogo, da bi se mogli z lastnimi pridelki preživeti. Posebno mi Slovenci bi morali zato iskati noč in dan poti in sredstva, da zmoderniziramo svoje gospodarstvo do največje intenzivnosti. Glejte bližnje Pohorje! Na planoti v izmeri okrog 60 ha ne raste nobeno drevo, ampak samo zelo bujna trava, ki pa je neporabna za živinorejo. Ugotovili smo, da manjka tej zemlji apna. Ako najdemo sredstva in možnost spraviti v tisto zemljo potrebno apno, imamo na Pohorju ogromen kompleks zemlje za živinorejo.

To je le en slučaj, kolike važnosti so za našo bodočnost takšni kmetijski kemiki in zavodi, kojih delokrog pa je ogromen in skrajno pester. Na drugi mizi preiskujemo pravkar kaljivost cvetnega prahu naših sadnih dreves. Sedaj gojimo pri nas okrog 20 vrst jabolk in 10 vrst hrušk, kojih mnoge pa zelo malo ali sploh redkokdaj rodijo. S to preiskavo pa bomo že na cvetnem prahu dognali, katere vrste so za naše kraje najbolj plodne, da jih bomo potem mogli priporočati ljudstvu. Isto je s preiskovanjem galice. Ljudje izmečejo ogromne svote za manjvereno galico in trpe potem še škodo v vinogradih, ker se trgovci pre malo brigajo za kakovost blaga.

Kraji v bližini železnic in državnih meje bi lahko imeli krasne dohodke z gojenjem mlekarskega. Avstrija mora kupovati v inozemstvu mleko. Kupuje ga na Češkem in Madžarskem ter pri nas. Doslej še uživa naše mleko najboljši sloves. Samo iz Maribora ga uvaža trdka Bernhard v Gradec in na Dunaj dnevno 20.000 litrov. Toda naš ljudje bi že radi tudi vodo prodajali poleg mleka, s čemer pa si le škodujejo za bodočnost. Naš kemični zavod je preiskal mleko v 4372 slučajih in našel le 293krat neoporečno mleko, 1127 krat vodenno in 319 krat posneto, koliko vodenega in posnetega mleka pa prodajajo ljudje zlasti na trgu nepreiskane. Vprašanje je torej, koliko časa bo še naše mleko obdržalo svoj sloves v inozemstvu in posledice?

Smo sredi vinskih gor. In vendar je po kletih in gostilnah dve petini vin slabih. Saharin in voda sta že dnevna znanca kletarja. Zavod je pri slučajnih preiskavah ugotovil v 16 slučajih mesto vina le vino vino pljačo, 14krat pokvarjeno vino vino pljačo, neulitno dvakrat, potvorjeno z anisusko barvo, bolno enkrat, plesnivo enkrat,

motno vsled bakterij ikkrat, cliknjeno ikkrat, prodano s krivo označko 4krat, in to le v Mariboru in bližnji okolici, kar kriči po energičnih ukrepih proti brezvestnim škodljivcem vinarstva. Imamo itak vinsko krizo, ker je izvoz malenkosten in se še celo uvažajo k nam nemška in avstrijska vina pod blestnimi imeni. Zavod pa je le v enem slučaju našel vino, ki nadkriljuje naše. V omari je mčen aparat za preiskavo vin, sladkorja in alkohola, ki ga lahko kupec vtakne v žep, pa ga menda malokdo pozna. Tudi pristnost vina se s tem aparatom takoj ugotovi.

Nič boljše niso razmere pri najvažnejši ljudski hrani moki. Pri 38 preiskavah moke je bilo le 10 dobrih in 28 ponarejenih in pokvarjenih (pleve). Krivi so mlinci, ki niso v Banatu nič boljši kot v Mariboru. Velikarske dohodke bi lahko imelo naše ljudstvo vsled dobro razvite živinoreje iz us-

(Dalje na 4. strani.)

LJUBLJANSKI DVOR

kino Telefon 730.

Predstave: ob delavnikih ob 4., 5. 6., 5. 8. in 9. — Ob nedeljah ob 11., 3., 5. 6., 5. 8. in 9. uri.

Danes do torka 9. junija 1925

Brilantna

Ossi Oswalda

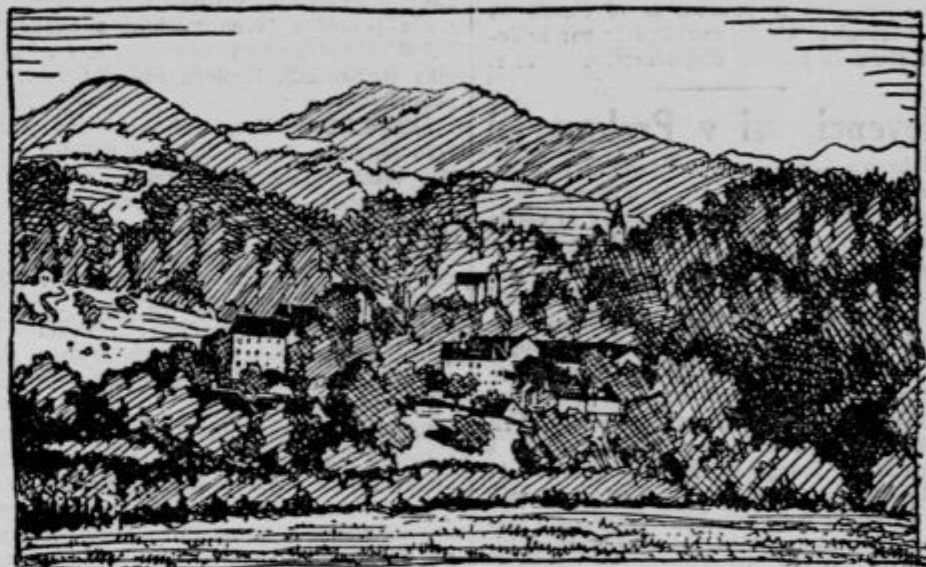
v elegantni, pikantni in smehalpolni 6 dejanski burki

„Colibri“

Poleg Ossi Oswalde nastopi ljubljeneč Bruno Kastner.

—————

Naša mala letovišča

Kopališče in letovišče Rimske Toplice

Manjša in cenejša zdravilišča v Primorju

Srednje in manje imovitosti sloji, ki si hočejo ali vsled zdravniške odredbe morajo privoščiti oddih pri morju, pojdejo v take kraje, kjer jim ni treba preveč trošiti denar, ampak hočejo živeti svojim imovinskim razmeram primerno. Tem bi priporočali spodaj opisane kraje.

Kraljevica je najbližje Sušaka in ima prav čedno kopališče tudi s peskom. Kraljevica je čedno mestce z več hoteli in mnogimi privatnimi stanovanji. Komur je hotel predrag, dobi prav lahko ceneno privatno stanovanje in je tudi lahko zadovoljen z dobro hrano pri „Mami Lizi“. Mesto ima v nasprotju z drugimi pomorski mesti precej široke ulice in tudi precej znamenitosti. Znamenit je Frankopanski grad Novigrad, ki leži pri vzhodu v bakarski zaliv. V bližini je vila Nirvana na vzvišenem mestu in bližje mesta krasen hotel Liburnija. Na potu v kopališče je velika ladjedelnica, v kateri se je zgradilo že mnogo naših trgovskih brodov.

Selce. Tudi tu je prijetno kopališče in vse oskrbovalne možnosti bodisi v hotelih bodisi zasebno. Kdor hoče uživati pravo kopališko življenje ob morju, lahko vsak dan obiskuje Crikvenico, ki ne leži daleč.

Novi leži južno od Selca in je tudi priznano morsko kopališče in klimatsko zdravilišče z lepim parkom in udobnim kopališčem. Cene so malo višje kakor v prej naštetih in v naslednjih kopališčih.

Na otoku Krku je omeniti Baško in mesto Krk, ki imata oba tudi restavracijo in penzijo „Pri Slovencu“. Omeniti je tudi Malinsko, Aleksandrovo in Omišali, kjer sicer ni tolike udobnosti, ampak gost doseže v zdravstvenem pogledu z manjšim denarjem iste uspehe.

Tudi staro mesto — nekdanji sedež morskil roparjev — Senj je priporočati; le da vlada tu večkrat kakor v drugih krajih velika burja.

Kot prav prijetno in ne drago kopališče je priporočati Rab na otoku Rabu, kamor Slovenci prav radi zahajajo. Rab je znan s svojimi prirodnimi lepotami in zgodovinskimi spomeniki. Ulice so jako znažne in mesto nudi tudi vse udobnosti glede oskrbe, kakor tudi kopališča.

Zgoraj naštetih krajih imajo vsi ugodne parobrodne zveze s Sušakom, zato jih priporočamo tudi s te strani, ker ulso daleč od Sušaka in za naše letoviščeje, ki hočejo cenejše živeti, prav primerna morska kopališča.

Na dalmatinskem Primorju in na dalmatinskih otokih je tudi več krajev, ki so priporočljivi radi nižjih cen. Tako na otoku Braču Mitna.

Južno od Splita je priporočati Omiš na izlivu Cetine in mesto Makarska, z jako ugodno lego in prijetnimi sprehajališči.

Na otoku Hvaru, ki je znan zaradi bujne južne vegetacije je več krajev, v katerih je človek prav dobro spravljen. Poleg Hvara je omeniti Stari grad in Jelso.

Dalje je priporočljiv otok Korčula z glavnim mestom Korčula, jako zanimiv kraj po svojih zgradbah in ladjedelnicah. Poleg tega je na tem otoku tudi Velatula.

Bližu Dubrovnika je manjši toda jako ljubezni kraj Slano.

V kotorskem zalivu je priporočati Ercegovi, Perast, Tivat in Kotor.

Južno kotorskega zaliva je Budva, ki ima krasno naravno kopališče in kjer je oskrbovanje zelo poceni.

Kopališče in letovišče Medija-Izlake

Med našimi manjšimi kopališči in letovišči zasluži posebno pažnjo termalno kopališče Medija-Izlake pri Zagorju ob Savi.

Prijazno idilično kopališče Medija-Izlake leži ob cesti Zagorje-Trojane. Od postaje Zagorje je oddaljeno 8 km, avtomobilisti dosepejo tja po krasni državni odn. deželni cesti preko Trojan, od katerih je še 7 km do kopališča. Kopališče je torej najbližje Ljubljani. Znano že Valvazorju, je bilo kopališče zgrajeno l. 1877 ter je bilo dolga desetletja vsled svoje zdravilne vode, milega podnebja in slikovite okolice (krasni gozdovi, lepi izleti) zelo dobro obiskano. Pozneje je propadalo in prišlo skoraj popolnoma v pozabljenje. L. 1920. je prevzel kopališče sedanji lastnik rud. ravnatelj g. J. Baloh, ki je kopališče napravil popravil in prenovil ter ustvaril udobno in praktično lečilišče ter letovišče, ki se zlasti priporoča s svojimi nizkimi cenami.

Termalni vrelce je radioaktiven in po svoji analizi sličen onemu v Dobrni. Voda je kristalno čista ter se uporablja zlasti pri revmatizmu, podagri, kožnih in ženskih boleznih, eksumatih. Priporočajo jo tudi za želodčne in očesne bolezni. Kopališče ima velik odprt solnčnat plavalni bazen, zaprto družinsko kopel ter vroče kopelji v kabinah.

Celodnevna oskrba s stanovanjem, izvrstno hrano (trikrat dnevno) in kopanjem v basenu ali družinski kopelji 65 Din. Vroče kopelji v kabinah po 10 Din. V vili Valvasor je prostora za 40 oseb.

Kdor si želi oddiha v mirnem, tihem a prelepem kraju bo z Medija-Izlaki zadovoljen.

Pojasnila daje Termalno kopališče Medija-Izlake pri Zagorju ob Savi.

Planina pri Črnomlju

Poldrugo uro hoda od postaje Semič do lenjske železnice, belokranjska vas: sredi krasne pokrajine z lepimi razgledi in gozdniimi sprehodi. V bližini je Mirna gora, kjer se gradi znani belokranjski Planinski dom. V vasi je dober vodovod. Na razpolago sta 2 lepi sobi s 6 posteljami, event. tudi celo stanovanje s kuhinjo. Cena za postelj in zdravo kmetijsko hrano (3krat na teden meso) 40 Din dnevno, z boljso meščansko hrano (2krat dnevno meso) 50 Din dnevno. Informacije daje šolski upravitelj Ivan Zagažen, Planina, pošta Semič, Bela Krajina.

Moste pri Žirovnici

Vas Moste leži v neposredni bližini železnice postaje Žirovnica, kjer je tudi pošta in brzojav. Od gostilne „Pod Stolum“ je do pošte 7 minut, do postaje pa 10 minut počasne hoje.

Moste (550 m nad morjem) so naravna izletna točka za daljše in krajše ture. Od gostilne „Pod Stolum“ ob državni cesti vodi markirana pot mimo umetnega jezera (15 minut hoda) do elektrarne na Završnici do Valvazorjeve koče (1193 m nad morjem), na Stol in Zelenico (4 ure hoda). Pol ure na Dobravo in nadaljnih 15 minut v Vintgar. V petetrt ure si na Bledu, v istem času v Begunjah in Polžah, Lescah ali na Jesenicah. Samo tričetrt ure hoda je oddaljen na Prešernova „draga vas domača“ Vrba.

Vsled mirnosti in lepote kraja samega, in zbog solidne postrežbe in ne pretiranih cen prihaja leto za letom več domačinov in tudi tujcev uživati v poletnih mesecih svežost zdravega planinskega zraka. V gostilni „Pod Stolum“ se dobi celodnevna prehrana (zajutrek, kosilo, malica, večerja) s stanovanjem že od 150 K dalje, pri čemer je upoštevati, da prevladuje dvakrat na dan mesa na hrano. Lep senčnat vrt. V vasi je na razpolago približno 12 postelj.

Lastnik gostilne „Pod Stolum“ Matija Grlic, garantira za izbornu postrežbo, najboljše pijačo in sveža jedila.

njarstva. Toda mi strojno kože vsled pomankljivega poznanja kemikalij s slabimi solmi, ali pa izvažamo kar v masah surove kože, in izdajamo potem ogromne vsote usnjate izdelke. Pa čeprav so pri nas kože cenejšje kot v inozemstvu, stanejo vendar naši čevlji precej več kakor uvoženi tuji, ki so še s carino obteženi.

Se mnogo, mnogo zanimivega in pametnega nama je povedal naš kritični kemik. Vsaka panoga našega gospodarstva bi bila široko poglavje za daljno kritično razmotranje. Toda moj namen je bil pred vsem, opozoriti na važnost tega državnega kemijskega kemičnega zavoda za ves naš blagobit. Država posveča zavodu mnogo premalo pažnje. Poslopje samo je zanemarljivo, da ga je žalostno pogledati, notri vse starinske in pomankljive. Sprejemna soba je n. pr. brez stolov, knjižnica je bila zadnjič spopolnjena leta 1895. Posebno zastarela je plinska naprava, ki se največ rabi. Povrh tega je po mnenju g. inženjerja mariborski plin slab, zdravju škodljiv, ker ga ne čistijo in dela s preveliko količino žvepla milijonsko škodo mariborskim podjetnikom.

Obisk pri kemičnem zavodu je bil torej zelo hvaležen in poučen, za ta članek pa sem izbral iz hipnih zapiskov le par kričev, ki sliče iz našega gospodarstva. a. r.

Slovenci, vsi v Prekmurju!

Mirovna konferenca v Trianonu je porušila umetne meje, ki jih je postavila pred tisoč leti tuja sila med Prekmurcem in ostale Slovence. Prekmurec, ki je kljub tisočletnemu življenju v tuji državi ohranil svoje slovensko narečje in slovenske običaje, tvori danes del naše domovine. Dolgoletno potujevanje ga je odtrgalo od ostalih Jugoslovenov. To popraviti, mora biti naloga vseh narodnjakov, vseh onih, ki jim je na srcu boljša bodočnost našega naroda. Priznati moramo, da se je v tem pravcu že z obeh strani mnogo storilo. Ne vemo, ali bi našli kje drugje v domovini relativno toliko narodnih delavcev, kakor ravno v Prekmurju. Življenje teče kakor v dobri naših slavni narodnih taborov in čitalnicarjev. Poplačani so ti marljivi delavci s tem, da vidijo uspehe svojega truda. Trud in žrtvo so pa velike.

Marsikaj se čuje o razmerah v Prekmurju posebno od ljudi, ki še nikdar niso bili na tej naši severni meji. Ključemo vsem tem: »Pridite semkaj, ogledite si to naše ljudstvo, pogovorite se z njim in videli boste, da govorite s svojim bratom, ki vam bratsko nudi svojo roko.

Prilika za to je dana ravno 14. junija, ko pride mariborska sokolska župa svoj VII. župni zlet v Mursko Soboto. Videli boste, kake sadove rodi nacionalno delo v Prekmurju. Ta dan slavi sokolsko društvo v Murski Soboti petletnico svojega obstoja in obenem razvije svoj prapor. Vabimo vse Slovence, Jugoslovence, ki vam ni še zamrl nacionalni čut, da pohitite ta dan v Prekmurje. Ogledite si in spoznajte naše ljudstvo in razmere, da boste znali pravilno soditi in ceniti. S svojo udeležbo pa nam boste dali veliko moralno oporo za nadaljnjo nacionalno delo. Saj moramo na žalost pripoznati, da se naši bratje onstran Mure dosedaj za nas niso dovolj zanimali, niti nas dovolj podpirali.

Dne 13. in 14. junija moramo našim Prekmurcem, ki so Sokolu naklonjeni, pokazati silo in moč Sokolstva. Ta dva dneva naj bosta posvečena veličastni manifestaciji sokolske misli v Prekmurju.

Prijave za udeležbo naj se pravočasno pošljejo odboru Sokola v Murski Soboti.

Moderna sleparica

Ljubljana, 6. junija.

Po mestili srečavamo na vsak korak lahkoživce in lahkoživke, o katerih ne veš, kako in na kak način se preživljajo, vendar pa izhajajo — po njihovi zunanosti sodeč — veliko boljše kakor oni, ki si služijo svoj kruh ves dan v potu svojega obraza.

Na prav originalno idejo je prišla pred časom mlada prefriganica iz okolice Celja. Čisto kmetiška deklica, vendar prebrisan kot malokatera. Vsak teden se je pojavila v drugem koncu Slovenije. Prišla je v vas in pri prvih hišah pričela spraševati ljudi, ali se v vasi pogreša morda še kdo, ki je bil v ruskem ujetništvu. Kakor hitro je izvedela za naslov, je prišla zvečer k hiši in pričela pripovedovati izmišljeno povest, da je prišel njen brat te dni iz Rusije, da jo pošilja do njih, kajti bila sta z bratom možem ali sinom tamkaj skupaj, da sta se tudi skupno vračala iz daljnje Rusije, vendar pa je sin, brat ali mož zbolel v Bosni in prosi za denarno pomoč. Lahkoverni ljudje so njenemu prepričevalnemu govorjenju seveda sveto verjeli, jo pogostili, obenem pa ji dali tudi denarja. Naj večkrat so se peljali celo z njo do Ljubljane ali Zidanega mosta, hoteč iti k njenemu bratu po natančnejše informacije. Na kolodvoru pa jim je ženska običajno nenadoma izginila, ko jih je preje še ogoljufala za večje zneske denarja ali pa jih okradla že preje doma. Tako je napravila s F. Primožem iz Grčarcev, Francem Levstikom iz Čancev itd. Na vesti ima v splošnem okrog 20 takih goljufij in tatvin. Navihanka se je izdajala povsod pod tujim imenom, kakor: Minika Pichler, Cilka Tischler itd. Oblasti so jo pridno zasledovale, ona pa je bila bolj spretna in se je znala povsod še pravočasno umakniti. Končno so jo danes dopolne zalotili v Ljubljani. Na trgu si je izbrala zopet neko žrtev, staro Dolenjko, ki je imela v Rusiji sina, o ka-

Gudoviti pes volčjak Rin—Tin—Tin

je na potu v „KINO DVOR“.

terem misli, da še živi. Natvezila ji je vsemoško, ženica ji je verjela, nenadoma pa ji je v gneči iztrgala iz rok ročno torbo z večjo vsebino gotovine in drugimi stvarmi ter hitro pobegnila. Ženska je hitela za njo, vendar ji je ta brzo izginila izpred oči. Zadevo je okradenka nato prijavila detektivu, ki jo je našel jo kajčo na mostu, nakar se je pričel lov za prefriganico tatico. Po dolgem iskanju se je trud izplačal, kajti tatica je bila prijeta v neki gostilni v Kolodvorski ulici. Piše se Tereza Šelak, stara je 29 let in doma iz Celja.

Dopisi

STOŽICE PRI LJUBLJANI. Prostovoljno gasilno društvo v Stožicah priredi dne 14. junija popoldne javno tombolo z bogatimi dobitki ter ples na prostem vrtu g. Iv. Pečnika (Urbančuk). K obilni udeležbi vabi — odbor.

SKOPLJICA. Prostovoljno gasilno društvo Skopljica priredi danes, v nedeljo, veliko vrtno veselico z bogatim sporedom. Vse prijatelje gasilstva vabimo k mnogobrojni udeležbi. — Odbor.

ZELEZNIKI. Slov. bral. društvo praznuje dne 5. julija proslavo svoje 40-letnice. Sosedna društva se prošjo, da na ta dan ne priredijo nobene prireditve; obenem se vabijo vsa sosedna in sorodna društva, da se polnoštevilno udeležijo te za naš napredni trg pomembne slavnosti.

BOSTANJ. Danes dne 7. junija ima naše sokolsko društvo javen telovadni nastop, na katerem hoče pokazati sadove svojega dela v telovadnici. Za udeležbo je dovoljena polovična vožnja na prozi Zidani most — Zaprešič. Tozadevne izkaznice izdajajo posamezna društva. Pri prireditvi svira godba iz Krškega. Pričakujemo obilo udeležbe iz okolice.

KOČEVJE. Sokolsko društvo je priredilo dne 30. maja »Vdovo Rošnik« v korist lastnemu fondu, dne 1. junija pa v prid »Glasbenemu društvu« v Kočevju. Igralsko osebje ki se je rekrutiralo z malimi izjemami iz bolj odlične družbe, se je potrudilo dovolj. Zelo posrečeni so bili kostumi, ne pa tako gotovi značaji. Zdi se, da se je igralo pretirano. Čutilo se je pomanjkanje enotnosti. Na splošno bi igra zelo ugajala, a bila je prehitro vržena na oder in zašlo se je iz veselja v farzo. Upajmo, da bo občinstvo drugič bolj hvaležno in naklonjeno, saj se žrtvujejo igralci v blage namene.

LITJIA. Udeležencem proslave 40-letnice pevskega društva »Lipa« v Litiji, ki se vrši dne 21. junija t. l., je ministrstvo soproščalo z dne 19. maja 1925, br. 13.189, dovolilo polovično vožnjo po železnici od 18. do 24. junija t. l. Priprave nam obetajo krasen pevski praznik. Prijatelji petja, na veselo svilenje dne 21. junija v Litiji.

ZAGORJE OB SAVI. O prireditvi predstave v korist vojnihi žrtve dne 31. maja 1925. v Hrastniku, izreka odbor podružnice vojnihi invalidov, vdov in sirot v Ljubljani najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so pripomogli do lepega uspeha, zlasti pa konzorciju »Narodnega doma« ter vsemu slavemu občinstvu, ki se je odzvalo povabilu. Vsem stotera zahvala! — Odbor.

ZABUKOVCA. Prostovoljno rudniško gasilno društvo Zabukovca se iskreno zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k dobremu uspehu slavnostne prireditve ob priliki blagoslovljenja brizgalne dne 17. maja. Najlepša hvala vsem ki so darovali dobitke za srečeval, nas podprli s primernimi zneski ali nas posetili ter s tem omogočili, da je vsa slavnost tudi moralno dobro uspeła. Tovariškim gasilnim društvom, ki so bila zelo dobro zastopana, pa ključemo na svidenje na njihovih prireditvah. Zdravo! — Odbor.

ŠOSTANJ. Obrtno društvo v Šostanju je priredilo pod inicijativo ljubljanskega osrednjega urada za pospeševanje obrti sredi maja dva tečaja o knjigovodstvu, in sicer v Šostanju in v Velenju. Oba tečaja trajata 7 tednov. Poučevalo kot strokovni učitelji gg. Martin Vrečko, Vinko Stopar, nadalje sodnik Rudolf Ročnik, bančni ravnatelj Koritzky in od urada za delavsko zavarovanje g. Baht. Pridobi pa se še strokovnjak za davčne zadeve. Veliko zaslug za ta dva tečaja, ki bosta gotovo rodila lepe plodove, ima s svojo podporo tudi mariborski veliki župan.

POBREŽJE PRI MARIBORU. Na binkoštni ponedeljek se je zbralo lepo število prijateljev gasilstva v gostilni gospe Rojko v Pobrežju. Domače gasilno društvo je proslavljalo 10-letnico gasilstva v Pobrežju. Pri tej priliki so bili odlikovani tovariši Ribič Franc, Divjak Franc in Kren Ivan za 20-letno zvesto, požrtvovalno in nesebično delovanje pri društvu z društvom kolajno. Domači nadučitelj g. Klemenčič je v navdušeni besedah ocenil njih delovanje. Posebno pozornost pa je zbudila izročitev častnih diplom gospe Rojkovi in gospodu Caffu. Ni sicer običajno, da si pridobijo baš gospe posebne zasluge za gasilstvo, a izjeme so, in takšna izjema je pri nas. Z navdušenjem je občinstvo sledilo izjavam g. nadučitelja in odlikovanka sama je bila do solz ginljiva. G. Caff pa nima zasluge le kot nekdanji načelnik društva, njegove prsi krija še zlata zasluga kolajna za rešilno akcijo pri velikem požaru v Bohovi. Gasilno društvo v Pobrežju se pod sedanjim načelnikom tov. Ribičem prav lepo razvija. Edina ovira mu je vprega, ki ne deluje vedno dovolj točno. Zato je uvedel akcijo za nabavo lastnega avtomobila. V ta namen pošilja te dni na razne priznane dobrotnike in korporacije, ki imajo smisel za gasilsko idejo, pisma s prošnjo, da s prispevki omogočijo društvu nabavo gasilnega avtomobila. Gasilno društvo se toplo priporoča vsem, ki sprejmejo ta pisma, saj gre za človekoljubno zadevo.

Sokol

Sokolske prireditve poleti

Smo v dobi sokolskih zletov, izletov in javnih nastopov, ki se vršijo drug za drugim. Ta doba, ki je takorekoč sokolska sezona, bo trajala tja do jeseni. Zato ne bo odveč, če razmislimo v tem času, kakšne naj bodo te naše prireditve, da bodo res sokolske, da bodo odgovarjale svojemu smotru in da bomo z njimi dosegli to, kar nameravamo in čemer so namenjene. Zakaj resnica je, da naše prireditve večkrat niso na mestu in da povzročajo pogosto ostro, večinoma tudi opravičeno kritiko, ki jo deloma zakrivi posamezno društvo, deloma vodstvo prireditve, deloma pa tudi posamezniki, vede ali nevede. Napake, ki se pojavijo pri tem, so vzrok, da se izreka slaba, večših uničujoča sodba o naši celotni organizaciji, da zlasti naši nasprotniki napravijo »iz muhe slona« in izbrabljajo vsako nepriliko, da udarijo po Sokolstvu.

Toda to bi ne bilo še najhujše zlo. Težki očitki zadene nas same, ker grešimo proti svojim načelom, ki jih moramo, ako hočemo biti dosledni, vedno in povsod zastopati in varovati. Radi povdarjamo, da je Sokolstvo vzgojna organizacija — in to po vsej pravici — pri teh prireditvah pa mnogokrat pozabimo na vzgojno stran in grešimo proti vzgojnim načelom. Da se obvarujemo tega, vprašamo se vselej pri vsaki prireditvi, kaj hočemo, za čem stremimo, kaj je naš namen in kje naš cilj. Če premostrimo ta vprašanja, smo brez skrbi, da bodo naše prireditve dobre in da bodo odgovarjale našim namenom ter bodo za naše članstvo, pa tudi za vse one, ki se prireditve udeležijo, vzgojnega pomena.

Vse naše prireditve, ki so javnega značaja zasledujejo tudi propagandistični namen za naše organizacijo. To pa bodo vršile zopet le tedaj, ako bodo takega značaja, da bodo v gledalcih izbujale ljubezen do sokolske stvari, ako bodo vplivale privlačno ne pa odbijajoče. Zato je treba pred vsem dostojnega in prijaznega vedenja, ne pa surovosti, neotesanosti in razposajenosti.

Največjo važnost polagamo na naše javne nastope, bodisi društvene, župne ali savezne, katere zadnja dva že imenujemo zlete. Društveni javni nastopi naj bodo tako urejeni, da pokažejo plod društvenega dela. Ni torej umestno k društvenemu nastopu pozivati vsa sosedna društva k sodelovanju, tako da večino vzporeda izpolnijo druga društva, domače društvo pa s tem pokaže, da le v majhni meri vrši svojo dolžnost. Društveni nastop bodi slika dela in naj vrši propagando v domačem kraju. Ljudstvo naj spozna, kako deluje članstvo v telovadnici in naj vidi, da posejanje sokolske telovadbe dobro vpliva na telesni in dušni razvoj posameznikov. Stroga disciplina in dostojno vedenje bosta bolj vplivala na gledalce nego veliko število telovadečih. In če mlado društvo ni ba vrhunskih telovadečih, ne bo prav nič kvarilo ugleda, zakaj vsak bo znal presoditi, da v kratki dobi ni mogoče doseči velikih uspehov. Vaje, pa naj so še tako enostavne in lahke, če so izvedene pravilno in lepo, bodo imele večji vpliv na gledalce, nego težke in slabo izvedene vaje.

Največji napak se navadno zgodi na veselici, ki običajno sledi vsakemu javnemu nastopu. Nismo nasprotniki takih zabav, celo koristne so in obenem dobro propagandno sredstvo za sokolsko organizacijo. Prijateljski razgovori, neprilijena in dostojna zabava so sredstva, s katerimi se izbije marsikaj teri predsodek, ki ga ima ljudstvo proti naši organizaciji. Skrb članstva pa bodi, da je zabava res dostojna in da pokaže, da je članstvo in naraščajo dobro vzgojeno, potem bo tudi vzgojno vplivala na druge, in namen, ki ga zasledujemo, bo dosežen. Stvar društvenih prosvetnih odborov je, da članstvo s primernim poukom pripravijo na take zabave in veselice. Strogo pa naj se drži pri tem čas zaključka. V nobenem slučaju naj se ne prekoraj določena ura, ki ne sme nikdar trajati preko polnoči. Tudi pri zabavah naj vlada stroga disciplina, in vzgojni namen bo dosežen. Članstvo se mora izogibati alkoholnih pijač in naj ne vidi višek zabave v nezmerem popivanju. To bo dvignilo ugled naših društev in privabilo marsikoga v naš krog. Komur pa to ni po volji, je bolje, da ga ni med nami.

Pri udeležbi v tujem kraju naj se izvrši prihod in odhod članstva vedno skupno. To velja tudi za ono članstvo, ki nima kroja. Pri tem pa naj velja načelo, da se poset bližnjih društev izvrši vselej peš, ne pa na vozovih in v vlakom. S tem se združijo peš izleti, ki so za vzgojo članstva velikega pomena in pospešujejo skupnost in bratsko občevanje. Odhod proti domu naj bo določen dovolj zgodaj, da ne traja pozno v noč in da se članstvo pravočasno povrne domov.

Sokol Ježica ima v nedeljo dne 14. junija skupno s Sokolom iz St. Vida veliko javno telovadbo v proslavo svoje petletnice. Prireditve prične ob 4. uri popoldne na vrtu gostilne I. Ramovž, p. d. »Pri Jančetu« v Stožicah pri Ljubljani. Sodelujeta salonski orkester in tamburaški zbor Sokola St. Vid. Zveze z vlaki zelo ugodne, vse čas vozi iz Ljubljane na telovadišče avto. Dne 14. junija vsi na Ježico! Zdravo!

Župni zlet Mariborske sokolske župe v Murski Soboti. Vselej velika števila udeležencev župnega zleta, pozivljamo vsa bratska društva, da pravočasno javijo društvu v Murski Soboti, koliko obedov bodo potrebovala. Obed, obstoječ iz juhe, mesa in 2 prikuh ter 1 kosa belega kruha bo stal 15 Din. Opozorjamo, da nekatera društva še niso vrnila prijav za župni zlet. V Mursko Soboto bo prijel poseben vlak. Tozadevna navodila izidejo pravočasno. Vožnja polovična (Maribor - Murska Sobotina nazaj 30 Din). Legitimacije dobe društva v prihodnjih dneh. Dolžnost vsakega našega telovadečega in netelovadečega člana je, da se važnega pohoda v narodno mlačno Prekmurje polnoštevilno udeležijo. Zdravo! — Starešinstvo sokolske župe v Mariboru.

Savinjsko sokolsko okrožje priredi danes, v nedeljo na Polzeli svoj okrožni zlet. Spored zleta: prihod vseh telovadečih oddelkov na Polzele s dopoldanskimi vlaki, ob pol 11. uri skušnja a) dece, b) naraščaja, c) članstva; ob 1. uri zbor vsega članstva, naraščaja in dece nato odhod na postajo k sprejemu gostov iz Savinjske in Šaleške doline. Goste pozdravi br. podstarosta Tomažič. Po govornih sledi kratka povorka do Cimpermana. Točno ob 3. uri javna telovadba, nato pa prosti zabava. Pri javni telovadbi in prosti zabavi sodeluje rudniška godba iz Zagorja. Ker so železniške zveze ugodne in vožnja polovična, vabi k obilni udeležbi načelstvo SSO.

Sport

Prvo kolo nogometnega državnega prvenstva

Izgleda, da se bo vprašanje kraja, kjer bo nastopil prvak LNP S. K. Ilirija proti svojemu izžrebanemu nasprotniku Bački, vprašanje, ki je zadnje dni prav upravičeno razburjalo naše sportne kroge, rešilo vendarle na pravičen način. Po žrebu je bila za to tekmo določena Ljubljana. Z ozirom na finančno stanje LNP, ki ni ravno najbolj ugodno, in z ozirom na to, da je bila lani prvenstvena tekma precej deficitna, je LNP prosil JNS, da bi ta naša vrhovna nogometna organizacija materijelno podprla LNP v svrhu izvedbe te za razvoj našega nogometa najvažnejše nogometne prireditve. Kakšno je finančno stanje JNS in ali je mogel »goditi tej prošnji, nam ni znano. Vendar pa menimo, da JNS ni imel pravice, da vzame to prošnjo za povod, da enostavno ponudi aranžma tekme subotiskemu podsavezu. Da je subotiski podsavez sprejel to ponudbo, je povsem razumljivo.

Ugodnost, ki jo je našemu prvaku dala žrebzanja, da igra na lastnem igrišču, mu je bila torej odvzeta. Ko se je zvedelo o tem krivičnem sklepu, je naš podsavez takoj odposlal v Zagreb podsaveznega kapetana inž. Boudvina, kateremu se je posrečilo doseči, da je JNS pristala na to, da se tekma med Ilirijo in Bačko vrši 14. t. m. v Ljubljani. To bi moglo ogroziti le še popolna nepostojnost Bačke.

Isti dan se vrši v Beogradu prvenstvena tekma med beograjsko Jugoslavijo in prvakom splitskega podsaveza Hajdukom, v Zagrebu pa med prvakoma zagrebškega in sarajevskega podsaveza Gradjanima in Siskom. Zbor nogometnih sodnikov je za te tekme določil nastopne sodnike: v Ljubljani g. Fabris, v Beogradu g. Mazić in v Zagrebu g. Ružić.

Pokalne tekme LNP.

Na praznik, v četrtek, se nadaljuje pokalne tekme LNP. Za drugo kolo so se kvalificirali v Ljubljani trije prvorazredni klubi (Ilirija, Primorje, Hermes) in drugorazredni Lask. Tekme se igrajo v sledečem redu: Ilirija : Lask, Primorje : Hermes. Došim bo imela Ilirija lahko delo, bo nudila tekma Primorje : Hermes brezdvomno ostro, toda upajmo, fairigro.

Pričakujemo, da bo našo občinstvo tekme v večjem obsegu posetilo kot doslej. Tekme morejo z ozirom na svoj značaj postati tradicionalne in zanimive.

Vse tekme se vrše na igrišču Primorja, Dunajska cesta. Natančnejši spored, odnosno čas, bomo objavili.

Zagrebčani o slovenskem sportu

V zadnjem času se nahaja baje v Ljubljani stalni sportni dopisnik zagrebškega »Jutarnjega lista«, ki smatra očitno za svojo glavno nalogo, da blati naše sportne razmere in da omalovažuje vse naše uspehe, ki smo jih dosegli v zadnjem času na sportnem polju.

Tako prinaša ta list z dne 5. junija daljši dopis, v katerem podaja pod naslovom »Italijanski nogometaši o slovenskem sportu« nekaj razgovor s potnim maršalom italijanskega moštva Venezia g. Scalabrijem. Po naših razgovorih, ki smo jih imeli z Italijani moramo reči, da je v članku dopisnik mnogo njegovih pimesi, ki izvirajo očitno iz nezadovoljstva vsled še ne prebobilega poraza Gradjankega po Iliriji. Italijani so bili polni hvale nad igro Ilirije in so tudi o publiku izrekli najugodnejše mnenje. Veselilo jih je zlasti dejstvo, da so bili v Ljubljani sprejeti z vso ljubeznivostjo, ki je pač lastna našim sportnikom. Tudi zagrebški klubi so se o tem že lahko prepričali, seveda je žalostno to, da so ob vsakokratnem porazu pisali naravnost gorostasne vesti o Ljubljani. Mi smo veseli vsakega lepega uspeha zagrebškega nogometa, ker se zavedamo, da uspeh kateregakoli našega moštva dviga naš ugled v tujini, le Zagrebčani so žal tako sportno zagrizeni, da naše sportne uspehe sploh ne zabeležujejo ali pa v taki obliki, ki nikakor ni v interesu našega sporta.

Dopisnikovu trditve, da so naši nogometaši sodniki »naravnost skandalozni«, je več kot smešna. Italijani so se sami izjavili, da je bil g. Planinšek dober, le da je pri diktiranju »enajstmetrov« za prijateljsko tekmo bil nekoliko prestrog. Ugotoviti pa je treba, da mora sodnik postopati strogo po pravilih in bi eventualni obzir tudi pri prijateljskih tekmah bil zlasti s sportnega vidika povsem nepačen. Pa naj gospodje pogledajo svoje sodnike? Baš na isti strani piše »Jutarnji list«, da sta bila sodnika pri tekmi Gradjanji : Vienna celo gg. Fabris in Willer slaba! No sodniki so pač vedno

Es-ka so le
Jogo najboljša
Torpedo najceneje pri
Bianchi Palača Ljubljanske
J. Gorec kreditne banke in
Gospodstva c. 14
Vsi na domestni deli in oprema.

OBLEKE

kupite najugodnejše pri
JOS. ROJINA,
Ljubljana

HARLEY-DAVIDSON

Motocikeli
3½ HP 350 ccm
dospe v kratkem

Stroj je opremljen kakor svetovno znani 7/9 in 10/12 HP ter je senzacija na svetovnem trgu v svoji najmodernejši konstrukciji, izpeljavi, štedljivosti ter nizki ceni.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo:

O. Žužek

Tavčarjeva ul. 11.

krivci, kadar izgubi moštvo kako važno tekmo. Nas taki izpadi gotovo ne bodo spravili iz tira, ker vemo, da je Ljubljana še pri vseh klubih, ki so nas posetili iz tujine, ostavila najboljši dojem. Naj imajo torej Zagrebčani svoje veselje naprej. V ostalem pa bomo poročali o italijanskih glasovih o teh tekmah, čim dobimo beneške liste.

Vršovice (Praga) : Sašk 2 : 1 (1 : 0). V četrtek je na povratku iz Beograda igral slovit prški klub Vršovice v Sarajevu, kjer je po tekmom boju zmagal nad Saškom z 2 : 1. Sarajevski listi naglašajo, da je bila to izredno napeta in zanimiva prva mednarodna tekma v tej sezoni, ki se je odigrala v Sarajevu. Po tem rezultatu sodeč, more biti Sašk sedaj v zelo dobri formi. Vršovice so iz Sarajeva odpotovali v Split, kjer nastopijo proti Hajduku.

Kolesarska dirka Posavčanov, ki jo je priredil na binkoštno nedeljo Krški sportni klub, je dosegla na 42 km dolgi, vsled neugodnega predhodnega vremena prav slabi progi razmeroma ugodne rezultate. Vozili so: 1. F. Mikulavčič 1:17:30, 2. Zv. Vahčić 1:20, 3. T. Dvornik 1:22. Mladi klub se je s tem prav lepo in simpatično uvelel.

Narodni lahkoatletski miting priredi v nedeljo, 28. t. m. S. K. Concordia v Zagrebu. Na programu so običajne discipline (100, 400, 3000, 4 × 100 m, skoki, kroglja, disk, koplje). Prijave (prijavina 15 Din) do 20. t. m. na naslov: Milan Naprta, Zagreb, Jugoslavenska banka.

Akademsko prvenstvo za darilo Sporta ne zveze se vrši v Ljubljani letos v nedeljo 14. t. m. Tekmovanje ima formo olimpijskega petboja (200 m, 1500 m, skok v dalj, zaleto, koplje, disk). Tekmujejo fakultete med seboj ne glede na število tekmovalcev in njihovo pripadnost posameznim klubom. Tekmovanje se vrši na igrišču Primorja ob 16.30. Prijave do 12. t. m. na Iva na Baltezar, direkcija drž. žel. odd. III/3. Prijavnina 5 Din.

Dirke kolesarske sekcije Primorja se vrše v nedeljo, 14. t. m. ob 16. na klubovem dirkališču in obsega med drugim: novinci 2 km, juniorji 2 km, glavna 10 km, pomožni motorji 10 km, dirka v parih 20 km. Prijave do 10. t. m. ob 22. Prijavnina 10 Din za točko, pri motociklistih 20 Din.

Hermes rez. : Primorje rez. Danes odigrata navedeni rez. moštvi predtekmo Croatia : Hermes, prijateljsko tekmo, ki utegne biti zanimiva. Začetek ob 16.

Prvenstvo na Dunaju. Pri včerajšnji prvenstveni tekmi je zmagala Hakoah nad Rapidom s 3 : 1 (1 : 1).

Italijanski lahkoatleti v Budimpešti. Po mitingu v Pragi so se italijanski lahkoatleti podali v Budimpešto, kjer so nastopili proti madžarski lahkoatletski reprezentanci. Italijani se v štirih od 13 konkuren sploh niso plasirali, zmagali so edine v skoku v daljavo. Rezultati so: 100 m Roszagey (Madžarska) 11,2, skok v daljavo Tomasi (Italija) 6,83, 400 m Barczy (Madžarska) 50,4, met krogla Bedő (Madžarska) 13,69, 1500 m Csekey (Madžarska) 4:12,2, skok v višino Orban (Madžarska) 1:84, met diska Egri (Madžarska) 42,40, tek na 110 z zaprekami Somfay (Madžarska) 16,4, met koplja Jurko (Madžarska) 55,84, 200 m Hajdu (Madžarska) 22,6, skok ob palici Csaky (Madžarska) 3,35, 5000 m Belloni (Madžarska) 16:05,6, stafeta 100 × 200 × 300 × 400 Madžarska 2:00,4.

Nogometno prvenstvo Italije. Za naslov prvaka Italije sta se borila dva kluba v dveh tekmah. Pred štirinajstimi dnevi je Genova porazila Bologno z 2 : 1, a zadnjo nedeljo se je Bologna revanžirala z istim skorom. Po pravilih se mora sedaj igrati odločilna tekma, ki se vrši danes, v nedeljo v Milanu.

Zadnji start Nurmija v Ameriki je prinesel znanemu Fincu poraz. Startal je na pol angleške milje (880 yrdov) dolgi progi. Približno 10 yrdov pred njim pa je prišel na cilj A. Helfreich v dobrem času 1:56,8.

Nov svetovni rekord v metanju koplja je postavil Finec Myrrha na mitingu v Chicagu. Vrgel je koplje 67,04 m. Dosedanji svetovni rekord je imel šved Lindström s 66,62.

Iz seje Ljublj. plivaškega podsaveza z dne 5. t. m. Soglasno se sklene, da se vrši letošnje tekmovalje za plavalno prvenstvo Slovenije v dneb 1. in 2. avgusta t. l. na Bledu. Podroben razpis se objavi pravočasno. Tajnik I.

LNP. (Službeno.) V ponedeljek 8. t. m. ob 20 uri seja poslovnega odbora. Tajnik II. S. K. Primorje, nogom. sekcija. Za našnjo prijateljsko tekmo s Hermesovo rezervo odreja sledeče moštvo: Klemenec, Beršič, Turković, Pečar, Arhar, Pišek, Hafner, Benedetič, Prunseis, Dečman, Jurkas, Betina, Bervar, Zeme, Garderoba na igrišču Ilirije. — Načelnik.

„KAZAK“ jumperje

najnovejše modele. Moderne bluze od 50 Din dalje. Damske obleke od 100 Din dalje in veliko izbiero damskih for nogavic, vse po izredno nizkih cenah ima v zalogi trdnja

F. Lukič, Pred škofijo 19.

Domače vesti

* **Kralj na narodnem slavu.** V selu Banabici so dne 3. t. m. odkrili spomenik borcem, padlim za svobodo v svetovni vojni. Ističasno se je vršilo tudi narodno slavo na grobu Stanoja Glavaša, junaka iz dobe prvega upora Srbov proti Turkom. Slavnost se je pretvorila v pravo narodno slavo. Ko je dospel v selo tudi kralj Aleksander, burno pozdravljen od seljakov, so mu ponudili kruh in sol, a neka starka mu je darovala krasne vezanine. Pri slavnosti je kralja ves čas spremljal invalid Milan Pavlovič.

* **Sestava stanovanjskega sodišča v Brežicah.** Za srez Brežice je imenoval minister za socialno politiko v stanovanjsko sodišče prve stopnje sledeče člane: predsednik srezki poglavar dr. Alojzij Gregorič, njegov namestnik vl. svetnik dr. Ivan Vidmar, za člana sodnik g. Josip Kolšek in upravitelj pošte g. Lichtenecker, namestnik pa g. Matija Filipič in veterinar Janko Vizjak.

* **Doktorski izpit iz filozofije** je napravil na ljubljanski filozofski fakulteti g. Roman Savnik sin višjega fin. svetnika g. Angela Savnika. Cestitamo.

* **Fran Prijatelj** 7. Včeraj dopoldne je preminul v Trzinu na Dolenjskem v starosti 67. let g. Fran Prijatelj, trgovec in veleposelstnik, oče g. Frana Prijatelja, blaginjaka Kmetijske posojilnice v Ljubljani. Pokopnik je bil skolskoz samonikel človek. S svojo marljivostjo, vztrajnostjo in varčevnostjo si je v mladostnih letih priuštil toliko, da se je kmalu osamosvojil in razvil potem svojo trgovino v cvetočo podjetje, ki slovi danes po solidnosti in realnosti po vsem Dolenjskem. Kot umen in podjeten gospodar, trgovec in vinogradnik je poiskoval veliko storil tudi za povzdigo domače občine tako v gospodarskem kakor tudi kulturnem oziru. Dolga leta je bil občinski odbornik in član krajnega šolskega sveta, kjer so bili njegovi trezni in stvarni predlogi vedno upoštevani. V njegovi domaćini je vladala prava slovanska gostoljubnost. Nikdo ni odšel praznih rok, kdor se je obrnil nanj, vsakomur je stal z veseljem z nasveti ob strani. Kot pristen Dolenjec je bil priključilvega značaja, ki si je znal na mah osvojiti srce vsakogar. Kot kremenit narodnjak in naprednjak je z veseljem podpiral narodna in napredna društva. Bodi mu ohranjen blag spomin, težko prizadetim pa naše iskreno sožalje!

* **Gasilski izlet v Brno in Lvov.** Od 5. — 7. julija se vrši v Brnu II. zlet Češkoslov. gasilske zveze. V Brnu bo ob izletu priključena tudi velika gasilska razstava in se bodo vršile velikopotezne gasilske vaje po najmodernejših metodah. Vse prireditve se vrše pod pokroviteljstvom Češkoslov. prezidenta Masaryka, ki je obljubil tudi osebnega udeležbo. — Skoro istočasno (3. — 5. julija) se vrši tudi zlet poljskih gasilcev v Lvovu. K obema prireditvama smo povabljeni tudi Slovenci in JGZ toplo priporoča vsem gasilcem, ki jim je le mogoče, da se bratskemu vabilu odzovejo. Klor more in hoče v Brno ali Lvov, naj sporoči to do 20. t. m. JGZ, ki preskrbi legitimacije. Na Češkem in Poljskem znižana vožnja po železnici.

* **Mednarodni profesorski kongres v Beogradu.** Meseca avgusta se vrši v Beogradu mednarodni profesorski kongres. Ob tej priliki priredi profesorsko društvo razstavo, ki naj predloži življenje in duševno stanje naših srednjih šol in sicer kolikor mogoče pregledno in popolno. Razstavljena bodo pomožna sredstva za pouk, ki se nahajajo v rokah učencev, kakor pisarni izdelki, razne risbe, nadalje ročna dela učencev in ženska ročna dela, učila, ki jih izdelujejo šole same ali pa se izdelujejo v naši državi, slike, fotografije in načrti šolskih poslopij, igrače učencev in učenk, ki jih otroci sami izdelujejo, kakor tudi njihove izjave, ter vse drugo, kar je posebnost karakteristično za šolstvo, pred vsem iz sokolstva, vseh vrst športa, skavtizma, alkoholnega gibanja, organizacije pomladke Rdečega križa, in končno sporedi šolskih svečanosti, koncertov, akademij ter literarnih del učencev. Razstavljene predmete se porabijo za osnivanje srednješolskega muzeja, ki se ustanovi v Beogradu, in se zato ne bodo vrnili. Predmete za razstavo je treba poslati do 25. t. m. prosvetnemu oddelku velikega župana. V Ljubljani se je osnovo za prireditve razstave pododbor iz Osnovnega profesorjskega društva, čegar predsednik je prof. Fr. Jeran.

* **Sprejem v nižjo šolo vojne akademije.** Letošnji jesen se sprejme okoli 300 mladeničev v nižjo šolo vojne akademije v Beogradu. Podrobni pogoji za sprejem kakor tudi program sprejemnega izpisa so razvidni v natečaju, ki je bil poslan vsem lestrazrednim gimnazijam, komandantom vojnih okoliš, sreznim načelnikom in oblastnim županom, kjer so mladeničem-konkurentom in njihovim roditeljem na vpogled.

* **Izdajanje objav za vožnje po polovični ceni za drž. nameščenke.** Generalna direkcija državnih železnic v Beogradu je odredila, da se morejo izdajati objave za polovično ceno karte drž. nameščencem in rodbinskim članom še nadalje do 30. junija 1925.

* **Amerikanci za moderniziranje Beograda.** Zastopnik ameriške fin. grupe Charles Daniel je ponudil beograjski občini posojilo 3 do 4 milijone dolarjev z 8% obrestmi, ki naj bi se uporabilo za napravo novega modernega tlaka in za asfaltiranje cest. Delo bi bilo gotovo v treh letih.

* **Obrtna zadruga lesnih strok v Št. Vidu** pri Ljubljani razpisuje pomožniško preizkušnjo oz. vajeniško preizkušnjo za vse v

nji združene obrtne lesnih strok. Nekoliko-vane prošnje je predložiti načelnstvu najkasneje do konca meseca junija. Prošnje je priložiti: učno izpričevalo, šolsko izpričevalo, pomočniki pa tudi pomožniška izpričevala (delavsko knjižico). Prepričano dospelih prošnji radi reda ne bo mogoče upoštevati. — Načelnstvo zadruga lesnih strok v Št. Vidu pri Ljubljani.

* **Sklep šolskega leta.** Šolsko leto na vseh šolah v Sloveniji se zaključuje s tobo 27. t. m. s spominke slavnosti "dovega lca".

* **Ustanovi za vinarstvo valence,** letno po 1500 Din, sta izbrani. Podrobneje po-avke vsebuje razpis velikega župana, objavljen v "Uradnem listu" št. 43 z dne 12. maja. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 15. t. m. pri velkem županu v Ljubljani.

* **70-letnica ustanovitve osnovne šole** obhajajo dne 15. junija v Preserju nad Ljubljano. Slovesno cerkveno opravilo opravi ob 9. bivši preserski župnik, sedaj stolni kanonik g. dr. Čekal. Nato sledi šol. slavnost, na katero so vabljeni vsi še živeči učitelji in katehetje, ki so kdaj tam delovali. Slavnosti se udeležijo pa tudi mnogi učenci, ki so črpali prve nauke na tej šoli, zdaj pa delujejo in opravljajo razna važna mesta bodisi kot uradniki ali zasebniki. Sedanja šolska mladina nastopi z nagovori, deklaracijami in petjem. Radi skupnega kosila se je pravočasno javiti pri šol. ravnateljstvu.

* **Sprejem učencev v I. razred ljublj. srednjih šol.** Vpisovanje v I. razred na I. drž. gimnaziji, II. realni gimnaziji (Poljanska c.), III. realni gimnaziji (Beethovnova ul.) in na drž. realki v Ljubljani bo v nedeljo 21. t. m. od 9. do 12. ure. Učenci naj se pri-azajo v spremstvu staršev ali njih namestnikov ter naj prinese s seboj krstni list in zadnje šolsko naznanilo z opombo, da je izdano za sprejem v srednjo šolo. Zunanji učenci se lahko prijavijo pisмено. — Sprejemna preizkušnja se prične v petek dne 26. junija točno ob osmih zjutraj.

* **Vs udeleženci svetovne vojne** morajo na vsak način prečitati znamenito delo Francesca Nitti, bivšega min. predsednika Italije: MIR, ki je prevedeno na trideset tujih jezikov. Hrvatski prevod se dobi po ceni 60 Din v vsaki knjigarni in pa pri založitelju: Biblioteka "Bankarstva" v Zagrebu, Marovska 30.

* **Bražnava.** Gremij trgovcev v Ljubljani se bratom Leon Tomašič v Opatiji (Pensio Housner) za izkazano naklonjenost ter pogostitev trgovskih javencev o priliki izleta na Reko ter Sušak tem potom najtopleje zahvaljuje ter posestnikom iz Slovenije iste toplo priporoča.

* **Služba babice.** V drž. bolnici za ženske bolezni v Ljubljani se sprejme v službo babica. Prednost imajo samske. Podrobnosti se izvejo pri ravnateljstvu, kjer se je osebno zgledati do 13. junija 1925.

* **Poprava kaznilnic.** Ministrstvo pravde je dovolilo večje kredite za ureditev in delno preustroitev večjih kaznilnic v naši državi. Mnoge stare stavbe bodo popravljene in dograjenih bo tudi več novih zgradb. V teku so že popravila pri kaznilnicah v Nišu in Požarevcu.

* **Kje pa je metla?** Pišejo nam: V prevaškem srezu — tako se vsaj tuje zdi — mora biti še nekaj nemških občin. Planinec, ki se je za binkošti mudil na Plešivcu in se potem vračal mimo Rimskega postaja, je dožgal, da nosijo hiše v lepi vasi Kotlje, kjer je slovenski občinski urad, še vedno nemške tablice "Kottelbach". Istotako je Guštanj Gutenstein. Drugod in ne samo v omenjenih krajih so na hišah tudi nemške tablice graških in dunajskih zavarovalnih družb. Zakaj neki vse to?

* **Reklama "Invalida."** Z odlokom monopolne uprave je bilo izdano Srednjemu odboru Udruženja vojnih invalidov pooblastilo, da sme oglaševati na ovitku škatlic od vseh vrst vžigalic, ki se izdelujejo za celo državo. Interesenti se opozarjajo na to novost v reklamah, ki garantira vsakemu oglaševalcu sigurnost uspeha. Poljsnila dake: "Reklama Invalida", Ljubljana, Št. Peterska vojašnica, soba št. 49.

* **Jo! Mihec, kje si pa dobiš tak velik kos "MIRIM" čokolade?** "Jo, moj striček mi jo je kupil, ker ta je najboljša izmed vseh!"

* **Današnji izdaji "Jutra"** je priloženo pojasnilo bančnega komanditnega društva A. Rein i drug v Zagrebu o 10 kolu drž. razredne loterije, ki ga posebno priporočamo pozornosti naših cenj. št. 49.

* **Udruženje jugoslovenskih narodnih lezničarjev** ima danes v nedeljo svoj 11. redni letni občni zbor v veliki dvorani mestnega doma v Ljubljani. Začetek ob 8. zjutraj. Pokrajinski odbor s tem javno vabi vse svoje člane, da se tega občnega zbora, če jim čas dopušča, v čim največjem številu udeležijo.

* **Amerikanci za moderniziranje Beograda.** Zastopnik ameriške fin. grupe Charles Daniel je ponudil beograjski občini posojilo 3 do 4 milijone dolarjev z 8% obrestmi, ki naj bi se uporabilo za napravo novega modernega tlaka in za asfaltiranje cest. Delo bi bilo gotovo v treh letih.

* **Obrtna zadruga lesnih strok v Št. Vidu** pri Ljubljani razpisuje pomožniško preizkušnjo oz. vajeniško preizkušnjo za vse v

Sokol in sokolski prijatelji iz ljubljanske okolice, danes val zapuže pri Št. Vidu nad Ljubljano

sokolsko prireditve
Vse prireditve ob 5. uri popoldne sokolski društvi iz Št. Vida in okolice.

Ljubljana opozarjamo na avtozvezo Št. Vid-Ljubljana.

* **Slovenski blogrski leksikon** izide v 6 zvezkih do konca 1926. Naročniki člega leksikona plačajo ali 500 Din takoj ali 100 Din posamezni zvezek. Naročila sprejema in oddaja še prvi zvezek založnica Zdruga gospodarska banka v Ljubljani in sile nove žnice.

* **Moderne dame** uporabljajo pri svoji toaleti Sanoform. Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah.

* **"Oldium"** na trti je najboljšo sredstvo Sulikoll. Stalna zaloga Chemotehna, Ljubljana, Mestni trg 10.

* **Stenicol**, najboljšo sredstvo proti steniciam. Glavna zaloga: drožerija Ante Kanc, sinova, Ljubljana, Židovska ul. 1.

* **Krvavi dogodki v državni tiskarni** v Beogradu. V državni tiskarni v Beogradu se je v četrtki odigrala krvava tragedija. Delavka Jelisaveta Predić je napadla tamkaj zaposlenega delavca Mihajla Kaplareviča in mu zadala več sunkov z nožem v prsa. Po zločinu se je zastrupila. Vzrok dejanja je seveda zopet ljubosumnost, kajti Kaplarevič je svoji ljubici zamočal, da je že oženjen. Zanimivo je, da je Kaplarevičeva žena vedela za možovo ljubavno razmerje, pa se radi tega ni prav nič razburjala. Oba vročekrvneža so oddali v bolnico.

* **Tragedija hrvatske rodbine v Ameriki.** Strašni tornado, ki je razsajal meseca maja v Ameriki, je zahteval svoje žrtve tudi med tamošnjimi našimi rojaki. Tako je tornado porušil tudi malo mestce West Frank Fort, v katerem živi mnogo naših rojakov. Ob priliki katastrofe je bil ubit Hrvat Jurij Bozanič, ki je s svojimi otrokoma bežal v zavetje pred viharjem. Učim je njegova 4-letna hčerka na čudežen način ostala živa je tornado ubil očeta in 16-mesečnega otroka, katerega je imel v naročju. Bozaničeva žena Katarina leži težko bolna v bolnici in sploh ne ve za težko nesrečo, ki je zadela moža in njenega sinčka. Ameriške oblasti jo mislijo sedaj deportirati, ker ni ameriška državljanka.

* **Katastrofa radi uporabe napačnega pivja.** Srezki poglavar v Brežicah, g. dr. Gregorič, nas prosi za objavo sledečih vrstic: »Z ozirom na članek z navedenim naslovom v št. 129. »Jutra« se uradno ugovarjam, da se v brežickem srezu do danes še ni pojavil noben slučaj svinjske kuge vsled napačnega cepjenja. Vsi prašiki, ki so bili letos cepljeni proti rdečici, so zdravi.«

* **Misteriozna smrt carinskega uradnika.** V Novem Sadu so pred dvema tednoma ugotovili, da je izginil carinski uradnik Velimir Angjelković. Te dni pa je došlo iz Smedereva poročilo, da so tamkaj našli v vodi truplo mškega, za katero se je ugotovilo, da je identično s pogrešanim Angjelkovićem. Nekatere priče pripovedujejo, da je carinik igral karte z nepoznatimi osebami in dobil od njih velike vsote. Verjetno je, da so ga ljudje nato oropali, ubili in vrzli v Donavo. Preiskava je v teku in je bila doslej aretirana neka ženska, ki je podala na policijo zelo sumljive izjave.

Važno za dame!
Sanoform
v vseh lekarnah in drogerijah.
Glavna zaloga Chemotehna, Mestni trg 10 in "S. Ius" d. d. Ljubljana, Dr. A. Jenčič, Maribor.

Iz Ljubljane
u— **Jubilej.** Pišejo nam: Dne 4. junija smo praznovali jubilej 30-letnega službovanja strugarskega mojstra in delovodja Franca Terana ki je vstopil leta 1895. v prejšnjo tovarno Tönnies kot strugarski vajenec in se vsled svoje izredne marljivosti in sposobnosti v kratkem povzpelo do predloavca in končno do delovodja. Proslavi so prisostvovali: predsednik upravnega sveta g. A. Zabkar, ravnateljstvo ter zastopniki uradništva in delavstva. V imenu upravnega sveta in ravnateljstva je čestital ljubljani v lepem nagovoru g. poslevoedeči upravni svetnik in ravnatelj nž. J. Boncelj in mu izročil malo darilo kot spomin na ta v današnjih časih redek jubilej.

u— **Pogreb Stanka Gabrška.** Ob lepi udeležbi so spremili včeraj popoldne Sokoli in občinstvo Sokola - dobrovolci, Stanka Gabrška k večnemu počitku. Mariborski Sokol je prihitel polnoštevilno in z zastavo, da izkaže zadnjo čast svojemu idealnemu in azilnemu članu. Zalnega spreveda sta se udeležila tudi višji šolski nadzornik g. Eng. Gangl in vladni svetnik dr. Mencinger, pokojnikov sokolski vzgojitelj dr. Bojan Drenik tovariši I. Jugosl. dobrovoljskega polka in precej pokojnikov ožjih prijateljev in znancev. Učiteljski pevski zbor mu je zapel pred mrtvačnico pri Sv. Krištofu in pred kapelico na Mariborovi cesti ganljivo žalostno in zadnje slovo. Ob odprtem grobu se mu je zadnjič poklonila zastava mariborskega Sokola, br. Milost se je poslovil od njega imenom mariborskega Sokola, g. Završnik pa imenom tovarišev I. Jug. dobrovoljskega polka.

u— **Sestava stanovanjskega sodišča v Ljubljani.** Minister za socialno politiko je postavil za predsednika stanovanjskega sodišča za Ljubljano in okolico velikega župana dr. Vilka Baltiča, za njegovega namestnika višjega komisarja dr. Antona Mraka za sodnika sodnega svetnika dr. Alojzija Gradnika ter okrajnega glavarja Miroslava Senekoviča, za njuno namestnika

vladnega svetnika dr. Antona Mencingerja ter šefa oddelka pošte direkcije dr. Janka Lebarja. Sodišče prične poslovati z 9. junijem in sicer v prostorih prejšnjega invalidskega oddelka v šentpeterski vojašnici v Lipičevji ulici. Za pisarniškega šefa v smislu čl. 29. stan. zak. je postavljen g. Karol Sinkovec, sodni višji oficijal v p. Stranke se opozarjajo, da je edino pisarniški šef upravičen sprejemati prijave, pošto, voditi pregled izpraznjenih stanovanj in dajati strankam pojasnila in da se morajo zategadelj v vseh navedenih primerih obračati nanj. Z ozirom na to veliki župan ne more in ne bo sprejmal nobenih strank v stanovanjskih zadevah.

u— **Pogled na sokolski Tabor.** Dela na ljubljanskem Taboru, tej monumentalni zgradbi našega Sokolstva, vzbujajo stalno največji interes narodnega občinstva. Vodilna ideja kiparskih ornamentov je solnce, svetloba. Vedno bolj se kaže, da združuje sokolska zgradba na Taboru umetnost, dovršenost v arhitekturi z dobro proučeno uporabljivostjo za svojo svrhu. — Oddana je tudi naprava za osrednjo kurjavo in vodovod. Naravno, da so vsa dela zvezana z velikimi izdatki. Zato je za Sokola I. zelo važno, da doseže društvena loterija v jeseni čim večji uspeh. Vsi poverljeniki, ki razpečavajo srečke, so vabljeni, da spravijo čim več srečk v promet in da oddajajo tudi manjše zneske sproti na Taboru v društveni pisarni, ki posluje vsak dan od 16. do 19. ure.

Proti korpulenci (deblost) učinkuje edino izkušeno in najnoveše sredstvo Lepopoln tablete. Glavna zaloga: Lekarna Bahovec, Ljubljana (in Salus) 283a

Danes ob 11.30 na igrišču "Ilirije" nogometna tekma

Hermes : Croatia

Med odmorom tekme rokovobra in boka

S. K. Slovan

Ob 3. pop. v restavraciji Bellevue velika vrtna veselica z bogatim sporedom.

u— **Podpisi za izenačenje dednega prava** moških in žensk potomcev v Jugoslaviji se zbirajo za enkrat pri prijaznosti tudi v Narodni knjigarni, Prešernova ulica in v trgovini g. Jos. Podčetrjanske. Jurčičev trg, Slovenija, misli na svojo in svojih hčera bodočnost!

u— **Sokol I. priredi na praznik, v četrtek, ob 4. uri popoldne na Taboru javno telovadbo,** pri kateri nastopijo vsi oddelki. Po telovadbi velika narodna veselica in ogledovanje Sokolskega doma. Železničarska godba in orkester Sokola I. Vstopnice v trgovini A. Turk Prešernova ulica 48.

u— **Sokolsko društvo na Viču** vabi svoje članstvo, da se v čim večjem številu udeležijo letne prireditve bratskega društva Sokol II. v Ljubljani, ki se vrši danes ob 3. uri popoldne na letnem telovadišču na Prulah. Zbirališče ob 2. uri popoldne pred Sokolskim domom, nato skupen odhod.

SOKOLSKI DAN
V ŠTEPANJI VASI
*
V nedeljo vsi v Štepanjo vas tam dan sokolski je za nas; po telovadbi bode ples, zabava prosta bode vmes.
Jedača je pripravljena, pijača je nastavljena; kdor razvedrila si želi, ta z nami naj se veseli!

u— **Tenis - čevlji.** angleški damski 130 dinarjev. Tenis - čevlji, angleški moški 150 dinarjev. Belj platneni otroški in dekliški po izjemnih cenah samo pri "VOIKA" Krekov trg 10. I. nadst.

u— **Udeležite se** danes dopoldne ob pol 10. uri pohoda z godbo po mestu in popoldne ob 2. uri cestne dirke, na kateri bo startalo 57 dirkačev. Po dirki ljudska veselica na Dolenjski cesti v senčnatem vrtu s bogatim in zabavnim sporedom. Za obilen obisk se priporoča kolesarsko in motociklistično društvo "Sava".

u— **Kam pa danes?** Vsi, ki smo radi dobre volje, jo mahnevo v Zg. Kašelj k Gradu, kjer ima tamošnje gasilsko društvo vrtno veselico. Zabave in razvedrila ne bo manjkalo. Kdor rad pleše, se bo vrtil. Za lačne in žejne bo vsega v izobilju. Kdor noče peš, pa z vlakom v Zalog. Ugodne zveze!

u— **Orjuna Šiška** vabi članstvo, da se udeležijo pešizleta v Dolince, ki bo danes, v nedeljo. Zbirališče ob 15. uri pred gostilno Štepec. — Odbor.

u— **Na vrtu hotela "Union"** vsak terek in petek koncert ob vsakem vremenu.

u— **Izobjeljeno.** Kdor je našel odločevanje Belega orla III. st. z meči se naproša, naj ga prinese v komando mesta (belgijska vojašnica), kjer dobi 100 Din nagrade.

u— **Policijske prijave.** Od petka na soboto so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1. telesna poškodba, 1. prestopok kaljenja nočnega miru, 1. prestopok cestnega policijskega reda in 1. prestopok v zlaščevalnih predpisih. Aretacije so se izvršile 4 in sicer: 1 radi groženja požiga, 2 radi postopanja in 1 radi beračenja.

u— **Smolo je imela.** Ko je privzela poselsnica Neža Hribar v petek iz Bizovika po Poljanski cesti proti mestu, se je na Ambroževem trgu v diru zaletela z enovpreznim vozom v hidrant, ravno v trenutku, ko so mestni delavci škropili cesto. Hidrant je voz pokvaril, da ni bil trenutno več za rabo. Hribarjeva pa bo morala šteti med najbližje odškodnino v znesku 468 Din.

u— **Pobegli brez konca.** V petek dopoldne se je odstranil od svojih staršev v Sp. Šiški, Verovškova ulica št. 15, 17-letni dijak V. Reaice, Josip Thuma. Odpotoval je baje v Ma-

Po celem svetu danes taka je navada, da pije se Bonattijeva čokolada.

ribor, vendar to ni sigurno. Mladenič ima železniško legitimacijo, izstavljeno na svoje ime.

Iz Maribora

a— **Parkkoncert** priredi danes ob pol 11. ur dopoldne mariborska vojaška muzika. Program: Vins: "General Teržič", marš, Linke: Uvertura iz opere "Lizistrata", Zajc: "More" sinfonična slika. Puccini: 3. čin iz opere "Tosca", Remec: "Zagorski Glas", popuri. Vite: "Jugoslavenski", marš.

a— **Stanovanjsko sodišče I. stopnje v Mariboru** je že začelo poslovati. Včeraj dopoldne je sekc. svetnik g. dr. Fran Ratej kot namestnik predsednika novega stanovanjskega sodišča velikega župana dr. Pirkmaier ja prevzel od bivšega predsednika mestnega stanovanjskega urada urad. Novo stanovanjsko sodišče začne takoj z rednim poslovanjem za mesto Maribor in za srez Maribor desni in levi breg. Uradni prostori ostanejo v dosedanjih lokalih na Slomškovem trgu št. 5 I. nadst., kamor se je obračati v vseh stanovanjskih zadevah.

a— **Čič in Zlatič pred poroto.** Po dolgotrajni preiskavi je državno pravdnštvo v Mariboru končno vendarle tudi proti Zlatiču in Čiču vložilo obtožnico radi roparskega umora Miklove rodbine v Studencih pri Mariboru. Razprava o tem doslej gotovo najbolj senzacionalnem kriminalnem slučaju v Mariboru se bo torej vršila že tekom letnega poročnega zasedanja.

a— **Pollcija** je prejela od avstrijskega orožništva dva mladeniča, pristojna v Zagreb ki sta osumljena komunistične propagande. — Nadalje je aretirala v hotelu "Pri zamorcu" nekega sleparja, ki je tudi prispel iz Avstrije in je nedavno osleparil posestnike Dravske doline za večlo množino lesa. Naročil jim je, naj mu pripeljejo les na postajo Vuhred, kjer jim bo takoj izplačal kupnino. Ko pa so pripeljali les, ni bilo sleparja tam. Kmetje so pustili les na kolodvoru v nadi, da jim ga bo drugi dan plačal. Prihodnji dan pa ni bilo ne lesa, ne sleparja ne denarja.

a— **Nastop Ben - Alija** doktorja medicinske kazenske univerze v mariborskem gledališču. Danes in jutri obakrat ob pol 21. uri bo nastopil v gledališču Ben - Ali, svetovni halucinator in hipnotizer. Spored, ki je zelo zanimiv in obsežen, je razvoden in lepaki. Ben - Ali je dosegel s svojimi čudovitimi, zelo interesantnimi produkcijami povsod lep uspeh in obče občudovanje. Omenimo naj še, da dr. Ben - Ali ne nastopi samo pri nas v gledališču, ampak je nastopil tudi drugod v gledaliških poslopjih in sicer v Splitu, Sarajevu itd.

a— **Podpisi za izenačenje dednega prava** moških in žensk potomcev v Jugoslaviji se zbirajo za enkrat pri prijaznosti tudi v Narodni knjigarni, Prešernova ulica in v trgovini g. Jos. Podčetrjanske. Jurčičev trg, Slovenija, misli na svojo in svojih hčera bodočnost!

u— **Sokol I. priredi na praznik, v četrtek, ob 4. uri popoldne na Taboru javno telovadbo,** pri kateri nastopijo vsi oddelki. Po telovadbi velika narodna veselica in ogledovanje Sokolskega doma. Železničarska godba in orkester Sokola I. Vstopnice v trgovini A. Turk Prešernova ulica 48.

u— **Sokolsko društvo na Viču** vabi svoje članstvo, da se v čim večjem številu udeležijo letne prireditve bratskega društva Sokol II. v Ljubljani, ki se vrši danes ob 3. uri popoldne na letnem telovadišču na Prulah. Zbirališče ob 2. uri popoldne pred Sokolskim domom, nato skupen odhod.

Srečke
razredne loterije kupite pri Dobrovoljaški banki, Ljubljana Duna'ska cesta 31. Telefon št. 5 in 720.

Iz Celja
u— **Podmladek Rdečega križa v Celju** ima v ponedeljek svoj dobrodelni dan. Učence osnovne in meščanske šole bodo prodajale po vseh ulicah cvetlice. Ker je namen Podmladka telesna in duševna okrepitev omladine, prosimo občinstvo, da po svojih močeh pomaga Podmladku pri njegovem stremljenju.

u— **Občni zbor Društva hišnih posestnikov** za Celje in okolico se bo vršil v petek dne 12. junija ob 8. uri zvečer v veliki gostilniški sobi Narodnega doma. Razpravljalo se bo predvsem o novem stanovanjskem zakonu in davčnih zadevah.

u— **Nočno lekarniško službo** ima ta teden lekarna "Pri križu", Cankarjeva ulica.

u— **Nogometna tekma** med S. K. F. 39. pp. in S. K. F. inž. podoficirske šole iz Maribora se vrši danes ob 17. uri na Glaziji.

Antiparazitski Erazmiški prašni prašek, dobi se povsod. 190-a

Iz Trbovelj
t— **Identiteta neznanega samomorilca,** ki se je ustrelil na vožnji iz Zidanega mosta do Trbovelj še vedno ni ugotovljena. V zadnjem času so pričeli ljudje sklepati, da je 26letni mladenič Primorec, ki se je ustrelil zaradi onesrečenih spekulacij.

t— **Napad iz ljubosumnosti.** Delavki: 20. letna Marija Škoberne in 18letna Pavla Škoberne, obe iz Lok, sta na cesti napadli brez vsakega povoda Berto Zemljanovo, prav tako iz Lok, in jo lahko temeno poškodovali. Ker je tej prihitela na pomoč sestra Alojzija, se je razvil splošen pretep. Po izjavi obeh nanadask sta napadli zaradi tega Berto Zemljanovo, ker je govorila z njunim fantom.

t— **Prvi medstrankarski sestanek** se bo vršil v torek 9. t. m. ob pol 8. zvečer v Dimnikovi gostilni. Sklicatelj sestanka je v imenu krajevne organizacije SDS g. Robert Plavšak. Ob tej priliki se bo konstituiral medstrankarski odbor, v katerem bosta po dva zastopnika od vsake politične skupine v Trbovljah, ki bo imel poskrbeti za čim prejšnjo upostavitve nove voedske šole in obenem za pridobitev meščanske šole.

da se bo prav lahko in za mal denar dalo dobiti to ali ono. Od tega tedna dalje bodo dobili razstavljeni v rudniški restavraciji, kjer si jih bo vsakdo lahko ogledal. Tam in po drugih trgovinah in trafikah se bodo prodajale tudi srečke po 4 Din. Ker bo obredbanje že začetkom julija, naj nikdo ne oblaša z nakupom srečk, ki se bodo vsako nedeljo dopoldne prodajale tudi na trgu pred Fortejem in pa pred cerkvijo v Trbovljah.

Iz Primorja

* Čudna preiskava v Trentu. V soboto pred binkoštnimi prazniki so prišli bovsiki orožniki v Trento ter so preiskali prostore in pretrali arhiv ondotnega prosvetnega društva »Zlatorog«. Odnegli so imenik članov, več slovenskih listov in društvena pravila. Na binkoštno nedeljo sta morala predsednik in tajnik društva v Bovec na orožniško postajo. Bila sta zasiljena in orožniški poveljnik je bil tako drzen, da je pozval svoje tovariše, naj si ogledajo slovenska zločinca! Čudno, radi česa že postane človek zločinca v Italiji. Treba samo, da se čuti Slovenca, pa je dovolj, da pride na zaslišanje klop.

* Nesreča na morju. Prošle dni je divjal v bližini Trsta silovit vihar, ki je zahteval tudi človeške žrtve. Vihar je zalotil na odprtem morju več manjših čolnov. Gnal jih je deloma proti Gradišču, deloma pa proti Sv. Križu. K Sv. Križu je neurje zaneslo tudi čoln ribiča Martinčiča iz Nabrežine. Drugo jutro po nevihti so našli ribičevo truplo mrtvo nedaleč od izliva Zdobice v morje. Tudi Martinčičev sin, ki je bil z očetom v čolnu, je postal žrtev morskega elementa. S tema dvema žrtvama pa še ni vse pri kraju. Domačini pogrešajo še tri ribiče, brata Rudolfa in Maksimilijana Stefančiča in Josipa Bogata iz Sv. Križa. O njihovi usodi se ne ve sedaj še nič.

* Tatvina kolesa. Peter Plez iz Romansa se je te dni pripeljal na svojo njivo s kolesom. Skril je kolo v travo in se lotil dela na polju. Medtem je prišel po cesti neznan zlikovec, ukradel kolo in še izpraznil steklenico vina, katero je imel Plez poleg kolesa. O tatni ni ne duha ne sluha.

* Cigani v rokah pravice. V Čedadu so goriški orožniki aretirali ciganske tolpe Hu-dorovič, ki ima na vesti več tatvin in drugih prestopkov. Cigani so bili velika nadleža domačega prebivalstva na Goriškem.

Vesti iz Prekmurja

Sokolski župni zlet v Murski Soboti. Kakor je »Jutro« že poročalo, se vrši v nedeljo, 14. t. m. v M. Soboti župni zlet mari-borske sokolske župe. Zleta se udeležijo 34 sokolskih društev. Na pomembno prireditvev ponovno opozarjamo občinstvo.

Gledališka predstava. Pred kratkim so uprizorili v M. Soboti sokolski diletanti iz Ljutomerke Golarjevo »Vdovo Rošlino«. Komad sam, pa tudi izborna igra neumornih Ljutomerčanov sta zaslužila, da bi se predstave udeležilo soboško občinstvo v večjem številu, kakor se ga je v resnici.

Številni šolski izleti v Prekmurje. Odkar je Prekmurje z novo železnico zvezano z ostalimi deli naše države se vrstijo šolski izleti v Prekmurje, drug za drugim. V zadnjem času je izletela v Prekmurje ljudska šola iz Ljutomerke ter ona iz Ptuj, razen tega pa sta priredila sličen izlet tudi ormoški učiteljsko društvo ter g. vseuč. profesor dr. K. Orvald s 17 akademiki-filozofi iz Ljubljane. Kakor smo zvedeli, je Prekmurje napravilo na vse najboljše vtis. Prav je, da se zanjma Slovenija za to pokrajino.

Nezgoda. G. Kazimir Klimek, državni komisar veleposlavitelj v Gornji Lendavi, je padel tako nesrečno s kolesa, da mu je počila kost levega stegna v dolžini 15 cm. Nezgodu se je pripetila na ta način, da mu je prišel pod kolo pes in s tem povzročil nesrečni padec. Gospoda komisarja so prepe-ljali v bolnico v Radgono.

Poprava Kolodvorske ceste v M. Soboti. Valed rastočega prometa po Kolodvorski cesti je postala poprava te ceste nujna. Zato jo je tukajšnja gradbena direkcija začela popravljati in tudi kanalizirati, da bo cesta sposobna za povečani promet. Kakor je iz-vedel vaš dopisnik, ta poprava ni v nobeni zvezi z napadi v »Morski krajini«, ker je gradbena direkcija predvidela napravo že mnogo prej, kakor si je g. Kuhar spomnil nato. Izgleda torej, da se za pisavo »Morske krajine« nihče ne briga.

Križevci. Zaprl so pred kratkim ženo in hčer našega gostilničarja Sakala, ker sta skozi dve leti kradli pri trgovcu Nemčiču. Tudi proti ostalim družinskim članom je uveljavljena preiskava. Bog ve, kaj namerava srezko poglavarstvo ukreniti z gostilniško koncesijo tega vzornega gostilničarja.

Porote

Ljubljana, 6. junija.

Posilstvo

Današnja dopoldanska porotna razprava ki se je vršila proti Andr. Zalarju iz St. Vi-da pri Rakeku, ki je bil obtožen po § 125., je bila tajna. Zalar je bil obsojen po kriv-doreku porotnikov na eno leto težke ječe.

Tat in vlomilec

Popoldanska razprava se je vršila proti 33letnemu Antonu Funderlu, že večkrat kaz-novanemu kovaškemu pomočniku iz Slu-ma, ki je bil obtožen vloma in tatvine v trgovini Srečka Kobija na Bregu pri Borov-nici. Viharne in mrzle noči od 19. na 20. fe-bruarja se je lotil svojega dela. Splazil se je na stranišče pri skladišču, tam je prebil debelo steno v obsegu 70 kvadratnih cm in zlezal skozi to odprtino v skladišče. Tu je razbil s tesarsko klanfo lesena vrata k tr-govini, ker so bila od znotraj zapahnjena, ter vdrl v trgovino v namenu, nabaviti si na najcenejši način zanj sicer nepotrebne, a

dosti vredne predmete. Popolnoma nemo-teno je prižgal električno luč, kajti okna so bila zaprta z železnimi zastori, tako da od-zunaj ni bilo mogoče opaziti niti žarka, tudi če bi se kdo ob pozni uri sprejel tam okoli, kar pa v očiščeni besede nevihte ni bilo pričakovati. V lepem miru in docela nemoteno si je Funderle nabral manufaktu-re, perila, krošnjarskih drobnarij in sicer-šnih trgovinskih predmetov v skupni vred-nosti 21.248 Din in v teži 80 kg, ki jih je sam kot korenjak naložil na rame in znesel pod bližnji Hrovatinov kozolec, kjer jih je skoro polovico deponiral za bodočnost, ostali del pa vzel s seboj v Ljubljano in ga deloma prodal, deloma podaril. Ko so orož-niki iztaknili zalogo v kozolec, so v bližini čakali na tatu, ki se je res povrnil že 22. fe-bruarja po ostanek in je bil pri tej priliki aretiran. Pri razpravi je priznal tatvino, to-da ne v cellem obsegu. Porotniki so obe-stavljeno vprašanje soglasno potrdili, nakar je bil Funderle obsojen na 5 let težke ječe.

Senat: predsednik s. svetnik dr. Vehovar, votanta sod. svetnik dr. Eberl in sodnik Velušček. Državni pravdnik dr. Lavrenčak.

tako ugajalo, da je morala pevka pridati trem še četrto pesem...

Saj dejstva govore dovolj zgovorno. Naj sklenem: pesem bo ponesla v svet naše ime. Si bo priborila tu svoje mesto? Bilo je men-da prvič in želim, da bi ne bilo zadnjič!

O. R.

Lucien Guitry

Pretekli teden umrl L. Guitry je bil naj-večji francoski in svetovni igralec in oče igralca in komediografa Saše Guitrya. Igral pa je mnogo težje stroko kot njegov sin in je bil med sodobnimi francoskimi igralci najmočnejši v plemenitem patosu, retoriki in podajanju težkega karakterja. Pod vti-som svojega devetletnega bivanja v Rusiji je ustvaril poseben stil oderskega podaja-nja. Med zadnje njegove vloge, ko je že trpel na težki astmi, štejejo Arnolfa v Mol-lierovi »Šoli žena«. Iz svojih komičnih vlog je ustvarjal vedno težke, zamišljene in po-trite tipe. V tem oziru je igral svoje ko-mične junake proti vsej dotedanji tradiciji in je bil v tem naravnost prvi odski revo-lucionar.

L. Guitry je bil rojen leta 1860. Nastopil je prvič že s 15. letom. Kot 18letni deček je debutiral v vlogi Armanda Duvala v »Dami s kameljami« v gledališču »Gymna-se«, kjer je bil takoj angažiran. Toda že le-ta 1881. je odšel v London, leto nato pa v Petrograd, kjer je deloval na tamkajšnjem francoskem gledališču polnih 9 let. V Parizu je bil angažiran nato v Odéonu, potem v gledališču Vaudeville, postal leta 1901. ravnatelj scene na Comédie Française, bil di-rector teatra Renaissance do 1909, pozne-je pa je igral še na mnogih drugih pariških odrih in bil tudi na turneji v Ameriki. Le-ta 1917. je igral v dveh svojih delih »Stari oče« in »Nadškof in njegovi sinovi«. Naj-bolj znane so njegove kreacije v imenova-nih dveh njegovih igrah, v »Chantecleir« in »Profesorju Pasteurju« itd.

Operno gledališče v Ljubljani. Snodči so ponavljali »Pikovo damo« v deloma no-vi zasedbi glavnih partij. Izvrstna stara grofica je bila ga. Thierry-Kavčnik o-va, ki se je odlikovala zlasti s francosko arijo pred smrtjo. Vzglavljao marljivo in upo-rabni g. L. Kovač je pel Hermana jako dostojno. Čustvenost tuznega junaka pa bo po svoji premieri paš pogotil, Lizo je podala ga. Lovšeta, Pavlino ga. Smolenska. Ženski zbor n. bil siguran. Deloma nova odrska oprema je dobra; le v prvi sliky naj bi odstranil vodomet in vsaj dva kipa, da bo več prostora.

Produkcija dramatične šole v Ljubljani, napovedana za nedeljo dne 7. t. m. odpade, ker je zbolel eden izmed gojencev, ki bi moral v važnejši vlogi sodelovati pri pred-stavi Shakespearije komedije »Kar hoče-te«.

Razstava Dobrovič, Kos, Dolinar v Ja-kopičevem paviljonu v Ljubljani bo skoro zaključena. Obisk žal še ni dosegel nor-malnega števila posetnikov, česar ta pri-re-ditev nikakor ne zasluži. Ker so pokazali razstavljalci svojo tvorbo mnogih let v za-ključenih zbirkah, je pregled njihovih dela dvakrat potreben: kaže nam vezano raz-vojno dobo posameznika z doseženim re-zultatom in kaže nam v dobri tekmi dva temperamenta, slovenski in srbski; pime-ra je izredno poučna in koristna. Kvalitet-no je razstava vredna vsega upoštevanja in ljubitelji upodablajoče umetnosti ne bo-do v zadregi pri izbiri za nakup enega ali drugega dela med 120 slikami, kipi, risba-mi in akvareli. Sicer do sedaj ni bilo še ničesar kupljenega, upamo pa, da se do za-ključka razstave vendar tudi nekaj tel pro-da. Razstava je odprta dnevno od 10. do 1. in od 2. do pol 7.; na razpolago je s 16

Eddie Polo

in njegovi neverjetni doživljaji v vseh štirih delih sveta. — Vratolomno senzacije — vrhunske sportske ambicije. — Smrtni sikoki — z visoko pečino v globoko morje — z avtomobila na dirjajoči vlak — z ladje na ladjo. — Smrtnonevarni polet z aeroplanom. — Strahote v Numidiji. — Brezkravna Sa-hara — London — Liverpool — itd. itd. itd. Jutri 8. junija v Elitnem kinu Matica.

dobrimi reprodukcijami opremljen katalog, ki je koristen pripomoček za trajno eviden-co dela vodilnih umetnikov mlajše genera-cije.

Knjige srbske Književne Zadruga. Pre-teklo leto je srbska Književna Zadruga prvič po vojni dosegla v svojem 27. kolu število svojih letnih izdanih pred vojno in se tako vrnila zopet k normalnemu delovanju. Izdala je sedem knjig, namenjenih zabavi in prišla z novo serijo, ki je namenjena pouku. V zabavnem delu je poleg domačih izvirnih del važen Maretičev prevod iz sta-roindijske književnosti in sicer iz Mahel-harata, ki je eno najznamenitejših del sve-tovne literature. Ker je celotna pesnitev preobširna, je Maretič prevedel iz nje le odlomek in sicer »Pesem o kralju Nalus«. — Glede 28. kola svojih knjig — za letošnje leto — je upravni odbor Književne Zadruga že predložil dela, ki prihajajo v poštev in naprosil člane, naj pomorejo pri izbiri. Predloženihi je dvajset del serije zabavnih in pet del serije poučnih. V prvi seriji se nahajajo pesmi Vladimira Nazora, Pesmi iz drame Milutina Bojčića, Povesti Milovana Glišića in Sime Matavulja in Veljka Petro-vića, več prevodov, več del iz francoske književnosti in en roman Turgenjeva. Po-leg tega knjiga »O Slovincih«, ki jo je na-pisal dr. Fr. Ilesič. — K.

Smrt francoskega pisatelja Pierre Lo-uyisa. V Parizu je te dni umrl francoski književnik Pierre Louys. Dosegel je starost 55 let ter je bil posebno znan po svojem romanu »Afrodita«, ki je prestavljen v mno-go kulturnih jezikov. Louysovo prvo delo je bilo »Chansons de Bilitis« ter je izšlo leta 1894. Motiv knjige je antičnega znača-ja ter obravnava pesmi lesbiške hetero. Ro-man »Afrodita« je nastal dve leti pozneje. Vsebinska mu je erotična. Pozornost je zbu-dil posebno radi tega, ker je prišel na svet-lo v času, ko je obvladoval francoski ro-man Zolajev naturalizem. »Afrodita« pa ni bil samo največji, temveč tudi edini uspeh Louysa. Kar je napisal pozneje, je brez posebne vrednosti in cene. V zadnjih letih je živel Louys čisto sam zase.

Thomas Mann petdesetletnik. V soboto dne 6. junija je praznoval petdesetletnico svojega rojstva največji nemški sodobni pi-satelj Thomas Mann, sorodnik pisatelja Heinricha Manna. Mann je najznamenitejši predstavnik nemškega realističnega roma-na. Znan je posebno po svojem delu »Budenbroockovi«. Njegova prva zbirka novel je izšla l. 1898 pod naslovom »Der kleine Herr Friedmann«. Zgoraj omenjeni roman »Buddenbroockovi« je nastal v letu 1901. Nekaj kritik ga je nazval »labudji spev 19. stoletja«. L. 1909. je izšel roman »Kntgli-che Holheit«, ki obravnava mlitje na dvoru. Mannove mojstrske novele so: Der Tod in Venedig, Tonio Kröger, Herr und Hund, Gesana von Kindchen in der Kleine Herr Friedmann. Poslednje veliko delo Tomaša Manna je znameniti roman »Der Zauber-berg«. V tem delu obdeluje skrivnosti smrti. Na Dunaju so proslavili Mannov jubilej tudi v gledališčih. Vpizorili so dramo »Floren-za«, kateri je v sredo zvečer prisostvoval tudi avtor.

Darujmo za sokolski Tabor!

„Zakon o stanovanjih“ v Zbirki Tiskovne zadruga

Kakor o vsaki dobri stvari, je tudi o tej bilo nekaj polemik. Dobili smo nam-reč istočasno 4 slovenska izdavanja zaka-ona o stanovanjih. — (z onim v Uradnem listu torej 5!). Primerjal sem jih med seboj in z izvirnikom in moram reči, da »Slovenčev« prevod zares kar mrgoli netočnosti in da je neuporabljiv. Naj-boljši je pač Gradnikov v izdaniu Zbir-ke zakonov Tiskovne zadruga. Tekst je skrbno revidiran in zanesljiv. Kaj to po-meni, v vsakem primeru. Opetovanje se je namreč v praksi občutilo, kaj pomeni netočen prevod. Dasi bi to moralo biti umevno ob sebi, je z ozirom na izku-stvo treba to sigurnost vendarle še po-sebej naglasiti.

Posebno vrednost pa daje temu izda-nju komentar, »Pojasnila«, ki so na 30 straneh drobne tiska dodana tekstu zakona. Sestavili jih je izborni poznavalec te snovi, deželni sodni svetnik dr. Alojzij Gradnik, ki je sam član prejšnje-ga in novega stanovanjskega sodišča. »Pojasnila« se gotovo izkažejo od veli-ke važnosti za laika in za strokovnjaka. Oba najdeta v »Pojasnilih« vse, kar je potrebno, namreč resnična pojasnila o pojmihi, razlago stvarno in pravno, pri-mere iz dosedanjega sojenja, in kritika zakona samega, v kolikor je potrebna s stališča pravika. Komentar je kratek in jedrnat, izrpen, točen, in obenem zani-miv. Redkokdaj se pravniku posreči, da zadene tako v živo, kaj je obča potre-ba občinstva. Kdorkoli bo odslej imel posla s stanovanjskimi zadevami, bo zato v lastnem interesu posegel po Gradnikovih »Pojasnilih« in po revidira-nem točnem tekstu zakona. Zelena knji-žica Tiskovne zadruga bo, tako sem uverjen, kmalu pošla, čeprav je naklada bila nekaj višja (cena pa prav nizka, 15 Din).

Pri gospodarih in najemnikih, v nisar-nah in na razpravah, kjerkoli se bodo odslej uradoma ali v rodbinskem krogu razpravljala stanovanjska vprašanja, — brez »zelene brošure« z Gradnikovimi pojasnili ne pojdel.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji:

Ljubljanska drama

Nedelja, 7.: Zaprtlo.
Ponedeljek, 8.: »Pohujšanje v dolini šent-florjanski«. D.
Torek, 9.: Zaprtlo.
Sreda, 10.: »Pohujšanje v dolini šentflorjan-ski«. B.
Četrtek, 11.: »Kamela skozi uho šivanke«. Izv.

Ljubljanska opera

Nedelja, 7.: »Don Pasquale«. Ljudska pred-stava pri znižanih cenah. Izv.
Ponedeljek, 8.: Zaprtlo.
Torek, 9.: »Pikova dama«. E.
Sreda, 10.: »Bagdadski brivci«. D.
Četrtek, 11.: »Boheme«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.

Mariiborsko gledališče

Torek, 9.: »Tosca«. C.
Sreda, 10.: Zaprtlo.

Ljubljanski Zvon

Izšla je peta številka naše revije za knji-ževnost in prosveto. Na prvem mestu ob-javlja urednik Fran Albrecht svojo pesem »Pismo očetu«. Juš Kozak nadaljuje roman »Šentpetar«. Zdal je pri poglavju »Berače«. Karlo Kocjančič nadaljuje z objavljanimi odlomki iz zbirke »Večna plamenica« in tiska fragment »V največjem solncu sem le-žal...«. Univ. prof. dr. Ivan Prijatelj raz-pravlja o Dostojevskem. Ustavlja se ob Do-stojevskem v prvem desetletju po odsluže-nem prisilnem delu, ko so nastale novele in romani: Stričkov sen, Selo Stepančičovo, Zapiski iz mrtvega doma, Ponizani in raz-žaljeni. Angelo Cerkvenik približuje tretjo sceno tragedije štirih »V vrtincu«, Václav Burian končuje svoj spis »Doneski k sta-rejšemu češkemu repertoarju v slovenski dramatik«. Končno prinaša Zvon prevod V. Blasca Iblancea »Steklina«, dve pesmi Frana Albrehta (Svojim prijateljem, Neko-mu drugemu!), Li-Tai-Po-P. Karlino vo »Po-mladno noč« in Jerneja Jereba roman »Su-ženji demon«.

V književnih poročilih zaključuje Fran Al-brecht svoj Epilog »Veronikl Deseniški«, Janko Samec končuje poročilo o italijan-skem prevodu Cankarjevega »Mlapca Jer-neja«. R. P. Petruška ocenjuje Pavla Per-ka knjigo »Z naših gora«, Kocjan piše o Čo-šičevem romanu »Vržno kolo«, René Mar-tel, lektor francoskega jezika na ljubljanski univerzi, pa prispeva sestavek pod naslo-vom »Le comte Arthur de Gobineau«, kate-ro študijo je izdala filozofska fakulteta strasbourskega vseučilišča. Kronika prinaša kratek pregled španskega pisatelja V. Blasca Iblancea, katerega »Steklina« se nahaja v tem zvezku spredaj.

»Ljubljanski Zvon« izhaja mesečno v po-sameznih zvezkih ter stane na leto 120 Din, za pol leta in črtlet leta sorazmerno, za ino-zemstvo 140 Din. Revija se naroča pri Ti-skovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova uli-ca 54.

Slovenska pesem v Parizu

Pariz, koncem maja.

Saj ni dogodek bog ve kakšnega sijaja. Posebno sedaj ne, ko o priliki svetovne raz-stave nekako vse drugo izgublja pomen, ko bi se lahko razgovorilo o bahavem bogastvu paviljonov, o barvstih slapovih, o svetlih fontanah, o stebrih pri vhodu, ki v večer zažare in sliči velikim žrtvenikom, razsi-pajočim svetlobo pod nočno nebo ali o ža-rometih, ki ob njih zvezde blede, ali... pa ne mislite, da pravljicim. Sele ob opisu, ki bi daleč capljal za resničnostjo, bi se čital-cu široko razprle oči.

In vendar ne bom govoril o tem, ampak o dogodku, ki niti oddaleč ni tako blesteč, je zato zanimivejši in važnejši za nas (naj nekoliko pretiravam). Na malem kon-certu v dvorani St. George se je med fran-coskimi pesmimi razglasila prvič slovenska pesem.

Na večeru pri neki pariški družini je bo-seda nanesla na slovenske narodne pesmi. Bil je navzoč moj prijatelj, ki je s pripo-vedovanjem in petjem skušal razkriti lepoto naših zakladov. Naj pristavim, da mu nisem mogel verjeti, da je res pel, v salonu, v odlični družbi in on, ki je poveč in ni. Pa mi je zatrdil in dejal s trpkim nasmehom, da bi se radi glasu pač rad rešil, a se ni mogel. In je tako najbolje, da mu verjamem, posebno pa, ker so na omenjenem večeru navzoči koncertni pevki ge. J. A. Lefebure pesmi tako ugajale, da jih je sklenila vzeti na program svojega večera. Nastali sta ob tem dve težkoči: kje dobiti pevca, oziroma pevko in kje potrebne note. Kjer je volja, tam je pot, pravi Anglež, in tudi mi vsaj včasih. Našli smo oboje: pevko srebrno zvenčeno soprano go. Katnikovo in note. Z zadnjimi pa nismo bili preveč zadovoljni. Izmed budnic, rodoljubnih pesmi in poučnih šolskih, smo izbrali »Al me boš kaj rada imela«, ki je lepa in nam je v čast; komaj smo se izognili nezgodni »Po jeceru«, a smo zato zapadli vzpodbudni »Ko dan se zazna-va« in sladkobni »Mila, mila lunica«.

Pribijem še enkrat, da ni bilo drugega iz-hoda, kajti bilo je prenujno, da bi mogli ča-kati in navsezadnje je vendar bolje nekaj kot nič, slovenske so pa le vse tri.

Program je bil bogat. Ali je potrebno raz-predati na dolgo in široko o Haendlu, Gou-nodu, Glucku, Mozartu, Massenetu, Lalouju, Wagnerju, Faureju, Francku, Debussyju, St. Saensu in drugih odličnikih? Onim, ki jih ne poznajo, bi vsa preje ne pomagala nič, drugim pa že imena sama povedo vse. Izvajanje je bilo sijajno in bi tu imel rad v peresu vse superlativne koncertnih kriti-kov. Res v bleščavi družbi je bila naša pre-prosta in iskrena pesem: pesem, ki živi v poljih, v naših gordovih, zvečer na vasi.

A. glejte zgodilo se je čudo: »In pride v grad in je kraljica.« Ali je Jacinta, o kateri pravi Cankar te besede, ali ni tudi naša pe-sem, naše najdražje.

Navzočim (če nisem povedal, povem se-daj: dvorana je bila nabito polna) je petje

(Kdo še ni uvidel, da postajajo zobje (zlasti kočniki) kljub vsakodnevnemu čiščenju z zobnim praškom ali čistilom pogostokrat slabi in votli? Ni li to najboljši dokaz, da čiščenje ust s praškom ali čistilom nikakor ne zadostuje? Zobje nam ne bodo tako naklonjeni, da bi samo na onih mestih gnili, ki jih lahko dosežemo z zobno kriačico, praškom ali čistilom. Nasprotno, ravno na onih mestih najbolj gnijejo in se kvarijo, ki so težko dostopna, kakor so notranja stran kočnikov, zobne špranje in luknje. Ako hočemo svoje zobe obvarovati gnilobe, torej da bodo zdravi, moremo to samo na en način doseči, namreč da si jih redno vsak dan čistimo in izpiramo s tekočim, resnično neškodljivim antiseptikom — in to je Odol. Odol zaide pri izpiranju tudi v najbolj skrite koticke ust, v zobne špranje, na notranjo stran kočnikov itd. Odol ni edini tekoči zobni antiseptikum; n. pr. poprej so priporočali razstopine kalijevega klorata in kalijevega hipermangana, toda pokazalo se je, da te raz-stopine razjedajo zobe in uničujejo zobovino (emajl). Odol je nasprotno resnično neškodljiv in obvaruje zobe, da ne obolijo in ne postanejo votli. To je znanstveno dokazano. Iskreno in z mirno vestjo nasvetujemo vsakomur, ki si hoče ohraniti usta in zobe zdrave, da rabi za redno čiščenje ust Odol.

Iz življenja in sveta

Ustroj telesa in značaj

Oblike telesa so pri različnih ljudeh nič manj različne kot njihov značaj. Med obema pa obstoji ozka vez.

Ze pred desetletji, da, pred stoletji, so veliki duhovi skušali najti zvezo med ustrojem telesa in med značajem. Opazovali so posamezne dele telesa, n. pr. roko, lobanjo itd. in na podlagi dobljenih podatkov so iskali skritih vezi, ki vodijo od človeškega telesa do njegovega značaja in obratno. Morda bo kdo skomignil z glavo, češ kakšen smisel naj ima to raziskavanje? Na to mu lahko odgovorimo: velikega pomena je, ker moremo, če poznamo vez med telesom in karakterjem, spoznati človeka, oziroma njegovo notranjost, že na prvi pogled. Prvi, ki je znanstveno utemeljil teorijo odvisnosti značaja od telesnega ustroja, je bil psihiater Kretschmer. Simboliko človeškega telesa je učil že Carus, podrobnosti o lobanji pa nam je podal Gall v svoji frenologiji.

V principu lahko vsakega človeka podredimo enemu izmed treh tipov, ki

govim značajem obstoječo zvezo, po čemer nam bosta dobro služili slikli 1 in 2.

Za samozavestnega človeka je značilen izredno razvit gornji zadnji del glave, kjer imajo sedež takozvani vladajoči nagoni; nasprotno pa ima praktični človek, n. pr. trgovec, glavo najbolj razvito v okolici ušes. Tam ima sedež kompleks praktičnih čutov, ki se tudi nazivljejo nagoni samoohranitve (glej sliko 2). Umetnik ima glavo razvito na strani, kjer se nahajajo čuti za umetnost, istotako tudi izumitelj na polju tehnike. Človek domišljije ima visoko, ozko glavo v nasprotju z realnim praktikom, ki je znan po široki lobanji. Debeli, mastni tilnik družabnega, pohotnostnega bon-vivanta je pač vsakomur tako poznan tip, da ga skoraj ni vredno posebe omeniti.

Zdaj pa k čelu. V njegovem gornjem delu je po naukih frenologije sedež čutov mišljenja, dočim so v spodnjem delu lokalizirani opazovalni čuti. Tako dobimo v praktičnem življenju ljudi z izrazitim spodnjim delom čela predvsem

vil konec svoji bizarni karjeri. Francoz je nato dodal: »Danes je Lloyd George razkrinkan in nihče ne vidi več v njem resnega politika.« Nakar sem mu odgovorila, da pridevka »resen« Lloyd George sploh ni nikdar užival.

Naravno je, da so čitatelji z veliko naslodo uživali pikantertije, ki jih je Asquithova soproga tako nežnirano iznašala pred široko javnost. Njene izpovedbe na pikantnosti le še pridobije, če pomislimo, da je gosp. Asquith eden prvih voditeljev liberalne stranke, Lloyd George pa — njegov adlat — v taisti stranki. Žena šefa stranke blati in ponižuje prijatelja svojega moža in vodjo njegove stranke! Bogme, publika se je upravičeno nakrohotala!

A najlepše pa šele pride. Londonške »Times« so zadnjič objavile pismo, ki ga jim je pisala gospa Asquithova. V tem pismu izjavlja gospa Margot svoje najgloblje obžalovanje, da je vsled neopozornosti, ki pa jo je sama zakrivila, dočim pasus v knjigi zagledal bel dan. Obtem piše, da je Lloyd Georgea še posebej prosila oproščenja.

Toda kar je napisano, je napisano. To bi lahko vedela tudi gospa Asquithova. Nienemu prekliče se svet le smeji. — Zlobni jeziki pristavljajo, da je bil hud boj med Asquithoma, predno se je gospa Margot odločila objaviti svoj prekljic v listih.

Klub proti dečji frizuri

V Parizu so pred kratkim ustanovili čuden klub, čigar edina naloga je, da z vsemi sredstvi pobija najnovejšo žensko modo: dečjo frizuro.

Člani tega kluba morejo postati edino le ženske, ki si niso dale še nikoli odstriči las. Pred sprejemom mora vsaka članica svečano izjaviti, da si ne bo dala nikoli skrajšati svojega največjega čara in da tega tudi še ni nikdar storila. Ustanoviteljice kluba naglašajo, da hočejo zbrati »vse dobro misleče žene, ki naj čuvajo svete tradicije ženskega spola«. Klub pravi, da so bili dolgi lasje že od nekdaj znak prave ženskosti. Le žene z dolgimi lasmi morejo postati dobre gospodinje in matere. Dečja frizura, tako naglašajo te vnete pobornice stare lasne mode, ovira ženske pri izražanju svojih najvažnejših dolžnosti.

Navzlic najboljše propagandi ni mogel klub zbrati dosej del svoje okrilje več kot 28 članic. Iz tega se da sklepati, da dnevi dečji frizuri modernega nežnega spola klub vsem proročanjem še niso šteti.

Eden največjih nasprotnikov nove ženske mode je ameriški kralj lasnic S. H. Goldberg. Da je jezen na novo modo, radi verjamemo, ker porabijo ženske z dečjo frizuro bore malo lasnic, ali bolj pravilno, sploh nič. Kralj lasnic je prišel v Evropo in organiziral pravcato vojno zoper novo modo. V to svrhu je dal lepe denarčke na razpolago, ker je uverjen, da so ti izdatki, dasi niso majhni, izvrstno naloženi. Ako se mu posreči ljuta kampanja proti frizuri »na piskerlonce«, se bodo njegove velikanske zaloge lasnic zopet jele redčiti in njegove tvornice se bodo zopet povzpele na prejšnjo stopnjo.

S. H. Goldberg, seveda mož s krivim nosom, izjavlja, da kratko ostriženi lasje v Zedinjenih državah že niso več v modi in da bo dečja frizura najkasneje v poldrugem letu izginila tudi v Evropi. Zdi se pa, da je to le njegova pobožna želja in da zaenkrat lasuljarji in kozmetiki še ne bodo prišli na svoj račun. Ko bo prej ali slej jela pojemat nova moda, stavimo glavo, da bodo vsi listi polni najrazličnejših insarov, kjer tvornice z lepotili in podobno šaro na vse pretege hvalijo svoja mazila in čudotvorne vode, ki omogočajo, da ti v najkrajšem času zrastejo zopet najmanj takšni lasje, kot si jih imela pred uvedbo dečje frizure, ako ne boš celo

Najhitrejša, najboljša

in najcenejša izvršitev letnih oblik in suknjičev iz slovitega »tropicel« blaga ali iz prisnega češkega platna ali lista, je nedvomno pri tvrdki

Drago Schwab - Ljubljana

opasno konkurirala s slavno Anno Cailag z njenimi 185 cm dolgimi lasmi.

Blažena Bernardka

Prihodnjo nedeljo, dne 14. junija, bodo v Rimu slovesno proglasili blaženim sestro Marijo Bernard, ki se je zvala pred vstopom v samostan Bernardette Soubirous. Je to slovita lurdška Bernard-

«Châlé d'après «Matin»

ka, ki se ji je kot 14-letni deklici leta 1858, baje prvič prikazala Devica Marija v sloviti lurdski jami. Lurd je postal od takrat svetovno znana božja pot in Bernardka s tem največja dobrotica svojega rojstnega kraja. Umrla je v samostanu kot sestra Maria Bernard leta 1879, stara šele 36 let. Cerkevno slovesnost proglašanja blaženim bo opravil papež Pij XI. osebo v Rimu, kamor bo od tej prilike prišlo na tisoče katoliških romarjev iz Francije, ki se jim bo s tem izpolnila njihova davna želja.

Vittorio Emanuele III

Ob priliki 25 letnice vladanja.

Trst, 5. junija.

V nedeljo, 7. t. m. praznuje Italija narodni praznik državne ustave, »la festa dello Statuto«, ki se bo letos praznoval še tem slovesneje, ker se bo ta dan praznovala tudi petindvajsetletnica vladanja sedanjega kralja.

Vittorio Emanuele, sin kralja Umberta in kraljice Margerite, je bil rojen 11. novembra leta 1869. Prestol kraljevine Italije je zasedel po nasilni smrti svojega očeta 29. julija 1900. Poročil se je še kot prestolonaslednik 24. oktobra 1896. s črnogorsko princeso Jeleno, rojeno 8. januarja leta 1873. Iz tega zakona je imel petero otrok: Jolanda, rojena 1. 1901., sedaj poročena z grofom Calvi di Bergolo; Mafalda, rojena 1. 1902.; prestolonaslednik Umberto, rojen 1. 1904.; Giovanna, rojena 1. 1907. in Marija, rojena 1. 1914. Ker je kraljica Jelena sestra kneginje Zorke, soproge kralja Petra, so kralj Aleksander in otroci italijanske kraljeve dvojice sestriči.

Kralj Vittorio Emanuele je precej nizke postave, tako da ga kraljica Jelena presega za dobro glavo, in nekoliko visokopleč, vsled česar ga je v času svetovne vojne tržaško italijanstvo, večinoma zelo avstrijsko navdahnjeno, popolnoma po krivem zasmejevalo z zlobnim pridevkom »il gobbo« (»grbavec«). Kot prestolonaslednik se je Vittorio Emanuele temeljito bavil z raznovrstnimi študijami, med katerimi pa so seveda zavzemale prvo mesto vojaške vede.

Ker je po italijanski ustavi prepuščen kralju kot drugemu ustavnemu čimtelju le zelo neznamenit delež v državnem življenju in je državna uprava izključno le v rokah obeh zbornic narodnega predstavništva, ostaja kralju edino le sankcija od zbornic sklenjenih zakonov in pa vrhovno poveljstvo nad oboroženo silo države. Samo ob sebi je umerno, da ima kralj pravico, da odreče sankcijo katerikoli zakonu, kakor ima tudi pravico izreči nezaupanje vladi in jo tako prisiliti k odstopu; toda kaj takega se še ni zgodilo v vseh 25 letih vladanja kralja Vittoria Emanuele in menda tudi prej ne, ves čas, kar ima zedinjena Italija svojo ustavo.

Prva leta vladanja Vittoria Emanuele so potekala še dosti mirno, ker je podedoval po svojem očetu »trozvezno« politiko, s katero je bila Italija zaslišana pred stresljaji od zunaj; pomele pa so prihajali časi, ki so bili vedno burnejši. V dobi bosanske aneksijske krize, ki je resno načela albansko vprašanje, je vsa Italija drhtela od razburjenja in želje po vzhodni obali Jadrana. Do

izbruha ni prišlo. Potem je prišla Tripolitanijska, nad katero je bila 1. 1911. izročena suverenost Italije, ki pa še danes zahteva težke žrtve. V balkanski vojni je Italija skrbno čuvala svojo albansko interesno sfero. Naposled je prišla svetovna vojna, ki je vso državo razdelila v dva med seboj se ljuto boreča tabora: za intervencijo, proti intervenciji. Toda še je veljala »trozvezna« pogodba, ki se je imela obnoviti leta 1915. Na eni strani Salandra, Orlando, Sonnino, na drugi Giolitti; oni proti obnovitvi »trozvezne« pogodbe in za vstop v vojno na strani antante, ta za obnovev in proti vstopu v vojno. Večina naroda izvenzemski socialiste je bila za vojno, ali do odločitve ni prišlo. Tedaj je posegel vmes kralj in Italija je na podlagi londonskega pakta, s katerim si je zagotovila že vnaprej plačilo za svojo intervencijo, stopila v vojno ob strani zapadnih vesilov. 24. majnika 1915. je napovedala vojno Avstriji. V povojnem času, dobi težkih notranjih kriz, ko so komunistične množice okupirale industrijska podjetja in je vse kazalo, da gre naravnost za obstanek kraljevine Italije in njene vladarske hiše, je kralj stal ob strani in prepričal kot strogo usten vladar narodu in njegovim voditeljem, da odločajo o usodi države. Komunističnim nemirom so sledili fašistovski, liberalni vladavini je sledila fašistovska, kralj pa je ostal na Kvirinalu kot vladar, ki ima strogo začrtano svojo pot visoko nad burno valovečim političnim življenjem kot najvišji predstavnik naroda in države. Italija ima v svojem kralju vladarja, kakor bi si boljše ne mogla želiti.

Za petindvajsetletnico svojega vladanja je kralj Viktor Emanuel izrazil željo, naj bi se praznovala pred vsem z dobrodelnimi ustanovami. Ker se pa na praznik ustave redno vrše vojaške parade, bodo uporabili to priliko, da bodo te smotre še tem slajnejše.

Meseca majnika leta 1922. si je kralj Vittorio Emanuele s kraljico Jeleno ogledal novopriskupljene dežele, naše Primorje. Naš narod ga je slovesno sprejel in kralj in kraljica sta ljubeznivo govorila s predstavniki našega ljudstva in poslušala njihove želje. V nedeljo bo naš narod zopet praznoval kraljevo petindvajsetletnico in si bo zopet marsikaj želel. Kako se izpolnjujejo potem take želje, govore dnevnji dogodki katerim pa seveda kralj ni vladar, temveč tisti, ki vladajo v strogo ustavni državi.

K zverinskemu umoru na Dunaju

Povprečni dunajski deklici, 23letni Adeli Schultzovi, se gotovo ni nikdar sanjalo, da bo šlo njeno ime po vsem svetu. In ravno tako gotovo bi si tega pod temi žalostnimi pogoji tudi nikdar ne želela. Njena tragična usoda danes ne razburja samo Dunaja, ampak budi zanimanje tudi daleč naokrog. Nepriemna bestialnost zločina ne najde zlahka primere v evropski kriminalni kroniki in se zato z njim bavijo več ali manj vsi večji listi.

Adela Schultzová je bila prista Dunajčanka. Bolj »feš« kakor lepa, malo sentimentalna, malo koketna, malo tudi — saj zdi se tako — pokvarjena. Vlekla je po več fanov hkrati, šla tako daleč, da je, samo da bi dražila svojega ljubimca Baara, koketirala celo s pritlikavim grbavcem Meisingerjem. Ta pa je vzel njene plamtne pogledke resno in tragično in si stavil za cilj svojega življenja, da mora postati Adela njegova žena. Ko ga je ta seveda odbila, ji je v sovraštvu,

njegovi herkulski roki, zamotani v brado... da bi ga ubil v strahotni jezi. Ali pa — tako se mi je zadelo — če bi iz groba vstal njegov stvaritelj in mu le še z eno samo magnetizirajočo gesto dal življenje, bi Mojzes, silni Mojzes planil, kamor mu je obrnjen obraz. Za trepetal bi Rim pred njim...

Na popoldanskih sprehodih so lepe romarice in laške signore vedno prijaznejše, vedno ljubeznivejše. Osobito med hrvatsko ekspedicijo je nekaj vrolo srčkanih kebrčkov, v spremstvu dragih majic sicer, toda te so še kar najbolj dobrodušne in hvaležne za domač pogovor kje na klopi sredi starodavnih palm, ali pa na terasi pri sladoledu. In črnoke, španjolke v temnih narodnih nošah, s pajčolani, kakor melanholične nunci! Pa hladne albionske blondinke! Temperamentne Francozinje iz Alzacije; mnogobesedne Portugalke; in neizbežne Nemke iz vsega germanškega severa! Le ene sem se oprijel, mlade fanatične Germanke iz čeških Sudetov, ustrele njeni navni želji in jo spremljal v Domitiline katakombe, ali čegave že. Tudi naši romarji so se mudili tam, molili in čestili mučenštvu prvih kristjanov. Midva s češko Nemko pa sva — bogme ne po moji

- čuti opazovanja
- čuti mišljenja
- čuti za umetnost
- moralni čuti
- vladajoči nagoni
- načrtovalno obratne
- smisel za družabnost

jih v naslednjem naštevamo: 1. takozvani tip uživanja (Ernährungstyp), kamor spadajo ljudje mirnega, flegmatičnega, ravnodušnega značaja; 2. tip gibanja (Bewegungstyp) in 3. tip občutja (Empfindungstyp). S to razdelitvijo pa nikakor nečemo trditi, da mora človek, ki spada v 1. kategorijo, vedno misliti zgolj na uživanje, da se mora tip druge kategorije pečati izključno samo s sportom in tako naprej. Marveč hočemo poudariti, da je karakteristična poteza človeka uživalnega narave njegovo stremenje za ugodnostjo, komodnostjo, preudarnostjo in počasno premišljenostjo v vseh kretnjah. Tak človek ima mnogo smisla za dobro, da in pijačo, prav nič pa za urnost. Maratonski tekač bi se v tej kategoriji ne počutil doma.

Človek gibanja je docela različen od pravkar omenjenega tipa; on je vnet le za življenje in gibanje, zato se tudi sam giblje urno in okretno in ljubi sleherni duševni in telesni napor.

Človek občutja je nežen, pogosto slabotne konstitucije, občutljiv v najvišji meri, giblje se graciozno, skoraj boječe, njegove kretnje so lahke kakor piš. Med moškimi so tipi te vrste redkejši kakor pri ženskah.

Med naštetimi tremi tipi je seveda mnogo prehodov, ali v glavnem je struktura telesa vendarle v eni izmed teh treh smeri najbolj povdarjena. Trije osnovni tipi se med seboj zelo slabo skladajo, zakaj vsak čuti privlačnost le do ljudi svoje vrste, vsakdo gleda na svet z drugega vidika in misli, da je edino njegov pravilen.

Poklic si izbere vsak človek tak, ki najbolje prija njegovemu naravni. S tem pa seveda ni rečeno, da morajo biti vsi ljudje uživalnega tipa krčmarji, češ da imajo kot krčmarji največ prilike do uživanja. Človek gibanja si izbere za svoje torišče poklic, ki mu nudi dosti možnosti za gibanje; v prostem času goli tak človek rad sport. Človeka občutja vleče k umetnosti in znanosti. — Če upoštevamo navedene osnovne principe, nam ne bo težko najti normo, po kateri bi bilo mogoče svetovati otrokom, kateri poklic naj si izvolijo.

Kot posebno važen del v poglavju »Ustroj telesa in značaj« se je že od nekdaj smatral nauk o ustroju lobanje. Ne bomo na tem mestu podrobneje govorili o njem, hočemo navesti le nekaj praktičnih vzgledov, ki jasno potrjujejo med ustrojem človeškega telesa in nje-

v krogih gotovih umetnikov, kot n. pr. pri kiparjih, risarjih in slikarjih. Kant kot strogo abstraktni mislec ima poseben razvit zgornji del čela, Schopenhauer — opazujoči praktik — pa spodnji del. — Glava muzika je karakteristično razvita nekako v okolici št. 32. in malo višje. Širok nos je značilen za ljudi, ki imajo smisel za oblike. Da to drži, se lahko uverimo pri naših krojačih in modistinjah — če so dobri, seveda.

Naj bo dovolj. Hoteli smo povedati v našem članku le glavne, bistvene poteze v zavisnosti med ustrojem telesa in značajem, podrobna razprava pa bi nas dovedla predaleč, in bi najbrž široke kroge naših čitateljev celo dolgočasila.

POJASNILA K I. SLIKI

Sedeži različnih črtov in lastnosti v lobanji po mnenju današnje frenologije.

1. Spolni nagoni. 2. Ljubezen do otrok. 3. Ljubezen do domovine, smisel za domaćnost. 3. Zmožnost zbranosti (koncentracije). 4. Udanost. 5. Bojevitost. 6. Nagon za udeleževanjem. 6a Nagon za uživanjem. 7. Nagon za skrivnostmi. 8. Nagon za pridobivanjem. 9. Čut za ustvarjanje. 10. Samozavest. 11. Domišljajnost. 12. Previdnost. 12a Mir. 13. Naklonjenost. 14. Vera v avtoriteto. 15. Trdnost. 16. Vestnost. 17. Upanje. 18. Vera. 19. Smisel za idealizem. 19a Smisel za naravne lepote. 20. Čut za kontraste. 21. Nagon za posnemanjem. 22. Zmožnost opazovanja. 23. Smisel za oblike. 24. Čut za velikosti (dimenzije). 25. Čut za spoznavanje teže. 26. Čut za barve. 27. Čut za orijentiranje. 28. Smisel za številca. 29. Smisel za red. 30. Spomin. 31. Smisel za čas. 32. Smisel za godbo. 33. Čut za jezike. 34. Smisel za kombinacije. 35. Kritika.

Če ženske pišejo

Margot Asquithova, soproga znanega angleškega državnika, priobčuje svote »Spominke«, v veliko veselje publike in v še večjo zadrugo svojih prijateljev.

V nedavno izišlem zvezku se je lotila bivšega angleškega premierja Lloyda Georgeja, ki ga obdelava zelo prostodušno. Med drugim pravi:

»V Madridu sem obedovala z nekim Francozom, ki me je vprašal, če je še na svetu kdo, ki verjame besedam Lloyda Georgeja. Odgovorila sem mu, da si je Lloyd George s popolnim pomanjkanjem političnih principov, s paterično ignoranco v zunanjih zadevah in z nepoštenostjo v obnevanju sam nadpra-

priprošnje. In tako dalje, ves dan, ne prestando, osobito pa zdaj ob svetoletnih romanjih. Le malokateremu pade v glavo, da bi vsaj malo z robcem otrlsline svojega prednika. Nasprotno, nekaterim celo poljub ne zadostuje, marveč še z obema rokama otipavajo Petrove noge in se nato križajo vso pot okrog glavnega oltarja. In tako se atomi bronca — naj bo še tako zlahten in posvečen — z bacili vred selijo v širni svet.

Naravno, da so se tudi naši in hrvaški romarji poklonili svetemu Petru s poljubljanjem, ker to vobče spada k romarskemu obisku vatičanske cerkve. In čudil sem se, vrlo čudil — ne našim preprostim ljudem, ker ti pač verske običaje opravijo v najpoljudnejši obliki — pač pa posameznim gospodom in nekaterim dokaj elegantnim hrvaškim damam, ki so sicer v pomaduri nosile seboj po tri robce za poklekanje (da ne bi zaprile potne obleke!), škoda pa je jim, je zdelo enega samega, da bi obrisale Petrovo desno nogo, katere bo v letošnjem svetem letu precej skopnelo. Kajti romarski vlaški še dalje dosepevajo iz raznih krajev in dežel, a prva pot romarjev je ravno k Jupitrovskemu kipu svetega Petra... Menil sem že pomeriti njegovo desno

stopalo, da bi kdaj prihodnjič kontroliral manko, toda kar nisem prišel na vrsto, zato sem se raje podal počasi navzgor na kupolo, premišljajoč spetoma: čim prvi Jugoslovian postane papež, ga mi barbari za božjo voljo zaprosimo, naj kip svetega Petra dekorira z malo tablico: Poljubljanje... nezdravo!

Da, ta velikanska kupola! Cel Pantheon, ki si ga prej ob cesti videl mimogrede s tramvaja, pa menda še nekaj več, presajen naravnost na srednje oboke Petrove cerkve, čepeč na štirih silovitih stopen. Se le ko premeriš 142 navtičnih stopnic — lahko pa se tudi z liftom dvigneš do strehe — in ko se razgledaš naokrog, uvidiš, kako so oči nezanesljive v merjenju vatičanskih proporcij. Po strehi šetaš komodno sem in tja, saj je celo par stanovanj tam gori in neizbežna prodajalna »suvenerjev« ter — z dovoljenjem — tudi »00«; in ogledaš si apostole na pročelju; bogami sami kameniti ajdi. Ko se nato riješ znotraj kupole na gornji hodnik, se še dobro oznojiš posebno zato, ker več iz »frej glave« obseg kupole 192 m, notranji premer 42 m, višina od strehe do vrha pa 94 m. Razgled je sijajen tudi brez daljnogleda. In družba je gori vedno vesela. Posebno

Romanje v Rim

Pismo našega, povodom slovenskega romanja v Rim odposlanega posebnega poročevalca.

V vatičanski glavni ladji blizu Petrovega groba sedi na precej visokem podstavku bronasti sveti Peter, ki mu romarji in vsi njegovi čestilci poljubljajo nogo. V starih časih je to bila Jupitrova soha, česar duhovni gospodje sami ne tajijo, a so jo nekako v petem stoletju prebлагoslovili, dali v levo roko velik ključ, desno pa dvignili k blagoslovu. Odkar ta kip stoji v glavni ladji vatičanske bazilike, se mimo njega skozi stoletja vrstijo procesije, poljublajo mu nogo s tako pobožnostjo, da je prednji del stopala že vmes ožile. »Kdo bi prešel tistočere vnočnice, ki so že šle mimo tega kipa in mu s poljubom izkazale čast!« pravi slovenska romarska knjižica. Jaz sem jih opazoval samo pol ure in ni mi več bilo do smeha. Poljubljanje je kar deževalo. Najprej starka ženica, ki »kušuje« počasi, za njo se s krajšim poljubom odreže brhka Rimljanka, sledi ji bogve kak star grešnik iz province, pa zopet vrsta španjolskih matron s slabšimi poljovci in familijo, in končno morda še mlad zakonski par, ki si želi posebne

ki je lastno mnogim pohabljenem, prilege masčevanje in smrt in izvedel svoj nameri z demonsko vztrajnostjo. Kako se je zločin zgodil, smo že poročali, ravno tako tudi, da sta oba morila že aretirana in da sta svoj zločin priznala.

Camille Flammarion umrl

V četrtek je umrl v svoji zvezdarni v Juvisy-sur-Orge blizu Pariza znameniti zvezdoslovec Flammarion. Smrt ga je zatekla sredi plodovitega znanstvenega delovanja, kateremu je posvečal vse sile navzlic visoki starosti 83 let.

Osebnost tega astronoma je bila zadnja feta njegovega življenja nekako pozabljena tudi med širšimi sloji laične javnosti, za katero je bil pokojni nekoč med vsemi znanstveniki najpopularnejši. Vzroke moramo iskati v dveh smereh. Camille Flammarion, pravi zvezdoslovec-samouk, je imel takoj spočetka namen popularizirati astronomijo, ki so jo smatrali od njega za privlačnejši strokovnjakov. Imel je pri tem srečo in knjige, ki jih je izdal, so kupovali ljudje tako radi kakor najboljši romane. Njegova »Popularna astronomija« (l. 1880), odlikovana z nagrado Francoske akademije, velja še danes za mojstrsko delo v tej stroki. Ta knjiga je šla po svetu v milijonih izvodov. Flammarion je znal tudi o astronomiji pisati tako, da je pojasnil celo najtežje probleme astronomične matematike podrobno in pregledno.

Znalo je, da je postal Flammarion zagrižen spiritist in da je imel nagajenje k spiritizmu že v zgodnji mladosti. Spiritizem je smatral Flammarion za vedo, ne pa za vero. Že v prvih njegovih knjigah — »Bog v prirodi« (1867), se skriva, kakor pravi njegov življenjepisec, »za znanstvenikom pesnik in filozof z mističnimi nagajenji«. Vse to je Flammarionu zapiralo vrata v oficijelno znanstveni svet, ki ga nikoli ni priznal za učenjaka, dasi je napisal celo vrsto strogo znanstvenih del.

Poleg delovanja v lastnem observatoriju, ki si ga je bil uredil v Parizu je bil Flammarion urednik ali sodrnik številnih poljudnoznanstvenih revij, od katerih je najbolj znana revija »Cosmos«. Priredil je sijajno obiskana predavanja. L. 1887 pa ustanovil Francosko astronomično društvo. Žig prvih predsednik je bil sam. V poznejših letih je zgradil na podarjenem posestvu v Juvisy-sur-Orge blizu Pariza zvezdarno, ki spada med najboljše urejene observatorije v Franciji. V njej je neumorno delal in izdal še celo vrsto deloma strokovnih, deloma popularnih znanstvenih knjig.

Veliko senzacijo so zbudili svoj čas Flammarionovi poteti v balonu (1867—73), ko je hotel proučiti atmosfero. Rezultate teh opazovanj je opisal v knjigi »Atmosfera« (1871) ki velja za njegovo najboljšo, res čisto znanstveno delo in za najvažnejše delo o pojavih v našem ozračju.

Flammarion je bil rojen 26. februarja 1842 v Montigny-le-Roi, vzhodno od Pariza. Najprej je študiral teologijo, ker pa je bila njegova rodbina v denarnih stiskah, je moral izstopiti iz semenišča ter se lotiti praktičnega poklica. Učil se je pri nekem gravirju, obenem pa je študiral tudi privatno, tako da je l. 1858 z uspehom maturiral. Takoj nato je vstopil kot dijak na parisko zvezdarno. Pokopan bo v lastni grobnici pri observatoriju v Juvisy-sur-Orge.

Köpenick v duhovniškem talarju

Slavni Köpenick je imel že več posnemalcev, ki pa vendarle niso dosegli svojega mojstra, ki je dal držnim pustolovčinam svoje ime. Zdi se pa, da mu je prišel najnovejši Köpenickov učenec v Pferovu na Moravskem precej blizu. Pred kakimi 14 dnevi je prišel k župniku v Pferovu mlad kaplan, ki se je z nenavadno vno močjo lotil svojega posla duševnega pastirstva. Priredil je več procesij, bral pridno maše, imel ognjevit pridige in rohnol proti slabemu časopisju in končno pokopal več faranov, od katerih se je ob odprtem grobu ginljivo poslovil. Vsa fara je bila kajpada zadovoljna z novim kaplanom, ker takšnega že dolgo niso imeli. Kar bali so se, da ne bi postal gospod pri škofijem ordinariatu pozorni na njegove vrline in ga prestavi kam drugam med garjeve ovčice, ki potrebujejo pokrepitev v veri.

Nenadoma pa je kot strela z jasnega ndarila med župljane vest, da pobožni in čedni kaplan sploh ni duhoven, ampak gre za 25 letnega brivskega pomoč-

nika Antona Taponu, ki je že večkrat predkaznovan. Pred par leti je prišel kot laik v samostan v Ogrskem Gradišču na Moravskem, kjer se je naučil cerkvenih ceremonij. Kmalu na se je pregrešil zoper nekatere zakone in so ga spodili, ker so prišli na sled precejšnjim poverbam. Potem je hodil slepar po deželi in se izdajal za menih-prosjača. Ker ima prebrisane silno namazan jezik, se mu ni slabo godilo in je živel naravnost v izobilju. Kar je nabral, in tega ni bilo malo, seveda ni nikamor oddal, ampak je lepo porabil zase.

Tako se je Tapon potepal več let po Moravskem in tudi Češkem in je sleparil kar na debelo in se izdajal za dušnega pastirja. Sam se je po potrebi povijal v župnika, če je bilo treba, tudi v dekana ali celo kanonika. Kakor je pač naneslo in kakor je kazala konjunktura. Nekoč je prišel kot kanonik k olo-mušnemu nadškofu in se znal uvesti. Dušni nadpastir mu je slepo verjel in ga celo povabil na imenitno pojedino, ki jo je bil priredil visokemu cerkvenemu dostojanstveniku, ki je bil takrat baš njegov gost. Tapon se je znal tako izvrstno vesti in je imel tako uglelane manire, da ga tudi sam papež ne bi spoznal. Ko se je dobro najedel in napil in izvalil nadškofu mastne stotake, pravijo celo tisočake — natančno se ni moglo nikdar zvedeti, ker so cerkveni gospodje vsi nemalo blamažo skušali prikriti — je zopet šel prebrisane po svojih potih in vlekel verne ovčice za nos.

Končno je privedla bivšega brivskega pomočnika pot v Pferovu, kjer se mu je kopenikiada tudi izvrstno posrečila, toda le za kratek čas. Prijeli so ga in vtaknili pod ključ. Pred sodiščem ga bodo prav gotovo temeljito poučili, da »čevlje meri naj poplitar« in da ni dobro hvaliti se s pavovim perjem, čeprav sleparija dobro nese. Je pač na mestu pregovor, da »vsaka stvar en čas trpi«.

O nastanku rumenega plemena

V Indokini so pri kopanju naleteli na prazgodovinske najdbe, ki so dale povod za zanimive ugotovitve. Teorija o nastanku rumenega plemena je jela s tem stopati v novo fazo.

Geolog Mansuy je našel v duplini gore Bak Sona pri Dong Tuoku plast lepo polirane kamene orodja. Našel je razne sekire, kladiva, svedre in drugo orodje, ki morajo izvirati iz veliko starejše dobe kot ostale izkoptine, na katere so naleteli tekton let v onem kraju. Med tem orodjem iz kamene dobe sta ležala dva dobro ohranjena okostnjaka, ki so ju merili in prišli do presenetljivih zaključkov.

Že leta 1906 je našel Mansuy v duplini Fobin Gijl dve lobanji, ki izredno soglašata z onimi ljudmi starejše kamene dobe v Zapadni Evropi. Lobanji sta dolihokefala, dočim so današnji prebi-

valci Indokine brahikefali. Novi lobanji sta znatno daljši kot prejšnje in se dastva primerjati le z glavami Papuancev v Novi Gvineji, ki so najizrazitejši vseh znanih dolihokefalov.

Mansuy sklepa iz teh najdb, da je prvotno prebivalo v Indokini in Tongkingu plemo zamorskega tipa z izredno dolgo lobanjo. Od njega mora izvirati primitivno orodje, ki so ga našli skupaj z okostnjakoma in ki je bilo polirano le na rezilu. Je to torej tip kamenega orodja, ki ga v Evropi ne poznamo. Kasneje je moralo osvojiti dežele drugo, morda belo plemo, ki je znalo kamen boljše obdelovati. Ostanki prazgodovinskega zamorskega plemena se nahajajo danes le še na Andamanih. Filipinih in na Malajskem polotoku.

V najoddaljenejših krajih Kitajske, kamor še ni prodrla niti najprimitivnejša kultura, so se našli pri prebivalstvu zastopniki zamorskega, pa tudi evropskega tipa. Nove najdbe zato potrjujejo domnevo, da je nastalo današnje rumeno plemo v Aziji, ki ga imenujemo mongolsko, tekton stotisočletij vsled križanja med belim in zamorskim podobnim plemenom.

× **Uspešno pokončevanje gozdnih škodljivcev s plinom.** Po ameriškem vzorcu so začeli tudi v Nemčiji iz letal pokončevati gozdne škodljivce. Nad gozdovi, kjer uničuje mrčes debela in povzroča ogromno škodo na lesu, krožijo letala in spuščajo na tla strupene pline, ki hitro ugonobijo vse škodljivce. Uspehi so se izvrstno obnesli. Zato bodo prihodnje dni pri Berlinu izplnili nad 500 ha velik gozd.

× **Priden psiček.** Na Rue de Vaugirard v Parizu je stal pred kratkim zasebni avtomobil, ki ga je strah živahen psiček. Ko je stopil nekdo k avtomobilu, je psiček takoj skočil k hrpi, ki je parkrat glasno za-trobila. Šofer je takoj prikel iz hiše in izjavil začudenim gledalcem, da je njegov psiček boljši čuvár kot marsikateri človek. Naučil ga je paziti na avtomobil in trobiti s hupo, ako se psiček kaj ne zdi v redu.

× **Koliko se pokadi cigare?** V nemških listih beremo zanimivo statistiko, koliko se pokadi cigare na svetu. Na prvem mestu ni več Francija, ampak Zedinjene države, kjer pokadi na leto vsak prebivalec 628 cigare. Potem pride Nemčija, kjer odpade na glavo in leto 599, Belgija 513 in v Italiji 234 cigare. Francija, ki je do pred kratkim prednjačila na tem polju, je padla na peto mesto z 249 cigaretami. Na Švedskem pokadi vsak prebivalec po 184 cigare na leto. Statistika nič ne omenja Jugoslavije in sploh Balkana. Menda naša država ne bo ravno na zadnjem mestu. Saj je znano, da kadijo Balkanci kot Turki, ki so baje zanesli to razvado med nas.

× **Svetoletni romarji.** Do 30. maja je prišlo v Rim na romanje, o priliki svetega leta, 26.000 Francozov, 24.000 Nemcev, 6.000 Angležev, 4.600 Jugoslovenov, 3.900 Špancev, 2.380 Portugalcev, 5.000 Severnih Amerikancev, 3.500 Južnih Amerikancev, 3.000 Madžarov, 2.600 Avstrijev, 2.300 Skandinavcev, 3.400 Belgijcev, 1.900 Švicarjev, 7.000 iz drugih dežel, 250.000 Italijanov. Skupno tedaj do 350.000 romarjev. Pravijo, pa da je

treba podvojiti to število, ako se računajo še oni, ki so romarje spremljali, oz. so prišli skupno z njimi, a niso bili priglasi kot romarji.

× **317 biografov v Berlinu.** V Berlinu je danes 317 biografov s 124.000 sedeži. Zidajo pa prav sedaj še 13 ogromnih biografov z 21.000 sedeži.

Razvoj brezžičnega brzojava. Po podatkih mednarodnega brzojavnega urada v Bernu je bilo koncem leta 1913 na vsem svetu 3998 brezžičnih postaj. Leta 1919. je naraslo število že na 6623, l. 1920. na 13.694, 1921. na 14.821, 1922. na 15.730, 1923. na 16.122 in lani na 16.971. V teh številkah so vštete le one brezžične postaje, ki služijo javnemu prometu, trgovini in časnikarstvu ter oddajne stanice na ladjah.

Nove radioionske oddajne postaje v Italiji. Italijanska broadcasting-družba je po pogodbi vezana, da še letošnje poletje dovrši radioionsko oddajno postajo v Milanu. Ko bo ta postaja zgrajena, pride na vrsto južna Italija. Za sedež južnitalijanske postaje se potegujeta Napoli in Palermo, a se družba še ni definitivno odločila. Nato mora družba zgraditi še tri oddajne postaje in sicer v Benetkah, Firenzi in še v tretjem severnitalijanskem mestu, ki pa ga še niso določili. Doslej je italijanska broadcasting-družba oddajala le iz postaje v Rimu, ki je tudi pri nas znana po izvrstni modulaciji.

Poskus s kratkimi valovi. Pariška radioionska oddajna postaja »Petit Parisien« bo napravila vrsto poskusov brezžičnega telefoniranja na kratkih valovih. Oddajali bodo 9., 16., 23. in 30. junija od 12. do 2. ponoči. Valovna dolžina 60 m.

Radio in prohibicija. V Ameriki vlada grozna alkoholna suša. Že dolgo ne more več blagodejni alkohol suhili grl. Američani pa si znajo pomagati tudi v tej stiski. Praktični kakor so, si tudi v tem pogledu pomagajo z modernimi tehničnimi sredstvi. Kajti dobrote vinske trte niso mogli pozabiti. Kljub strogim kaznim so se lotili dela na pristno ameriški način. Znano je, da z ladjami utihotaplajo v Ameriko ogromne množice alkohola, kar je tembolj plodonosen posel, čim težje je. Ameriška policija zasleduje tihotapske ladje ob obrežju z motornimi čolni z vso vno, a kljub temu dostikrat brez uspeha. Tihotapci alkohola so namreč opremili majhne ladice z oddajnimi in sprejemnimi radioaparati, s katerimi obveščajo tihotapske ladje, ali je okolica varna

pred policijo. Enake postaje so postavili tudi na skritih obrežjih krajev, kjer nadzirajo njihovi zaupniki kretanje policije. In tako se čujejo ponoči pogovori naslednje vrste: »Diši?« — »Smrdi!« — »Čez nekaj časa pa: »Čisto! Pomo! 45, tretja baraka«. Newyorška policija se pa seveda čudi, kako da sama voda »moče« ljudi po cestah.

Radio-promet med Norveško in Švico. V kratkem prične s Curlihom posloovati norveška radioionska oddajna postaja »Aalesund« z valovi 515. Razdalja med Curlihom in Aalesundom je sicer velika, vendar pa se je bati interferenc.

Veliko radiotelegrafske postaje bo zgradila Italija v Frascatti. Postaja bo oddajala z energijo 400 km in je namenjena predvsem telegrafskemu prometu z italijanskimi kolonijami.

Filatelija

Novosti

Češkoslovaška: 30 h. lilja, zobčana 14, s sliko goloba; 5 h. temnomoder natisk na 2 h. temnozelene časopisni; 60 h. temnomoder natisk na 250 h. oranžni portovni.

Francoska: 25 c. modra, vijoličasta spominska znamka ob razstavi dekorativnih umetnosti s sliko razstave, zobč. 14:13½, širok format.

Italija: 10 c. s črnilom natiskom »DIECI« na 15 c. sivi; 20 c. na 25 c. modri; 30 c. na 50 c. vijoličasti.

Letska: 25 santimu modra, filigran: valovite črte, zobč. 11. grb.

Lihtenštajn: 10 rp. svetlozelena, zobč. 11½, slika grajskega dvorišča v Vaducu v bakrotisku.

Nizozemska: 20 c. modra s sliko kraljičine glave je izšla tudi v zvitihi, vodoravno samo s po štirih luknjicami, ki so med seboj po 3¼ mm oddaljene.

San Marino: Nove frankovne s sliko Monte Titana, kakor znamke leta 1903, in portovne s staro risbo in druge barve, zobčane 14, filigran krona: 5 c. rdečkasto-lila, 10 c. olivna, 15 c. rjavkastolila, 25 c. vijoličasta, 30 c. rumenooranžna, 40 c. rjava, 50 c. siva, 60 c. rjavkastordeča, 2 l. zelena, 5 l. modra. — Portovne z rjavostevilk: 5 c. sinja, 10 c. sinja, 30 c. sinja, 50 c. sinja, 60 c. sinja, 2 l. oranžna, 3 l. oranžna, 5 l. oranžna, 10 l. oranžna.

Razno

Zopet nove jugoslovanske znamke. Komaj smo se navadili sedanjih na Angleškem za drag denar tiskanih znamk, že dobimo zopet nove, ker ima naša pošta upravo to hvalevredno navado, da po izidu novih znamk kmalu izpremeni potne tarife, katerim nove znamke ne odgovarjajo, ali pa naroči premalo znamk. Zato so že pošle vrednosti po 50 p in 1 Din, potrebne vrednosti po 25 p pa v londonski izdaji sploh ni. Ker so kliseji za globoki tisk zelo draga stvar, bi jih pač ne bilo treba takoj uničiti, da bi se z njimi lahko tiskala še druga izdaja brez novih stroškov — če pa kliseji niso uničeni, pa ni potrebno novih klisejev in drugih znamk, kakor so sedanje. Tako postopanje namreč vzbuja sum, da se misli tudi naša država pridružiti Portugalski, Italiji in drugim lačnim državam, ki morajo svoje finance krpiti na račun filatelistov. Ministrstvo za pošto je namreč razpisalo natečaj za oddajo tiska teh treh vrednosti in končno vendar enkrat dobi naročilo za tisk domačih grafičnih zavod »Makarila« v Beograd—Zemunu, če ministrstvo oddajo dobave potrdi. Znamke po 25 in 30 p bi bile podobne znamkam ameriškim, vrednost za 1 Din pa znamkam londonske izdaje.

Naša zračna pošta je od 5. majnika otvorena s Češkoslovaško, Francijo, Avstrijo, Madžarsko, Poljsko, Rumunijo in Turko na osmih črtah. Vse različne pisemske pošiljke — paketi še niso dovoljeni — se zbirajo v Beogradu in morajo biti frankirane s 50 odstot. nad normalno tarifo ter označene, da so namenjene za odpravo po zraku. Pisma so frankirana z navadnimi znamkami, dokler ne dobimo posebnih za zračno pošto, kar se gotovo tudi v kratkem zgodi. Aerofilatelisti pa pridno izrabljajo to kratko dobo do izida posebnih znamk, ker bodo z navadnimi znamkami frankirana pisma gotovo redke predhodnice naših prvih znamk za promet po zraku.

Sestanka slovenskih filatelistov v Celju se udeležile odposlanci vseh naših krožkov, katerim je pri srcu razvitek slovenske filatelije, navzoče pa baje ni filatelistično društvo iz Ljubljane, ki se imenuje slovensko. Zakaj?

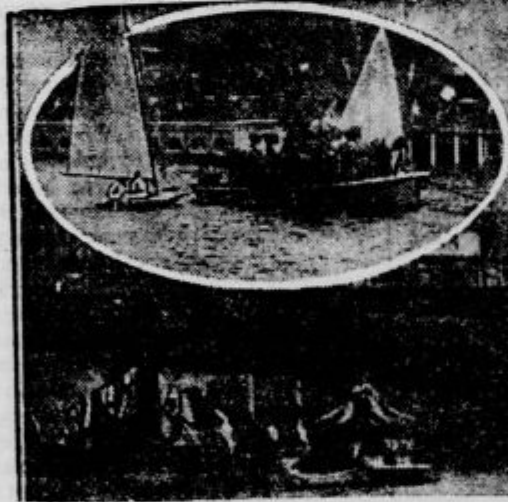
Frank Orlov

Cirkuška storija

Bil sem kakih sedemnaest let star in saj sami veste, kakšen je mladič v tistih letih: v meni je vse vreh in se podilo in sam nisem večasi vedel, kaj je z menoj. Pa sem hodil čestokrat sam po parkih in gozdovih in silno sanjari o drugih deželah, prebivalcih in življenju. Sama Afrika in Indija me je bila, dasi ravno nisem imel v zemljepisju posebnega dobrega reda. »Le proč odtod v daljine, lenše kraje!«, je vse vplilo v meni in komaj sem čakal trenutka, ko mi bo to mogoče. In ko sem dobil še v matematiki prav posebno izdatno dvojko, sem bil prepričan, da sem pesnik in sploh bitje, ki ga človeštvo ne razume, najmanj pa moj profesor matematike.

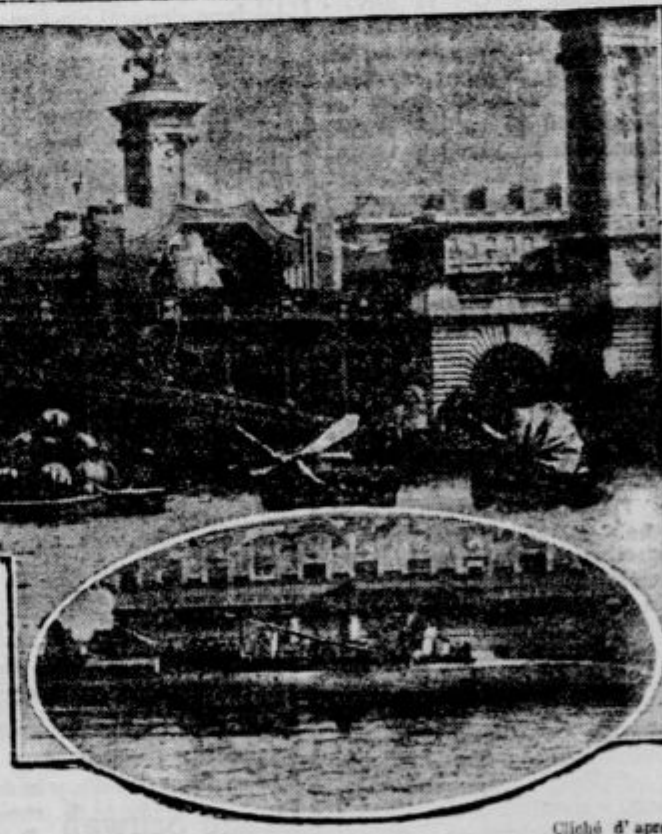
Takrat se je nekaj zgodilo, kar bi bilo lahko usodopolno za moje življenje, da ni čuvalo nad mano strogo očetovo oko. Najbolj sem mu hvaležen, da mi je izbil iz glave pesnika, hvaležen na sem mu, da mi je izbil iz duha nič manj važnih delov telesa še druge nič manj neumne ideje.

V mesto je namreč prišel takrat potujoči cirkus. Jaz sem bil kuhan in pečen ori vsaki predstavi. Kaj to, še po-

Mornariške slovesnosti na Seini

Povodom mednarodne razstave dekorativnih umetnosti, ki je kakor znano nameščena na obeh straneh reke Seine sredi Pariza, je priredila Francoska pomorska liga prošlo soboto in nedeljo na Seini velike mornariške svečanosti. Obsegale so tekme najrazličnejših vrst, parade vojaških in privatnih ladij in čolnov, iluminacije itd. Seveda so se prireditve udeleževali tudi hidroavijoni. Naša slika predstavlja pogled na defile okrašenih ladij in čolnov, v medaljonih zgoraj in spodaj pa dva odlikovana čolna.

Cliché d'après «Matin»

krivdi — politizirala o narodnostnih manjšinah in se končno po vselem prepiru pobratila v bližnji trattoriji. Elza je njeno ime... morda se ga spomnim, kadar drugič sam pojdem v rimske katakombe...

Janez Svetoletnik,

Dr. Robert Kermanner:

Krmavner in orožnika

Tisoč metrov nad morsk gladino — so rekli — je dom njegov. Oče mu je bil dom iz Srednje vasi; vozil je oglje po dolžini Bohinjskega jezera iz Ukane v Srednjo vas. Bil je znan kot zanesljiv brodnik, ki je znal krmalo prav obrniti ob vsakem vetru — na tem jezeru brez vetra ni. Že praded je bil »krmavnar«! Sin se je priženil visoko v gore k Bohinju. Imeli so ga vsi zelo radi, ker je bil prijazen in izvrstni planinski vodnik. V nedeljo stoji sedemletni Janezek pred hišo. Jutro je krasno. Deček gleda doli v ravnino, kjer je toliko ljudi...

»Dober dan, gospodje!«
»Ali so oče doma?«
»So.«

Janezek steče v hišo.

V hiši — to je po gorenjsko v sobi — stoji oče Janez in nepremično gleda skozi okno. Žena Mica leži v postelji in zraven je njen najmlajši sinko, ki bo jutri krščen.

»Janez, kaj pa je?«

»Mica, zdaj me pa imajo! Zandarji so zunaj... Pušo snajim, pa je že prepozno, da bi jo kam skril.«

»Daj pušo pod mene v posteljo, saj bodo videli, da sem bolna!«

»Mica, prav imaš!« veli Janez, »vzdigne in skrije pušo pod njo — Janezek pa gleda.«

»O Marija, sveta pomočnica, basalo sem pozabil na klopi, ki sem z njim pušo snajil.«

»Za hlače si ga vtaknil!...«

Janezek je že zunaj — nekaj čuti, da ne bi bilo zanj, če bi dobil pouk z basalom...«

»No, Janezek,« reče zasopli yodia straže, »kje pa so ata?«

»V hiši! Sem že povedal.«

»Janezek, ti si pošten. Povej, ali imajo oče kakšno pušo?«

»Imajo, imajo.«

»Kje jo pa imajo?«

»Mati imajo pušo v postelji, oče pa basalo za hlačami!«

»Ti lump, ti, se boš ti iz poštenih orož-

nikov norca delati!«

Janezek je bil že za četrto smreko nad hišo in ugibal, kaj je zagrešil in gledal, kaj bo.

Utrujena od hoje po strmem bregu, orožnika stopita v hišo.

»Dober dan, Janez!«

»Dober dan, gospodja! Kaj pa je vaju prišlo sem gor, pa v nedeljo?«

»Janez! Nič se norca ne delaj, saj veš, kolikokrat smo bili že tu gori. Včeraj se je v dolini zopet natančno slikalo — dva strela sta počila dopoldne. Nobeden drug ne more biti nego ti! Kje imaš puško?«

»Gospodja jaz puše nisem imel v rokah, kar sem prišel od vojakov!«

Janez se vzravna, ker ga tišči basalo za hlačami, in se odkasla, da se ne bi smejal in da se ne bi prekmalu vrnil izdajalski in pošteni Janezek.

»Janez, tukaj gori ste bolj pokvarjeni, kot pa v dolini. Vi mislite, da vam nobeden nič ne more... Pa boš ti videl in bo tvoj Janezek videl da tako ne gre. Nalogo imava, da izvršiva zopet hišno preiskavo.«

»Prosim, gospodja!«

»Zakaj pa Sepate?«

»Drvarji sem v gozdu. Padajoča smreka me je oplazila po kolenu — sam Bog me je rešil, da ni šla noga.«

»No, vesel bodi, Janez, da ni bilo huje! Pojde pa žena tvoja z nama!«

»Ta pa še mani tvoje, je včeraj rodila. Saj vidita, fantka ima pri sebi!«

»Oh, Janez, koliko jih pa bo?«

»E — saj vesta gospoda, kako je tukaj gori pri nas. Casa dosti dela malo.«

»No, bova pa sama vse pregledala!«

»Prosim!«

Hišo, svinjak, skedenj, kozolec — vse sta preplezala in pregledala. Janezove puške ni bilo nikjer. Krmavnarjev Janez puške ni imel v hiši po osmi preiskavi.

Orožnika odideta zopet v dolino. Janezek pogleda plašno v hišo.

»Poidi sem, Janezek! Ali si kaj govoril z orožnikoma?«

»Sem!«

»Kaj sta te pa vprašala?«

»Če imate kako pušo!«

»Kaj si jima pa odgovoril?«

»Da imajo mati pušo v postelji, vi pa basalo za hlačami!«

»Dobro, Janezek, prav si povedal! Le zmeraj pošten bodi in resnično govori, pa se ti bo zmerom dobro godilo na svetu...«

Kunujte srečke za Razlagov spomenik

Kraljestvo mode

Eva potuje

Hoče se ji izpremembe zraka, hrepeni po tujih krajih, po čisto tujih ljudeh. Zadnji čas prelitava razne gramatike, ponavlja italijanščino, francoščino s čitanjem romanov.

Da tuje ljudi tudi razumeš, je dobro, večkrat prav prijetno.

Dobro in večkrat prav prijetno pa je, da tuje ljudi opozoriš nase, no, recimo: se jim malo dopadeš... Zato treba fino okusnih modernih oblek. Obleka naredi človeka. Lahko je potovati damam, ki gredo za nekaj dni na oddih v mirni kotiček našega Jadrana. Tem zadostuje homespun - kostum z dvema jumperjema ali sportnima bluzama, tri lahke obleke: bela, karirasta in živopisna, pa kopalna garnitura. A vsaka dama vendar ne potuje na oddih. Bože mili, ko pa se je oddihavala doma vse leto. Saj veste — ljubosumen mož, neznosna tašča, stroga mama in pa malomestna morala spredaj, zadaj in kroglikrog...

Eva torej potuje. V brzovlaku: fino prikojen burafyl - komplet t. j. obleka, jopica in ken - prijetne rdečerjavkaste barve in iz istobarni klobuček iz naližje je klobučevina. Čevljički so iz melkega usnja: jelenova koža ali spleten chevreau. Rokavice iz istobarnega usnja. V škafkastem kovčku iz svitlarijavega svinjskega usnja seljubo stiska pol ducata crpe-de-chinastih ali vsaj batistastih kombinacij, dalje brezrokavne, na ramih zapete ali zavezane dolge spalne kofulje, nočne čepice, jutranja halja itd. V kovčku - omari visi izbira promenadnih in večernih toalet.

Na krovu parnika: angleški kostum z visoko zapeto sportno bluzo iz sirove svile, preko tega kasha - plašč, okrašen z umetno vezeno; majhen klobuček iz filca ali mehkega usnja je poveznjen globoko preko čela.

V avtu: Obleka je iz lahkega kasha ali sirove svile, tudi sportno krilo in usnat telovnik s svilnimi rokavi, praktičen sivobarven plašč iz impregnirane svile; pod plaščem se ob neugodnem vremenu zapne podlaga iz mehke kamelene dlake, na glavi usnata kapica, pod brado zaneta z jermenčkom, preko nogavic visoke gamaše.

V vodi: za plavanje fin bel triko, kratke, zelo kratke hlačke, v pravi višini precej širok pas, na glavi gumijasta čepica ali nič. Na pesku: kopalna obleka iz satena ali svile ter zelene, rumenkaste ali živopisne barve, pri vratu navadno okrogel izrehek. Živobarvni cape in praktični kopalni čevlji.

Povsod: denar in prijazen obrazek. Dobra.

Nove nogavice

Tudi nogavice se ne morejo izogniti modnim spremembam in novotarijam. Zato se temeljito moti, kdor misli, da mu zaloga svilenih nogavic, kupljenih kdovekdaj na priložnostni razprodaji, zadostuje vse življenje. Ostanimo n. pr. takoj pri barvi. Do zadnjega časa je triumfirala kožna barva. Povsod in ob vsaki priliki je bila v modi ta barva. A čemu baš kožna barva. Zato, ker so nosile dame kratke rokave, pa jim je bilo mnogo lažje, da se barva nog in rok ulema. Odtod tolika ljubezen do kožne barve, ki je bila v zadnjih sezonah edini svetli ton v splošno temnih modnih barvah. Ali ženske so že tako ustvarjene, da radi pretravajo in zato se tudi glede takih nogavic niso znale omejiti tako, da bi ne zbuiale splošne pozornosti, včasih pa tudi smeja in upravičenih opazk. Nogavice kožne barve so namreč elegantne in zelo drage, pa so odgovarjale samo večernim toaletam, kvečjemu še obleki pri posetih. Naše dame pa so šle predaleč in nosile te vrste nogavice tudi jutraj, v dežju in na ulici. In tako so postale te sicer elegantne nogavice banalne tem bolj, ker so jih začele nositi tudi kmetice.

Za promenado

modi nimajo pojma. Takih kričeših nasprotij z elementarnimi pojavi o modi in okusu imamo žal še danes v izobilju. Kar oglejte si našo promenado, kjer lahko opazite na vsakem koraku prav neokusno oblečena dekleta, ki pa mislijo, da je elegantnost že tu, če nosijo nogavice kožne barve.

Splošno se je udomačila navada, da se nosijo take nogavice k črnim toaletam pri popoldanskih čajankah ali večernih posetih. Nogavice kožne barve k talieuru so pa naravnost smešne. Ali moda zahteva zdaj čevlje iz smrkove kože, ki se morajo čim bolj ujemati z barvo kostima, ker namreč predpostavljajo, da je kostim beige, sivkast ali kostanjev; ali pa čevlji «emi-teinte», če je obleka zelena, modra, rdeča itd. Torej se morajo tudi nogavice ravnati po čevljih. Če so čevlji črni, se nosijo nogavice nevtralne barve: med nevtralnimi barvami je zdaj menda najbolj priljubljena takozvana bobrova (castor). Pri večernih toaletah kažejo nogavice neverjetno fantazijo. Inkrustacije iz prstnih ali pa celo zlatih čipk so na dnevnem redu. Dalje vidimo na modnih nogavicah razne okraske — obliko cvetlic ali ptic. Reprezentančnim večernim toaletam se zelo dobro prilagaja redko pletene, mrežaste zlate ali srebrne nogavice, v katerih se zdi noga na prvi pogled gola. Ker pa kožo draži kovina, se prevlečejo te ekstravagantne nogavice s finimi nogavicami kožne barve tako, da ostane zlato ali srebro samo firma. Senzacionalna novost letošnje mode so nogavice pastelovih barv, torej blehli, ki se nosijo pri večernih toaleti in morajo biti v skladu s satenastimi čevlji. Te nogavice so tako fine in učinkovite, da napravijo vtis, kakor da bi solah ne bile resnične, nego samo nekaka senca čevljev na golih nogah.

BLUZE

Krep Din 60—
 Onal Batist ... od „ 110—
 Etamin „ 115—
 Obleke, etamin, krep od Din 195

P. MAGDIC, Ljubljana.

Krasna izbira!

Čipke v modi

Menda zato, ker je moda zadnje desetletje čipke tako nehalno odklanjala, hoče zdaj popraviti svojo krivico s tem, da jih na vse mogoče načine favorizira. Čipke najrazličnejših vrst in oblik ne krase samo večerne toalete, nego tudi volnene popoldanske obleke in celo razne petites robes ne morejo biti brez njih, ker imajo vsaj ovratnik iz čipk. V novem času se je pojavilo vse polno tovarniških čipk, ki pa vključijo svojo lepoto zaostajajo za domačimi čipkami. Na roko narejene čipke imajo še vedno svoj prestiž in svojo ceno. Med tovarniškimi čipkami so najbolj znane štranske in japonske, med domačimi, pristaniški pa beneške čipke, znane v trgovini pod imenom «Venise». Beneške čipke zahtevajo mnogo truda, potrebitosti in spretnosti. Zato so tudi precej drage. Najlepši izdelki iz teh čipk so ovratniki okroglo oblikovani izrezkov in odgovarjajoče manšete, narejene po mušketirskem vzorcu. Mislite si črno, povsem gladko obleko, okrašeno samo s takim okroglim ovratnikom barve «črni» ali «ancien» iz krasnih beneških čipk. To je nekaj najlepšega, kar si more moda sploh izmisliti.

Beneške čipke imajo svojo stoletno tradicijo. Izvirajo iz 15. stoletja. V večji množini so se pojavile v 16. stoletju in sicer na jugoslovenskih tleh. Cesar Zigmund je odstopil današnji Dalmaciji z urejenimi otoki Benečanom, ki so se v teh krajih naselili. Praktični trgovski duh novih gospodarjev tega ozemlja je

Novost! — Novost!

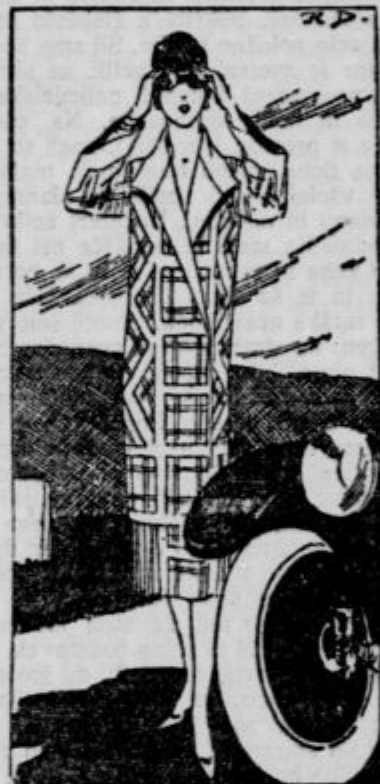
Zobčki in modeli

iz gumija po najnižji ceni edinole pri

ANTON CERNE graveur,
 Ljubljana, Dvorni trg 1.

iskal takoj ugodnosti in dobička v novi državi in tu se je obrnila njihova pozornost na ženske noše na otoku Pagos, ki so bile sicer primitivne in grobe, vendar pa originalno okrašene z neznanim umetniškim delom. To so bile domače čipke. Tam, kjer so hotele imeti ženske na oblekah okraske, so vlekile iz blaga nitke, ostalo blago pa so prepletale in vezale. kakor delajo naše ženske še danes s posteljnim in drugim perilom. Benečani so takoj najeli šivilje, ki so bile pripravljene odgovoriti v Benetke in delati tam za plačo ali pa učili beneške ženske, kako se delajo šivane čipke. Takratna moda, na katero je že vplivala renesanca, je začela te čipke propagirati, ker ni bilo lepšega okraske za široke ovratnike in manšete. Prvotno slovensko delo je dobilo italijansko ime «reticella», t. j. mrežica. Pozneje so prenesli te čipke v Francijo, kjer jih je država za časa Ludvika XVI. monopolizirala in ustanovila tudi prvo državno čipkarsko šolo. Iz te dobe izvirajo vzorci Pagana, Serena, Parosole in dr., ki so bili natisnjeni v letih 1527—1530 kot navodilo in pripomoček za razne šivane čipke. Najlepše vrste teh čipk so poleg beneških ženevske, bruselske in dalmatinske.

Zadnja novost je kombinacija ozkih svilenih, po potrebi tudi zametastih trakov z beneškimi čipkami. Če imate torej kje v stari zalogi koščke teh dragocenih čipk, lahko napravite iz njih pravi ličen širok ali ožji ovratnik, ki krasi damsko toaletno, da je vredna pogledati.

Na avtomobilskem izletu

Vražji deček pride tudi v Ljubljano

Še nekaj o modi in lepoticju

V zadnji modni rubriki je «Jutro» objavilo poglavje o modi in lepoticju, ki je zbudilo med čitateljem splošno zanimanje. Da bo poglavje popolno, hočemo postreči še s kratkimi navodili, kako je treba skrbeti za zobe in noge.

Skrb za zobe je zdaj splošno dobra, če odštejemo najnižje sloje, ki se za take reči sploh ne brigajo. Pred 20 leti je bilo nekaj strašnega, če si je moral kdo dati plombariti ali izdreti zob. Danes so predhodki premagani in vsi vemo, da ima taka neznatna operacija blagodejne posledice. Za noge je treba skrbeti prav tako kakor za roke. Pri civiliziranem človeku je samo ob sebi umevno, da si vsak dan umiva noge, da redno čisti in striže nohte na nogah, obrezuje mozole in kurja očesa ter skrbi za dobro obuvalo. Zdi se menda več ne pripeti, da bi moral kdo pred zaključkom predstave pobegniti iz gledališča, ker si njegov so sed več tednov ni umil nog. Včasih so bili taki slučajni na dnevnem redu. V tem oziru pomaga mnogo sport in skupno kopanje, pri katerem mora vsakdo pokazati svoje telo in noge. Kaj pomaga lepota las, obraza in rok, če so noge umazane, zanemarjene, polne mozolov

Proti odebelosti

deluje s kolosalnim uspehom samo «Vilfanov čaj». Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. Proizvajal: Laboratorij Mr. D. Vilfan, Zagreb, Illica 204.

in kurjih očes? Prava eleganca se začne tam, kjer se to ne vidi, namreč pri snažnem telesu in perilu. Minili so časi, ko je begala gospa do večera v nočni srajci ali spalnici sukni s cofkom pod hrbtno pred možem in deco in je šele zvečer napravila veliko toaletno, ko je bilo treba «med ljudi». Isto velja tudi za moške. Ves dan so hodili v starih copatah, neumiti in neobriti, dajali so slab zglede decij in izražali svojo netaktnost napram ženi — zvečer pa so se našopirili in nališpali, da jih je bilo veselje pogledati, ker so šli med kolege v goste, kjer jih je čakala kaka fletna Micka. Kar velja za ženske, velja tudi za moške.

Moški z nečistimi, nepočesanimi lasmi, neobrit — človek ne more razumeti, da so na svetu moški, ki se ne znajo briti in se ne brijejo vsak dan, ki vedno opraskajo ženo ali deco, kadar jo poljubijo — z umazanimi rokami, pogriženimi nohti in zanemarenimi nogami, na drugi strani pa v najmodnejšem klobuku in shmy-čevljih, to je parodija na civiliziranega človeka. Pri tem se pa še baha, da je vzvišen nad takimi glupostmi, kakor je manikura in dnevno britje. Za vzgled nam lahko služijo angleški vojaki, ki so se vsak dan tudi pred atako redno obrijli in umili. Naši gospodje pa odlašajo z britjem do četrčka, češ da bo prej sobota. Danes je lepa in demokratična moda. Vsakdo si lahko izbere, kar mu je všeč in kar mu dopušča žep. Snažen je lahko tudi najskromnejši človek. Lepo počesano je lahko vsako dekle. V starih časih je bila moda preveč komplicirana, draga in nerodna. Tesne obleke, težke lasulje, umetne prišeske, čipke in druga taka ropotija je bila ljudem samo v napotje. Danes je telo v obleki svobodno in se lahko razvija. — Kratka krila uče žensko lepo hoditi in paziti na noge že v zgodnji mladosti. Sport krepi telo in duha. Mogli bi hoditi lepo in elegantno, če bi ne bilo te vražje povojne psihologije, tega pretrganega razkošja in uživanja. Pa tudi to izgine in kot dobra posledica sedanje dobe ostane več skrb za zunanost, za telo in ude, ki morajo biti vedno snažni, da ostane človek dolgo zdrav, lep in mlad. In to je pravi smoter pametne mode iz kozmetike.

Za vesele ljudi

Rahločutnost.

Moj žena ima tako nežno in mehko srce, da ne more gledati, kako naša kuharica kolje piščanca.

Kadar pa obežajo kakega človeka, bi bila tudi ona strašno rada zraven.

Na izletu.

Profesor: «Našel sem!»
 Žena: «Kaj pa? ... Štiripressto detoljico?»

Profesor: «O, ne! Besedo s štirimi črkami za križanko; iskal sem jo že ves dan.»

Po poroki.

Pri podpisu poročne listine v zakristiji želi župnik novoporočencema veliko srečo in mnogo otrok. «Enako, gospod župnik!» odgovori ginjeno novi soprog.

Rodbinska sreča.

Neki sodnik je bil srečen oče šestih hčera in si je silno želel dečka. Na dan, ko so zopet pričakovali vselega dogodka v rodbini, je imel razpravo pri sodišču in je naročil doma, naj ga nemudoma obvestijo. Sredi razprave priteče kuharica in zakliče:

«Gospod, je žel! ...»
 «A ... fant?»
 «Ne, gospod ...»
 «Deklica?»
 «Ne, gospod ...»
 «? ? ? ...»
 «Dve punčki! ...»

Pri glavnem uredniku.

Urednik (romanopiscu, ki pride vprašat ali bodo sprejeli za podlistek njegov sportni roman, ki ga je predložil pred par tedni): Gotovo, mladi mož, Vaš sportni roman vzbudi v človeku velikansko veselje do boksanja. Bolje bi bilo, če se izgubite takoj, kajti drugače vas zhoksam, da bo grdo!

dnevi, že dopoldan sem lazil okrog šotorov, prinašal od doma skrivaj živil za zverine, za jahalko Amaris pa bonbonov in cvetlic. Cirkuski ljudje so me imeli radi, se z menoj pogovarjali in celo Amaris me je iz samega ljubelega usmiljenja včasih zaljubljeno pogledala. V takih trenutkih sem mislil, da sem med samimi angelci, če sem sploh kaj mislil. Teh zadnjih misli je bil tudi moj oče, ki je napravil temeljit konec vsem mojim cirkuskim obiskom in ko je cirkus odjadril iz našega mesta, sem prve mesece še spustil par limonadnih sonetov na leno Amaris, pozneje pa sem ozdravel.

Ene storije iz tega cirkusa pa nisem pozabil. Med ljudmi, ki so me pri cirkusu posebno zanimali, je bil tudi stari levji koselec Pedro. Bil je pouden na svoje živali in nekega večera sva odšla po predstavi v predmestno krčmo, kakršne je on posebno ljubil in tam mi je pripovedoval tole zgodbo:

«Vprašal ste me, odkod imamo lepega leva Lorda, kajne? In če je prišel v cirkusu na svet? No, da ne boš te morda menja, da smo cirkuski komedijanti sama ničvredna drhal, kakor misli gotovo marsikateri filistrski meščan, ki nas gleda udobno iz lože in prvih sedežev, vam pa povem povest

našega malega Lorda. Sai je njegova povest v ozki zvezi z zgodovino in vsem razvojem našega podjetja. Upam, da se je njeno zadnje dejanje, ki je bilo dovolj krvavo, za vekomaj končalo.

Ko sem bil v vaših letih, sem se pretepaj v Transvalu, in sicer na angleški strani. Kaj me je zaneslo v Južno Afriko in kako se je ta nesrečna vojna končala, vam ne bom na dolgo razkladal. Samo to vam rečem, da sem imel v tistih burnih časih dobrega prijatelja Olivera Goulda. Bil je Anglež iz dominijonov, odločen in mrk dolgin, a midva sva se pobratila prvi dan in ostala neločljiva prijatelja. Ko se je vojna končala, sva prišla slučajno do malega kapitala, ki sicer ni bil najbolj poštenega izvora, to vam kar v naprej povem, pristavim pa tudi to, da nisva s pridobitvijo tega kapitala prav nobeni živi duši niti za las napravila škode. Torej po angleško-burski vojni se nas je zbralo mnogo, ki smo hoteli nase v Evropo. Slučaj je nanesel, da smo se vdinjali neki laški ekspediciji, ki je v centralni Afriki lovila. Izraz «loviti» naj pomeni za vas loviti le divje živali za menažerije in cirkuse. Zame pa je ta izraz pomenil še mnogo več. Kar smo doživeli na teh ekspedicijah med divjaki, zverinami, pragozdovi in brezvestnimi podjetniki,

je bilo tako odurno in grozno, da sem si želel nazaj na vojno. Toda končno smo z božjo pomočjo vse prestali in ko smo se v angleški luki vkrcali na parnik za Evropo, smo na glas molili in hvalili Boga, da smo ušli tolikim nevarnostim. Na krovu smo imeli leve, slove, eno že precej staro žirafo, nebroj opic, kač in drugega drobiža. Oliver in jaz sva bila pri levjem oddelku. Že zato sva si ga izbrala, ker sva sodelovala pri lovu na te imenite živali. Ostala živina pa je došla iz drugih oddelkov. Pri levjih mi je skoro najbolj ugajalo, prosim vas, že radi ponosa. Še danes, lahko mi verjamete, ko sem že v letih, da komaj še krotim svojo staro, kje neki leva!

Pedro se je smejal in pil. Bal sem se že, da ne bo končal do ure, ko zapirajo krčme in on, kakor da je uganil moje bojazni, je nadaljeval:

«Bom bolj na kratko povedal. Slučaj je hotel, da nismo pluli na Angleško, temveč da smo morali pristati na Španskem. Med vožnjo namreč, ko smo začeli živalim vtepati v glavo in hrbet evropsko civilizacijo, razne predne dostojnega vedenja, se je pojavila med nesramnimi opicami neka bolezen, garjam podobna in mi smo morali na suho. Po par mesecih se je en oddelek levov

in nekaterih drugih živali priključil španskemu cirkusu v Barceloni. Oliver in jaz sva poveljevala temu oddelku. Z dreuro je slo res počasi od rok, toda rečem vam, da sem bil živ dan raje med levji kot med zlobnimi ljudmi. V zverji je samo naravski nagon, človeški nagon pa je s hudobijo cepljen in zato boli nevaren kot kačji strup. Ni minilo pol leta našega legega življenja v Barceloni, kar smo se vzdignili naprej proti severu s trehurnim za kruhom. Šele drugi dan pota sem opazil, da ima Oliver pri sebi neko črno špansko punčaro. Kako so se pogodili z ravnateljem in kdo in kaj je bila ta ženska, takrat nisem vedel. Na prvi naši novi postojanki je že jahala na Oliverovem belcu in ni bilo pol leta, je že tvorila z levom, belcem in nama krasno atrakcijo, za katero nam je ravnatelj izplačeval posebne honorarje. Oliver in jaz sva izučila namreč levinjo Lord, vdovelo po starem levu Lordu in zato po njem imenovano, da je skakala, kadar je bil belec v najlepšem galopu, konju pod trehurnim, ga zopet ujela, preskočila itd. Stvarca nam je silno uspela in živeli smo prav lepo. Pri cirkusu je bil za kuharja močan mulat, menda iz Havane doma. Kuhal je dobro, bil je snažen in ker je pri predstavah igral» še za-

morca, smo ga imeli prav radi. Toda človek je uboga stvar božja. Še nismo bili dolgo v Toulonu na Francoskem, se je nekaj zgodilo, nekaj je zavrelo, kar se je pa že prej dolgo kuhalo. O ti prokleta ljubosumnosti! Oliver se je spri s Španko, kateri je očital mulata in postal je mrk in brezbeseden. Postalo je neznosno v cirkuski družini, za publiko pa smo seveda igrali kakor doslej. Takrat je neko noč levinja Lord povrgla mladiča. Silno veselje je zavladalo po cirkusu in vse je bilo dobre volje, razen Olivera: tisto noč je porodila tudi Španka. Jaz sem otroka videl in sem zatrljal prijatelju, da je izključeno, da bi mogel biti glede očetovstva le malo v dvomih. Oliver ni nič odgovoril, nač pa je pil in se ogibal družbe. Levinja, ki je žvela samo za mladiča, se ni dala izriniti iz kletke in sploh ni hotela nastopiti. Da pa tudi Španka ni mogla takoj na konja, je jasno. Naša atrakcija je morala tedaj mesece dni izostati. Še predno na ta rok minil, je prišel nekega večera Oliver naznanit, da morajo Lord, belec in Španka nastopiti. Že to in pa dejstvo, da so morali nastopiti brez polzkušnje drezure, se mi je zdelo ogabno in jaz se nisem pokazal v maneži. Slišal sem samo, kako je levinja rjula in se proti-

Do Ohrida in Bitolja

7. Bardovcih, turški graščini Pri Skopju

Naš drugi izlet je bil v Bardovce, vas, ležečo zapadno od Skoplja v ravlini. Pravzaprav pa je veljal izlet graščini Bardovcih, ki stoji tik vasi, in pa nedaleč od tod se nahajajočim razvalinam starega rimskega mesta Scupi. — Predhodnika današnjega Skoplja.

V Bardovce smo se peljali na vojaških tovornih avtomobilih. Ker poveljujoča oficirja precej dolgo ni bilo, se je velik del izletnikov, ki so že stali na kamionih, zopet izkrcal; preostali smo se, dasi s precejšnjo zamudo, komodno vozili do Bardovcev. To se pravi: komodno v relativnem pomenu; malo nas je bilo ostalo na avtomobilih, a pretežno nas zato ni manj, in avto se je moral čisto ustaviti, ker mu je zdaj odjeznilo to, zdaj ono. Ne vem — kako je pravzaprav s temi vojaškimi tovornimi avtomobili; trdilo se je, da so nam dali najboljši na razpolago — in vojaška oblast gre izletnikom zares vedno na roko v največji meri — ali vendar so funkcionirali slabo.

Cesta na Bardovce je glavna cesta, nekoliko sicer jamasta, vendar drugače v dovolj dobrem stanju. Vodi sprva tik ob Vardaru, ki se tu cepi na široko v rokave, najprej mimo elektrarne, potem po polju, kjer so na desno in levo lepo obdelane njive. Na levi od ceste je polna ravan, na desni pa pričenjajo oni nizki položni griči, komaj do 50 m nad ravnino, na katerih leži stari del Skoplja. Ob cesti, kako uro hoda iz mesta, smo videli izkopanine, kjer so pričeli odkrivati staro rimsko-grško Skopje, t. j. Scupi, a se je z delom šele pričelo. Ko smo se skozi vas Bardovce pripejli do graščine enakega imena — nekateri so se pripeljali s kočijami, — se je pripetila aranjevna mala nezgoda; nihče se ni oskrbel s ključem do graščine, v kateri se sedaj hrani municija in ki je vojaško zastražena. Morali so se tedaj peljati nazaj v Skopje po ključ, mi pa smo se ta čas razgledovali po licu mesta.

Graščina Bardovcih je mnogo več nego običajna begovska graščina, je prava trdnjava. Okrog in okrog je obdajalo visoko in debelo obzidje, velikih dimenzij, tako da spominja na majhno srednjeveško mesto. Sežidal ga je eden od graščakov, ki je bil hkrati sultanov namestnik v Skopju — imenoval se je menda Abdurahman — a uporen avtokrat, ki je prav tako kakor njegov sodobnik Pazarvanoglu Vidinski, znan iz zgodovine Karijevega upora, gospodoval v svojem rajonu kot samostojni vladar. Trdnjavo obzidje si je zgradil, da bi bil kos tudi sultanovim četam. Pozneje je obzidje ostalo, za njim je bila prava graščina begova, ena najmenjših v vsej Južni Srbiji. Begu v Bardovcih so bila podložna sela daleč po ravnini. In kako podložna! Tu so bili kmetje še begova last, vladalo je tedaj stanje, ki se v nemški terminologiji označuje z leibeigen. Beg jih je imel naseljene na svoji zemlji; če se mu je zdelo pa jih je premetil v kako drugo selo ali jih pognal. Seveda slednjega ni storil, ker mu je bilo do tega, da ima kolikor največ podanikov, ki so mu obdelovali zemljo. Taka sela so se imenovala čifliki ali čifliki, a kmetje v njih živeli. Čiflijska sela so bila vsa v Skopski ravnini; to so bila najsiromašnejša sela, dočim so bile vsi v brdovitem obrobem predelu svobodna in premožnejša. Čiflijske vasi so bile dvojne vrste; ali je zgradil beg čiflijam skupno bivališče v obliki velikega pravokotnega baraka, v katere enemu oglu je bival beg sam ali pa njegov valvet, ali pa so bivali čifliji individualno, v hišah, begovo bivališče pa je bilo izven vasi. K drugi vrsti so spadali Bardovci.

Eden od kolegov domačinov je razlagal te razmere, ko smo čakali pred trdnjavo na ključ. Ko pa je to le predolgo trajalo in je večina posešla po travo, smo se štirje Slovenci kočili ter stopili nazaj proti vasi, ki stoji le dve minuti od graščine oddaljena, da si ogledamo, kako je to še pred leti tako nesrečno čiflijsko selo od znotraj.

Pred vasio je stalo par kmetijskih ljudi ter ogledovalo izletnike od daleč. Nagovorili smo prvega možaka in mu povedali, da bi si radi ogledali vas in hiše, vili zaupstivi mladiča in videl sem, da je imela Španka oblokane oči. Da nisem ženskega srca, to boste stvaru krotkilec levov že verjeli. Toda ti isti večer sem hodil od enega mladička do drugega, od mladega leva do Špankine punčke in ju gledal. Oba sta mirno spala in nista nič vedela o vseh cirkuških neumnostih ubogega človeka. V maneži pa sta se medtem producirali obe materi pred zijačo publiko.

Naenkrat sem za zastorjem dobil občutek, da nekaj ni v redu. Stopim pred zastor in v maneži se mi je nudi silen prizor. Oliver je bil okrog sebe z bičem, v levi roki pa je imel pištolo. Levinja ni posebno dobro izvajala svoje krasne atrakcije, poznalo se ji je, da je to neumnost že malo pozabila. Španka se je slabo držala v sedlu in vsa blede je bila. Oliverov obraz je bil kakor iz jekla in tu in tam je ošvrknil levinjo z bičem. Slišal sem, kako ga je Španka prosila: «Oliver, ne morem več...»

On pa je siknil skozi zobe: «Le dalje, še pet krovov, vlačuga!» Po teh besedah je z bičem ošvrknil po licu in padla je iz zalopirajočega belca vzvok na tla. V tem trenutku je skočila levinja na Angleža, ga podrila in ga začela mesariti. Bil je grozen prizor, ki se je končal s strelom iz pištole. Ko smo

Takoj je bil pripravljen, da nam postreže in povedel nas je po cesti skozi selo. Hiše na desni in na levi so tičale za sadnim drevjem, ki ga je obilo, in vsaka za svojim plotom, ki okrog in okrog obdajalo sleherno gospodarstvo. Mimo vasi teče potoček, ki je razpeljan v strugah tudi skozi vasi; po vodi je brazdalo izredno mnogo raznovrstne perutnine.

Kmet nas je povedel iz ceste skozi plot po širokih vratih na dvorišče svoje hiše. Dvorišče je zelo veliko, na desni stojijo poslopja, spodaj pa je, nekako sredi dvorišča, hiša. Ogledovali smo prvo kolibo, štiriozgato neznatno zgradbo, stoječo na štirih kolih, pokrito s slamom, brez oken. Zavzeli smo se, ko nam je kmet povedal, da so v turški dobi spali v njej; zakaj ležišče v njej je napravilo zares skrajno beden vtis; mogli bi si misliti kvečjemu, da je bil to svinjak. «Sega ne spavame ovdeka,» se je smehljaj zadovoljno kmetič ter nas vodil dalje. Pozneje smo izvedeli, da ima vsaka zadruga toliko takih kolib, kolikor je mladih parov v nji. Pred hišo se je med tem zbralo obilo domačih, vrsta odraslih žensk in kopica otrok. Ženske so se nam priklanjale spoštljivo ali celo slovesno in nas pozdravile resnih obrazov; videli smo, da je izšla vsa družina pred hišo, da nas pozdravi, kakor hitro so opazili, da je gospodar pripeljal goste. Hiša je pritična, iz ilovice in lesenih prečnikov, pokrita z žlebasto opeko, z zelo položno streho. Šli smo notri. Prostor je znotraj zelo velik, na okrog stoje posamezni komadi poljedelskega orodja in razna drobnarija. Na enem koncu je prostor, kjer spijo; spali so tukaj na tleh, posteli niso imeli, marveč so si vselej sproti postlali s plahuti, blazinami in odejami. Nekateri spijo tu še sedaj. Na sredi je ognjišče pri tleh; tu se kuha in peče. Vse je tu še borno, zakaj to je še stara čiflijska hiša, to je še turška nesvoboda. Stopili smo zopet ven; na strani nam je gospodar pokazal novo hišo, lično enonadstropno zgradbo, spodaj, če se prav spominjam, zidano, zgoraj leseno. Postavil jo je sedaj, pred tremi leti; to je tedi že uspeh svobodne dobe. Šli smo po stopnicah navzgor; širok hodnik vodi zgoraj v prvem nadstropju naokrog, iz njega je vhod v sobe, tri ležijo druga poleg druge, v dveh je v kotu ob steni posteljnina. Tu tedaj spijo sedaj, dasi ne še vsi; v sobah so tudi že stoli moderne vrste. V eni sobi je zidan podstavek, na katerega postavijo štedilnik, da jim pozimi greje sobo; za dim so napeljane cevi; v drugi sobi je še podstavek za ogenj po starem. V tretji sobi smo gledali velike bale suhega duhana, ki se ga moji ljubi prijatelji niso mogli nagledati in naduhati.

Na koncu hodnika stoji miza in okrog nje klopi ter stoli. Gospodar nam je ponudil, da sedemo. Razgovarjali smo dalje in se razgledovali po širokem dvoru; vse nam je bilo novo, poučno, razveseljivo. Po steni na hodniku so visele slike kralja, kraljice s Petrkom, kraljevska svatba itd. Gospodar, možak kakih 45 let, je privoščeval, kako je sedaj vse drugo življenje, odkar ni več Turkov in bega. On je postal povsem svobodan, razen hiše ter domačije je dobil od agrarne reforme okrog 15 ha zemlje, vse v rodovitni ravnini. Sedaj se nima pritoževati, nasprotno, zadovoljni so in dobro jim gre. Postavil si je novo hišo, da stanujejo v njej kakor se spodobi, dokupil je živina, popravil orodje itd. Poprej je moral dajati begu polovico od svojega borgega pridelka, zdaj je vse njegovo. Samo za dva je težavno, ker jih morajo hoditi nabirati v goro štir ure daleč. Poprej je bilo tamkaj opasno, ker so prežali nanje Arnavti in jih oropali ter nagnali, kakor hitro so jih spoznali. Živi še vedno v zadruzi, in sicer so štirje bratje z ženami; vsa družina njihova šteje sedaj vsega skupaj devetnaest oseb.

Ves zadovoljen je odgovarjal na naša vprašanja in pojasnjeval, kar smo izpraševali. Med tem je bila ena od žen prinesla na pladnju malo pogoščenje, vsakemu kozarec dobrega hladnega zela oslajenega mleka. Mali sinkel lniat, ki že hodi v vaško šolo, je pričel vedno pogumneje odgovarjati na naša vprašanja, posebno odkar ga je prijatelj Jug pridobil s škrniceljškom bonbonov. Že

na je takoj odšla in nas pustila same z gospodarjem. Posedeli smo še nekoliko, potem smo pogledali še oni del dvorišča zadaj za hišo; tam je velik, prazen prostor, kjer se mlati; mlatijo seveda še po starem, tako da namečejo žito po tleh, po žitu pa gonijo živino, dvoje, troje ali celo več glav, toliko časa, da se zmanje mlaj, ki smo ga imeli priliko gledati tu, a trdih ilovnatih tleh, je treba nato zrnje prečistiti, kar se izvrši v vetrovnem vremenu.

Še en važen napredek smo opazili; tam na dvorišču je ležal plug, pravi, skoro nov železni plug. Tudi to je pridobitev zadnjih treh let, zakaj poprej cela soseska ni poznala drugega kot «alicos», to je leseno oralo, ki se drži le z eno roko; sestoji iz primitivnega lesenega lemeža, ki pa ne zasluži tega imena, opremljenega spodaj z majhno železno konico; vse skupaj seže le prav plitvo v zemljo in jo bolj razkoplje, nego odreže ali obrne. Tudi ta plug zgovorno priča o novi dobi, ki jo je prineslo nacionalne osvobodjenje.

Od drugih posebnosti naj še omenim jomovozve, ki so le na dveh mlinih, visokih kolesih, z nekako visoko, lestvi podobno ograjo na vsaki strani. V ta voz se vprega vedno po par valov ali bivolv, vprežene v skupne jarme kakor pri nas, le da jarmi niso take prečnice izdelani.

Ko smo se poslovili, je bil zopet zbrana vsa velika družina pred hišo — le ostalih bratov ni bilo doma —. Gospodar nas je pospremil po cesti skozi vas; na obeh straneh ceste so stali važni in še več vaščank, starih in mladih. Pogled na živčno pisane narodne noše je bil zelo slikovit, med dekletki mnogo lepih obrazov. Prevladujo pa tu nepopolna tri širokih, okroglih obrazov, kar se črta najmočnejše pri otrocih in ženskah. Ob cesti je vse mnogo lepih perutnine, kokoši in rac, menda tudi gos. Gledali smo še druge hiše, vsaj oddaleč; vse so bile podobne temu, kar smo videli pri našem postrežljivem princi, ki nas je spremljal zopet do konca vasi. Pokazal nam je še novo cerkev, ki jo gradi vojska na nizkem griču za vasio; tudi to jim je prineslo osvobodjenje.

Tale kratek sprehod v osvobodeno vas je pokazal živo vso veliko razliko med turško in novo dobo, ki je prinesla osebnost in socialno svobodo, prestavila ljudi iz najtežjega srednjeveškega feudalizma v moderni svet, jim dala z agrarno reformo možnost solidne gospodarske eksistence, s šolo in osebnostno svobodo pa jim odprla pot do izobrazbe, do kulture. To so dejstva, na katerih se morajo razviti intimne vezi med osvoboditeljem in osvobodjenimi. Tu se ti zazdi papirna, mrtva teorija, vse pravde o bugarstvu južne Srbije. Ta milij, ki smo ga imeli priliko gledati tu, za take pravde ne more imeti niti najmanjšega zmisla; on pozna državo, ki ga je osvobodila in ji je hvalečen, on pozna državo, ki mu prinaša šole, mu prinaša počeno domovništvo, železne pluge, gospodarski napredek. V tem je njegova politika, vse drugo ne raste iz te zemlje, ni iz območja njegovega zanimanja. Še več, tu celo razumeš, da mora biti kmet faktično vedno pristaja vladne stranke, zakaj moderna naša država, ki prihaja k njemu, recimo, v obliki vladne stranke, mu prinaša toliko novega in dobrega sama po sebi, da človek pri tem ne more imeti več misla za malenkostne razlike med vladno in opozicijsko skupino; to je že za drobno, glede razvajene ljudi s severa.

In narečje njihovo? Razgovarjali smo se z ljudmi in razumeli smo se povsod. To narečje je domala isto kakor se govori ob Južni Moravi in Nišavi, kjer se povsod ljudje štejejo med najboljšo Srbe. Razlika med tem narečjem in književno srbiščino pa je še vedno manjša, nego je med marsikaterim slovenskim narečjem in književno slovenščino.

Da, narodnostnega problema v Skopju in tu lepi škopski okolici, se zdi, da ni več. Tu si faktično že v Srbiji; razvoj je zasidran dobro in mora dovesti najugodnejše rezultate.

Ko smo se vrnili pred graščino, so bili prinesli ključ in ogledali smo si notranost. Toda naš interes je poenajtel. Cela graščina, cela trdnjava je fakt, je organizem zase. A ta je zapadel smrti. Ne vem, kje živi beg sedaj; v gradu se nahaja skladišče municije, kakor že med vojno. Znotraj za obzidjem je velikanski prostor; ob zidovih gospodarska poslopja, sredi, bolj proti severni strani, dvoje glavnih zgradb, na levi selamluk, kjer je bival beg, a na desni harémlik, kjer je bivala žena, morda njih več, z otroci, oboje enonadstropno, lepi prostori zgradbi so običajnim na ven pomaknjenim gornjim nadstropjem. Oboje izdaja že na zunaj luksuz, toda notranjosti, ki bi bila še mnogo poučnejša nismo mogli videti.

Pred večer smo se v kamionih zopet vračali v Skopje. Na levi, na travnatih gričih se je počasi gibala čreda črnih bivolv; njihova silhueta se je turobno odražala med zemljo in nebom. Na desni se je širil na široko se razvijajoči Vardar; tam so bila še nedavno riževa polja, ki so propadla tekom zadnjega desetletja, a se morda obnovijo. Zadaj Vodnianska planina z znanimi Nerezi visoko v pobočju, spodaj na vzhodu nov premostovnik, še primitivno urejen, a vendar prvi v pokrajini. Še dalje ob Vardaru se vežba vojska; glej, tam je konj v diru vrgel vojak raz sebe, konj drvi proti vodi, vojak je obležal na mestu nepremično. Tovariši hitijo in ga vzdigujejo; ne bo hudega, upajmo.

Se par ovinkov in pred nam je zopet staroslavna Dušanovo Skopje.

A. M.

Po slovanskem svetu

Dan ruske kulture

Na inicijativu ruskih organizacij v Pragi (osrednje zveze društev ruskih učenjakov, osrednje ruske učiteljske zveze, osrednje zveze ruskih študentov. Ruskega pedagoškega bureauja in dr.) bo praznovala letos vsa po raznih državah raztresena ruska emigracija »Dan ruske kulture«. Za ta dan je določen dan 8. junija (26. maja po st.) kot rojstni dan Aleksandra Sergejeviča Puškina. Spomin na velikega narodnega pesnika zedinja tega dne vse izven domovine nahajajoče se Rusi. Dan ruske kulture bo za Russe dan narodne žalosti, obenem pa dan narodnega ponosa in simbola kulturne enotnosti vsega ruskega življa.

Dan ruske kulture se bo posebno svečano praznoval v Pragi in po drugih večjih mestih na Češkoslovaškem. Tudi v Jugoslaviji bivaloči Rusi praznujejo ta dan z različni narodnimi kulturnimi prireditvami. V prvi vrsti pa mora biti ta dan praznik ruskega dišajstva. Vselej tega prirreditvami v Ljubljani pa dan ruske kulture, dne 8. junija, Ruska Matica in ruska realna v Ponočiha akademijo gozovcev in gojenk ruske cerkve. Akademija se vrši v Unionski dvorani. Začetek ob 4.20. Na sporedu so sledeči »črke: ruske crkvene pesmi (zbor), recitacije iz Puškina (Sanje Tatjana iz »Jevgenija Onjeginja«), Aleksaja Tolstega (Aljčka Popovič in Zmaj Tugarin), ruski plesi (bojarski ples, ples iz pravljice »Korčiček« — Grbiček» in ruski narodni ples), orkester balalaik, ruske narodne pesmi (zbor), »Slovanska himna in »Kolj slavcu« (zbor).

Dvo poglavji neznanega romana Leva N. Tolstega

V zadnjem zvezku moskovskega literarnega časopisa »Novi mir« sta izšli dve poglavji doslej neznanega romana Leva Nikolajeviča Tolstega. Ideja romana sega v dobo Petra Velikega. To dobo je Tolstoj potem ko je dovršil »Vojno in mir« strastno in natanko proučeval. Pisatelj je že tedaj imel v mislih svoje drugo največje delo »Ano Karenino« in je začel pisati roman o Petru Velikem meseca januarja 1873. Z veliko vnanjo se je bavil z dokumenti in listinami, ki se nanašajo na genijalnega vladarja v ruski prošlosti. O romanu je govoril tudi svojim prijateljem. Strahovu je n. pr. pisal: »Kamor pogledaš, povsod — uganka, uganka, katero more razrešiti samo poznanje.« V ti dobi tiči vzrok ruskega življenja.

Tolstoj je videl v Petru Velikem velik pojav svoje dobe ter je v neki skici, katero je sedaj preštudiral literarni zgodovinar prof. A. E. Ruzinski, označil velikega reformatorja takole: »Velika strast v napakah, zločinih in čudnih civilizacij: kam jadrmo? Stvarno, toda brez nehanja ruši Peter Veliki stare kamne življenja. Te kamne hoče izkoristiti za dosego svojih ciljev.« Na nekem drugem mestu karakterizira Tolstoj Petra Velikega z besedami: »Bes ga je tresel.« Osnov. Ideja Tolstojevskega romana je imela postati borba starih življenjskih običajev proti Petrovim izpremembam in novotarijam. Uvodni poglavji sta naslovljeni: Staro in novo. Epopeja se je imela začeti s Petrovo mladostjo. Glavna v »Novem miru« sta stvarna Petrova biografija iz vladarjevih mladih let. V drugem poglavju opisuje Tolstoj pohod pod Azov.

S čisto formalne strani ima to delo velik pomen, ker je dokaz Tolstojev velike umetnosti in stilizacije in karakteriziranja. — Ruska literarna zgodovina smatra ta odlomek nenapisanega romana za lep primer Tolstojevskega literarnega delovanja v času, ko se je romanopisec pripravil na svoje največje delo. Pisatelj je ostavil svoje v kosih. Najbrže se mu je videlo zgodovinsko proučevanje Petrove dobe silno težko. Razočaral pa ga je brzokone tudi sam reformator in končno je posvetil vso svojo pozornost in vse svoje zmožnosti »Ani Karenini«.

Gostovanje hudožestvene opere. Hudožestveni Teater v Moskvi se je razrzel v veliko podjetje, katerega delo tvorijo poleg drame tudi opera in gledališka šola z več letniki. Opera, tkov. »Muzikalna Studija« je sedaj sklenila pogodbo z znanim ameriškim ravnateljem Gvestom in se podala poleti na gostovanje v Zedinjene države, oziroma v Kanado. Umetniki ostanejo v Ameriki pol leta, do majnika 1. 1926 ter pojejo na pot pod vodstvom V. J. Nemiroviča-Dančenka. Na poti v Ameriko bo gostovala opera na Nemskem, Nizozemskem, v Avstriji in tudi v Jugoslaviji. Na repertoarju ima »Lizistrato« kot glasbeno dramo, Karmensito (prenovljeno »Carmen«, ki je izvala toliko napadov v ruskem tisku), opereto »Perikolas«, in »Hčerko madame Augot« ter Puškinov večer (Aleko, Babčarski vodnjak in Egiptovske noči). Po pravi se nam radevno na to povsem novo umetnost, ki hoče zediniti glasbo z realistično igro, katero smatra za glavno vsebino odra.

Nova lužiskosrbska knjiga. V lužiški zbirki »Dom a svet«, ki jo izdaja Kolo serbskih spisovatelcov, so izšli kot sedmi zvezek »Dolnosrbske basnje« Mine Witkove. Po dolgi vrsti let je izšla sedaj zopet samolastna zbirka dolnosrbskih pesmi, ki nam dokazuje, da se o glasila Dolezna Lužica, ki največ trpi, zopet k življenju, kajti od Kosykovih in Rochovih dob ni imela pesnikov, pa tudi sicer njena literatura le životari. Pesmi, ki so sedaj izšle, se odlikujejo po nežnem pesniškem čuvstvom. Zbirka sestoji iz štirih delov: Serbam. — Z naše domovne. — Zpomnana a cowana. — Pselozki (Prevodi). —

Zanimivo je, da se nahaja med prevodi tudi naš Ksaver Meško. — Knjižico je napisala »Politika« v Pragi. Cena 6 Kč. Zapisnik carja Aleksandra III. Sovjetski listi poročajo, da so našli v nekdanji carski palači v Livadiji na Krimu množico lastnoročnih zapisov carja Aleksandra III. Zapisnik, ki obravnava vse mogoče stvari, se nanašajo na leta 1887—1890. Papirje so poslali v Moskvo.

Stavbno gibanje v Moskvi. Moskovska zveza za stavbno zadržarstvo je odobrila letošnji načrt za tekočo stavbno sezono. Zdruge v Moskvi bodo v svrhu omiljenja stanovanjske krize tekom letošnjega poletja zgradile okoli petdeset hiš iz lastnih sredstev in sto hiš na račun združnih organizacij. Pri zidavi stavb v Moskvi je sedaj zaposlenih nad 24 tisoč delavcev.

Petletnica Vojanove smrti. Dne 31. maja je poteklo pet let, odkar je umrl največji češki gledališki umetnik Edvard Vojan. Vojan ni bil znan samo na Češkoslovaškem, temveč tudi daleč preko meje svoje domovine. Gostoval je v raznih evropskih mestih ter je ohranil do zadnjega svežost telesa in duha, ki je gledališkemu umetniku potrebna v enaki meri. Dasi je bil Vojan za svoja življenja zelo uvaževana osebnost v igalskem svetu, so vendar le Čehi šele v petih poslednjih letih spoznali, koga so izgubili v njegovi osebi. Nobeno tuje še tako slajno gostovanje jim ne more nadomestiti velikega domačega umetnika. Vojanov repertoar je obstojal v glavnem iz Shakespearejevih in Ibsenovih figur. Na dan pete obletnice Vojanove smrti se je zbralo na pokopniškem grobu na Olšanskem mnogostvilo občinstvo. Obenem so na ta dan priredila vsa češka gledališka spominske proslave na čast velikemu pokojniku. V gledališčih so se vršile akademije s predavanji. Češkoslovaški tisk je bil ob ti priložnosti posebno na mestu ter je proslavljati Vojanove zasluge kakor pri malokaterem drugem sinu češkoslovaškega naroda.

Dve zanimivi gledališki premijeri v Varšavi. V Varšavi sta bili zadnje dni dve zanimivi dramski premijeri. V Predrovem gledališču je prišla na oder igra, ki se ni igrala že 13 let, Krizanovskega »Maryša Soltysjanka«, v kateri obdeluje pisatelj zakon velikomestnega umetnika s preprostim kmečkim dekletom. Drama je dosegla lep uspeh. Avtor drugega komada je Klerdzynski. Napisal je komedijo »Najsrčnejši med ljudmi«, ki je v oderskem oziru naravnost odlično uspeša.

VI BODETE VEROVALI!

da eden par nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato) 33-a m

„ključ“

izraja kakor štirje pari drugih, ako kupite eden par. Dobivajo se v vseh prodajalnah.

Esperanto

Esperanto na Vrhniki. V sredo dne 3. t. m. se je vršil na Vrhniki ustanovni občni zbor tamošnjega esperantskega kluba. Zbor je bil izvanredno dobro obiskan. Ob tej priliki je imel tudi delegat iz Ljubljane predavanje o esperantu, ki so mu zborovalci z velikim zanimanjem sledili. Občnega zbora se je udeležilo tudi lepo število logaških esperantistov.

Delavska olimpijada, ki se bo vršila od 24. do 28. julija t. l. v Frankfurtu in ki jo bo posestilo po dosedanjih prijavitvah do četrtil milijona oseb, ima kot oficijalen jezik — esperanto.

Univerzitetna predavanja v esperantu se bodo vršila od 2. do 7. avgusta t. l. v Ženevi. Razdeljena bodo v štiri skupine. Spored predavanj prve skupine je določil zavod za pedagogiko (institut J. J. Rousseau) pod osebnim vodstvom znanega profesorja Pierra Boveta. Razen predavanj e psiholoških in modernih pedagogiki se bodo vršili razgovori pod vodstvom prof. Baudoina, filologa in dr. Ženeve. Omenjeni zavod, ki je žarišče in izhodišče novodobne pedagogike in tudi središče esperantskega gibanja, je znal spretno in brez oklevanja izbrati svetovni pomožni jezik v svrno lažjega in neposrednejše pouka moderne pedagogike učitelstvu vsega sveta.

Disertacija o esperantizmu. Na univerzi v Heidelbergu je dosegel absolvent politično — ekonomski doktorat z disertacijo »Svetovni jezik in svetovna ekonomija«, v kateri razpravlja o pomenu mednarodnega pomožnega jezika za trgovino in promet.

Mednarodni delavski nrad v Ženevi s 300 uslužbenci, ki pripadajo 27 narodom, bi predstavljal pravo babilonsko zmešnjavo, če ne bi leta 1922. pričel uporabljati esperanto poleg angleščine in francoščine. V teh treh jezikih se tudi razpošljajo njegova obvestila. Esperantski tekst oddala Univerzita Esp. Asocio svojim 8000 delegatom v 54 državah, ki predstavljajo obvestila v svoje narodne jezike.

Med internacionalnimi organizacijami, ki uporabljajo esperanto, se nahajajo: katoliška cerkev, Rdeči in Beli križ, svetovno združenje internacionalnih društev, prostozidarji, svetovno žensko združenje internacionalnih društev, prostozidarji, svetovno žensko združenje, mednarodni mirovni biro, liga za pravice človeštva, liga vojnih pobablencev, mednarodna zveza transportnih delavcev, mednarodna zveza farmacevtov, mednarodna zveza poštnih, telefonskih in brzojavnih uradnikov itd.

A. V. Pintari

Excella

je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obit. — Nadomestni deli za vse stroje.

I. GOREC, LJUBLJANA

palača Ljubljanske kreditne banke

Anton Medved

Ob današnjem odkritju pesnikove spominske plošče v Kamniku

Letos v prvi polovici marca je prešlo petnajst let, odkar je umrl pesnik Anton Medved. Danes odkrijemo na njegovem rojstnem domu v Kamniku spominsko ploščo.

Anton Medved je bil rojen 19. maja 1869 v Kamniku na Grabnu. Njegov oče je bil sodar (Medved se ga spominja v neki gazeli, kjer pravi: Jaz delam ode, vi delate sode, moj oče), mati pa je bila, kakor pravijo izročila, mehka pesniška duša. Umrla je, ko je posejal Medved drugo gimnazijo.

Življenjska pot Medvedova je bila dokaj priprosta. Gimnazijo je študiral v Ljubljani (do pete šole je bil v Alojzjevišči). Že tam je odkril svojo pesniško nadarjenost ter je sodeloval pri »Domacih vajah«. Kot višji gimnazijec pa se je pridružil sotrudnikom »Ljubljanskega Zvona«. Cimperman, ki je bil takrat Zvonov korektor in je urejeval pesniški del lista, ga je učil posebno jezikovne čistosti, katere se je Medved tako navzel, da je ostal v tem oziru vedno vzoren.

Ko je Francšek Lampé ustanovil »Dom in svet«, je stopil Medved takoj v krog njegovih pisateljev. Po končanih bogoslovskih študijah je bil posvečen v mašnika. Novo mašo je pel na Žalah, prvo službo kot kaplan pa je dobil v Semiču na Belokranjskem. Iz Semiča je šel za nekaj časa v Črnomelj, kjer je obogatel svoj besedni zaklad z lepo belokranjsko govornico. Pozneje je bil premeščen v Šmarje in v Bohinjsko. Vedno pa je želel iti v Rim, da bi tam nadaljeval študije. Pokojni Fr. Lampé ga je večkrat priporočil, toda uspeha ni dosegel. Slednjič je vzel Medveda škof v Ljubljano, v svojo pisarno. V mestu se pesnik ni počutil dobro. Zato je prošil za službo kaplana v Trnovem poleg Ljubljane, katero je dobil, kaplanoval je pod župnikom Vrhovnikom, s katerim sta si bila iskrena prijatelja. Iz Ljubljane je bil premeščen v Vače, kjer ni zdržal dolgo. Moral je radi svoje bolehnosti napotiti polletni dopust, katerega je preživel v Šiški pri svoji sestri. Potem je dobil službo ekspozita na Konjici, kjer je zopet tako oslabil, da se je moral preseliti k usmiljenim bratom v Kandijo pri Novem mestu. Ko je nekoliko okrevljal, je šel v Želimlje, iz Želimlja v Presko poleg Ljubljane. Zbolel je zopet, tako da so ga morali poslati v zdravilišče Pranthof, kjer si je v par mesecih dobro opomogel. Delal je tačas z velikim veseljem. Pojavila pa se mu je nova bolezen in se je moral podvreči operaciji. Kmalu nato je šel v pokoj. Eno leto je prebil v Kamniku pri dr. Janežiču, potem je šel na Turjak za župnika. Dne 11. marca 1910 zavečer je umrl. Pokopali so ga na Žalah, kjer počiva njegova mati.

To so kratki zunanji podatki iz Medvedovega življenja. Zdaj si nekoliko ogledimo drugo stran, njegovo pesniško delo.

Medved se je pojavil v našem slovu pred nastopom slovenske moderne. Vzornik mu je bil posebno Anton Aškerc, ki je bil tedaj na vrhuncu svoje tvorbe pesniške sile. Kakor vsi tedanji slovenski literati, se je tudi Medved ogledoval na Aškercu in si je izvolil za pesniško torišče poleg lirike tudi ensko pesništvo. Epigonska lirika Josipa Cimpermana, Antona Funtka, Mihaela Opeke, Frana Gestrina, Jesenka - Doksova, Kreusfelda - Radinskega, Trinka-Zamejskega in enaki je šla h koncu. Tu je nastopil Medved, ki je zlasti po Cimpermanovi smrti tako napredoval, da je izoblikoval v povsem samostojno individualnost.

Rekli smo že, da se je Medved zelo zgodaj posvetil literaturi. Že v srednji oli je stremel za lastnim izrazom. Z velikim pridom se je učil pri Franu Levčiku, ki mu je bil svetel vzor zlasti v jezikovnem oziru. O tem pričajo vse Medvedove pesmi.

Medved pa je videl, da mu refleksivna lirika in epična snov ne moreta dati popolnega notranjega zadoščenja. Zato se je zatekel k dramatik. Napisal je značilen mesto klasičnega dal sodobni slog in na neverjeten način pomnožil že itak bogati besedni zaklad ter pesniško terminologijo, nekako slično kakor Župančič slovenščini. (To je pa tudi edina

in na drugih odrih. V zadnji dob' svoje ga življenja se je Medved zelo resno bavil z dramatik. Škoda, da ga je smrt pobrala tako zgodaj. Če bi ostal pri življenju, bi nedvomno ustvaril dela, ki bi bila prekosila »Kacijanarja«, njegovo poslednjo tragedijo v večjem slogu.

Medvedova lirika je veren dokaz pesnikovega čustvovanja in tegobe, ki ga je vedno tlačila. V vseh njegovih pesmih najdemo neko trpkost in elegičnost, ki je naravnost značilna za Medveda. Vendar ta resimizem ni absoluten in naide vedno neko uteho v etosu. Svoje pesmi je zbral Medved dvakrat, leta 1906. in 1909. Druga zbirka je neprimerno boljša od prve.

Prvi Medvedov dramatični poskus je bil svetopisemski prizor, katerega je napisal pesnik l. 1891. Ko je kaplanoval v Semiču, je dovršil romantično tragedijo »Viljem Ostrovrhar«. Snov za to dramo je zajel iz Ottokarjeve kronike. Tragedija obravnava unor Ulrika Vovbrskega proti Majnhardu in Habsburžanom.

»Ostrovrharju« je sledila tragedija v dveh delih »Kacijanar«. Medved jo je napisal deloma v Šmarju, Poznele, na Turjaku, jo je predelal v enotno petrodelansko tragedijo in se je pri tem delu držal druge polovice, »Kacijanar«. Je nekake vrste slovenski »Wallenstein«; vojskovodja, deželni glavar kranjski, ki so ga po nesrečnem pobegu pred Turki pri Osijeku l. 1537. na Dunaju zaprli in ga postavili pred vojno sodišče. Kacijanar pobegne od tam v hrvaške dežele in snuje zaroto domačega plemstva zoper habsburško oblast.

Zadnje Medvedovo dramatsko delo je tragedija »Za pravdo in srce«, ki se bavi s kmečkim upori na Slovenskem. Stvar je nastala že l. 1896., a v obliki, kakor jo poznamo sedaj, je bila dovršena šele l. 1907. Pesnik jo je predelal na Breznici. Poleg teh velikih dram je napisal Medved še več manjših stvari, tako n. pr. štiridejanko »Na odru življenja«, štiridejanko »Posestrimi«, veseloigre »Prvi aprila«, »Na ogledih«, »Rendezvous«. V posmrtni ostalin so našli dramo »Črnošolec« ter »Stari in mladi«.

Kronika Medvedovega dela je s temi podatki v glavnem izčrpana, njegovo delo pa je le površno ocenjeno. Velike literarne študije, katero zasluži Medvedova pesniška osebnost, še nimamo. Morda jo napiše kdo iz mlajše generacije slovenskih zgodovinarjev.

Medved je bil v svojem literarnem stremelju zelo resen. Pesništvo mu je bilo odgovoren poklic. Po svojem značaju je bil Medved izredno odkritost, kar mu je delalo v njegovem stanu izvestne težave.

Pomanjkanje podrobne analize Medvedovega dela je storilo, da so sodbe o Medvedu kot pesniku zdale neenake. Zdi se, da si ni bil o tem niti sam Medved na jasnem. Večkrat je stavil svoj priateljem vprašanje, če je pesnik, nakar mu je nekoč dober tovariš svetloval, naj izda knjigo, pa bo videl svoj uspeh. Toda s tem se ni bil rešen problem, katerega je želel Medved razvozlati.

V današnjem povojnem literarnem kaosu je Medved po krivici potisnjen v ozadje. Mladi rod se je navezal samo nase in je pretrgal stike s preteklostjo. Medved, ki je bil pred poldrugim desetletjem gojovemu krogu že program, je

danes tudi v tem oziru nekoliko pozabljen. Edino njegovi prijatelji se ga še spominjajo, literarna zgodovina pa razpravlja o drugih problemih.

Ko napoči čas čistih in pravičnih literarnih računov, pa bo Medved brez dvoma postavljen na svoje mesto v slovenskem slovu. Zaslužil si je to mesto s svojim talentom, svojo resnostjo in močnostjo. V povojnejših razmerah bi bil sigurno še bolj dozorel in bi morda tudi ostal svojem narodu ohranjen. Danes, ko odkrivajo spominsko ploščo na njegovem rojstnem domu v Kamniku, pa se ga z iskrenimi čustvi spominjamo vsi in vzemimo njegove pesmi in drame v roke, da vidimo, koga smo izgubili pred dobrimi petnajstimi leti.

Iz Medvedovih poezij

HREPENENJE

Kdo zna zatreči hrepenenja moč
po ljubi nezvenljivi sreči?
Koga ne strši groba črna noč,
trhljivost lepih udov v strašni ječi?
Povrni vendar se, moj mračni duh,
v domovje svojega izvora!
S solzami že namočen je moj kruh,
opravljena za greh pokora.

MRTVAŠKI ZVON

Mrtvaški zvon, kako tesno
srce ob glasih blje-tvojih!
Nekdo je zopet mir dobil
po hudega življenja bojih.
A jaz, Adamov bedni sin
po grudi zemeljski še hodim,
od hrepenenja silno gnan
za svetlo večjo srečo blodim.
In kadar menim, da pred njo
stojim, držim jo že očaran,
odmakne hipno se očem,
in spet stojim za njo prevaran.
Mrtvaški zvon, kako tesno
srce ob glasih blje-tvojih!
Nekdo je zopet mir dobil,
a v prsih ni pokoja mojih.
Vendar še poj, oznanjaj smrt
in pokoj mi iz srca zemlji!
Sej bodeš tudi pel nekoč
ko pokoj najdem v črni zemlji.

PEPEL IN SPOMIN.

Na polju osoni se blesti,
trepete kvišku živ, vesel...
A veter dahne — žer ugasne,
okrog se razprši p-pel.
Ugasnil bodem tudi jaz,
ko bode smrti dih zavel:
Od roda, od svetla pozabljen
jaz ogenj — moj spomin pepel.

GAZELA, 23.

Tem se prepirata, kolneta vmes
dve narodnika zaletni teles.
»Narod i Bog« napivajo trije,
vlijajo vina v kozarce in čez.
Novi pomerjata srčki si v sobi
lišnava dva za »Vodnikov ples«.
Ljubavne pesmi dike sestavlja
bledela lica in mofnih oces —
O domovina, tebi obeta
lepa se zadovinja zares.
Jaz te zatapljam pod mrklim nebom
tožen v svojo »chronique scandaleuse«

BREZ KONCA

In sodbe si navsekrži gredo
brez sklepa zaletenega,
iz misli nove misli vro,
in konca ni nobenega.

Ne čas, ne prostor za seboj
ne pred seboj ne vesta mej.
A kje, moj duh, je konec tvoji? —
Tam, kjer ne moreš več naprej.

SAMOZAVEST

Ni malo me ne briga
kaj svet o meni klepeta,
v nebo deveto naj me dviga,
ali peha na dno pekla.

Nikomur ni pogodi
na kakovem človeku vse.
Ni vreden, da po zemlji hodi,
kdor sam ne ve, kaj ni, kaj je.

SREDNJA POT

Krepot na sredi, Zlata sredi,
kako preslavlja te zemljan!
A kdo po sredi mirno stopa
in koga ne zanaša v stran?

Jaz iščem bližnjice do smotra,
čprav se sam po njej peham,
jaz ne preslavljam srednje poti,
ne vprašam kod, jaz vprašam — kam.

Socijalna politika

Brezposelnost v Sloveniji

Delavska zbornica za Slovenijo v Ljubljani je ministru za soc. politiko predložila posebno spomenico, ki se dotika problema brezposelnosti v Sloveniji.

Neumestno in stvari bolj škodljivo kakor koristno je, da delavska zbornica kot javnopravna institucija dela reklamo za gosp. Kremžarja in nekako njemu pripisuje (edino?) zaslug, da se problem brezposelnosti pri nas spravlja v javno diskusijo. Za problem brezposelnosti bi se morala predvsem brigati delavska zbornica sama in ni potrebno, da ji inicijativno daje šele interpelacija v skupščini. Saj povdariti bi tega ne smela, ker vendar vemo, kakšne namene zasledujejo organizirane mas interpelacije. O teh klerikalnih interpelacijah, ki naj zasledijo brezdelnost in nezmožnost klerikalnih poslancev smo v »Jutru« že povedali svoje mnenje. Ni treba, da zanje dela reklamo tudi delavska zbornica — v javnih vlogah. Problem je gospodarskega in socialnega značaja in se mu ne sme dati politične barve in iz greha delati čednost.

Križa brezposelnosti ostro in težko sega v naše narodno življenje. Zavedamo se težkih posledic tega socialnega zla in smo ob vsaki priliki povdarjali in povdarjamo, da tega problema ne bomo rešili, ako se bomo vrteli v zaprti klobčici Slovenije in ne bomo predvsem skrbeli za to, da Sloveniji vsaj v lastni državi ustvarimo ugodna tržišča in z lastnim delom in prizadevanjem pravnih in prometnih razmer v celji državi ne izboljšamo. To pa bomo mogli doseči le z doslednim in vztrajnim delom v narodni skupščini, ne v pokrajinskem avtonomnem zastopništvu; trdnjave ne zavzemam, ako je na pravi mestu in ob pravem času ne napademo. Zato tiči v naši politični ideologiji tudi osnovno jedro boja proti brezposelnosti. Slovenija se mora ziliti v državo in s pozitivnim delom na pravem kraju sama ustvarjati možnosti svojega razvoja, t. i. možnosti izvoza in s tem industrijskega razmaha.

Povdarjamo pravico do dela. V tej zavesti moramo delovati, da ustvarimo možnost dela in odstranimo vse pojave, ki ustvarjajo brezposelnost.

Brezposelnost imajo na Angleškem, na Češkem in drugod v znatno občutnejši meri. Brezposelnost tam ima svoj izvor v spremenjenih gospodarskih pogojih prilikah. Naša brezposelnost pa izvira iz nespremenjenih gospodarskih prilik, oz. gospodarske prilike se prepočasno spreminjajo in ne dajejo ljudstvu zasluga doma. Tudi preje je bilo tako. Toda takrat je grozilo brezposelnost paralizirala možnost izseljevanja v Ameriko, Westfalijo in druge pokrajine. Danes je ta odtoč zaprt, doma pa nismo znali ustvariti možnosti in pogojev zaposlenja in dela.

Kje tiči zlo brezposelnosti? Delavska zbornica je v svoji spomenici zadelo jedro tega zla. Označili bi vzroke te krize na kratko z ugotovitvijo: v Sloveniji je razmerje rojstev in smrti v nezdrujem razmerju z razmahom naše industrije, trgovine in obrti. Preveč rojstev, premalo smrtnih slučajev. Progredila rojstev, novih delovnih rok gre dalek preko razvoja naše poljedelske, industrijske in obrtne produkcije. Malhus'ani smus v živi resnici. Ta pojav more imeti samo dve posledici: ali močno izseljevanje ali pa stalno naraščajočo brezposelnost. Prva možnost je iz več vzrokov izključena; vse države omejujejo dotok tujcev, da ne povečajo brezposelnosti. Radi tega je druga posledica neizbežna. Možnost dela ostaja konstantno neizpremenjena na isti višini: more se trdit, da črta celo pada. K temu se pridružuje še sledeča resnica. Vse obupno nizkih plač in prejemkov družinskih očetov, so skoro vsi družinski člani že v zgodnji mladosti prisiljeni iskati kruha in zasluga. Postranske službe niso neredek pojav. Poleg tega je važno povdariti dejstvo, da se je prebivalstvo Slovenije po nesrečnem

koroškem plebiscitu in rapalski pogodbi pomnožilo za nekaj tisoč delovnih rok. Te pojave je komaj absorbiral povojni porast naše industrije in trgovine. Oni, ki odgovarjajo normalnemu porastu autohtonega prebivalstva sedanje Slovenije pa niso imeli in nimajo prostora, kamor bi zastavili delo svojih rok. Nemožnost dela in zasluga ima tudi za posledico, da se množe kvalificirani ali izučeni poklici; brez sistematične organizacije se ustanavljajo šole; izbira poklicev je samovoljna, zelo slučajna, dostikrat motivirana le v psihološki domnevi, da bo »učen« Slovek lažje dobil zaslugek. Pa ni tako. Regulacija poklicev je nujno potrebna.

Po podatkih, ki jih je zbrala delavska zbornica, je znašalo število delojemalcev zaposlenih v obrti, industriji in trgovini (in železnicah), na sedanjem ozemlju Slovenije v l. 1910 skupaj 81.518 oseb. Ako to število primerjamo s statističnimi podatki zavodov, ki izvajajo socialno zavarovanje delavcev, vidimo, da upr. okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, ki prometnega in trgovskega osebja ne zavaruje, izkazuje povprečno število članstva na 72.000. To znači, da bi krize brezposelnosti ne smelo biti. Zaposlenega namezdenega delavstva je bilo v l. 1910 približno isto število, kakor v l. 1924. Okrožni uradi iz raznih vzrokov, zlasti beg pred priljavami in neodjave nepojno zaposlenih, ne podajajo točne slike o zaposlenju delavstva. Isto tako ne »Merkur«; železničarske zavarovalnice podajajo zanesljivejšo sliko. V celoti naše zavar. institucije, izzemniški brat, skladnice brez dvoma zavarujejo nad 90.000 zavarovancev. In vendar delavska zbornica število brezposelnih v Sloveniji po raznih kalkulacijah čeni na 25.000. Ta števila se rekrutira iz porastu rojstev (čeno ca. 10.000 ali 5600 delovnih sil) in iz ukinitve izseljevanja iz slovenskega ozemlja ter iz dejstva, da pridobitne zmognosti ostajajo na mrtvi točki.

Iz vseh pojavov, ki jih je pri študiji brezposelnosti upoštevati, prajha delavska zbornica do sledečega zaključka: učinkoviti protikrep nudi le industrializacija Slovenije in smoteno odvajanje prirastka prebivalstva v kraje, ki morejo nuditi delo in zaslugek. Pri tem se pojavlja vprašanje, v kakem tempu je industrializacija Slovenije sploh mogoča, odnosno kateri obeli sredstev je važnejši in možnejši. Zdi se predvsem, da Slovenija iz lastnih moči brez izdatne pomoči države industrializacije v svojih krajih ne more dvigniti na ono višino, ki bi občutno ublažila krizo brezposelnosti. Gotovo pa je, da tega ne more storiti federativna slovenska republika, razum, ako v zehi hrani sorazmerno večje trgovske in industrijske talente in finančne sile kakor Anglija ali Nemčija in imamo večjo politično silo kakor Amerika.

Sekundarno sredstvo, ki naj blaži bolečine brezposelnosti je podpora brezposelnim. Zekon o zaščiti delavcev predvideva poseben pravilnik, ki naj ureja te podpore. Pravilnika ni, nasprotno pa zavar. zavodi iz naslova podpor brezposelnim od delodajalcev in delavcev pobirajo znatne prispevke, ki so dosegli že milijonske svote. Podvzeti smo potrebne korake, da se omenjeni pravilnik izda, ako ne, naj se nabiranje prispevkov ukine. Ti prispevki morajo služiti le zakonitim namenom, ne, da dvigajo splošno davčno moč države. V tem oziru so energični protesti utemeljeni. Nikakor ne smemo dopustiti, da se posamezni sloji naroda davčno obremenjujejo pod fikivim precesom socialne politike — o socialni politiki sami, kateri naj te obremenitve služijo, pa ni ne duha ni ne sluha.

Ublažitev krize brezposelnosti ne leži samo v moči Slovenije, ona leži v moči in gospodarskem razvoju cele države. Zato moramo krepiti državo, da z njeno pomočjo dvignemo na eni strani industrializacijo Slovenije na drugi strani pa našim ljudem omogočimo zaslugek tudi v drugih delih države pod vsaj istim socialnim in pravnim varstvom, kakor je doma.

— Ogromne podpore za brezposelne v Avstriji. Skupna svota, ki jo dnevno dobe brezposelni v Avstriji, dosega okrog 3 milijarde aK. K temu prispeva država 12%, občine 4%, industrija 42% in delavstvo istotako 42%.

— Padanje nezaposlenosti v Italiji. V prvem četrtletju t. l. je znašalo število nezaposlenih v Italiji 142.552 napram 218.740 v enaki dobi lanskega leta in napram 150.449 dne 31. decembra 1924.

Izgotovljene obleke

O. Bernatovič

Ljubljana

— — — Mestni trg

„Knez Snežniški“

To je Gabriele d'Annunzio, o katerem se od časa do časa čujejo razni glasovi, pol reklama, pol porog.

Pred vojno smo vedeli o njem, da je novi Carducci, da je glasnik prerajene moderne italijanske lirike, sledilo so si njegovi romani »Ogenj«, »Slast«, »Morda, morda ne«, zbirke pesmi, tragedije — in vsa ta dela so imela na sebi nekaj očarljivega, vzneselega, pol romantičnega, pol mističnega — tragičnega. Med akorde najbolj vzneselega navdušenja nad njegovim delom se je pa vmešala disonanca očitkov podlosti napram Eleonori Duse, podlosti napram lastni ženi in celi vrsti drugih dam, škandalisti, pa tudi škandali, rubeži, pobegi, reklamna potovanja, kravali, izkratkata, izgledalo je, kakor da mož ni prav normalen, ali ne pošten, ali vrag vedi kaj.

Vsi ti glasovi so pa povečali radovednost, popularnost, in so nekako služili v prid nedvomni kvaliteti njegovih umetnin. Bolj ko umstvena vsebina njegove proze in poezije je pa dvignila slavo njegovega imena jezikovna virtuoznost. D'Annunzio je moderni italijanski mestno klasičnega dal sodobni slog in na neverjeten način pomnožil že itak bogati besedni zaklad ter pesniško terminologijo, nekako slično kakor Župančič slovenščini. (To je pa tudi edina

možna in dopustna paralela med njima.)

Ob vstopu Italije v vojno je italijanski »nacionalni pesnik« in novi Carducci tudi postal glasnik vojne. Predstavljal je nekako trobilo razpaljenega javnega mnenja in postal obenem ofi cialni glasnik vlade. Njegov govor na Scoglio di Quarto v Genovi v maju leta 1915 je bil neposredni uvod vojne napovedi. Gabriele je pa tudi sam vstopil v armado, in ta poteza je simpatična. Šel je med letalce, bil član napadalnega oddelka, se hrabro obnašal in dobil končno majorski čin ter od šrapnela resno rano nad levim sencem ter očesom. Letal je nad Benetkami, nad Jadranom, nad Pulo, nad Trstom in po soški fronti, in koncem vojne je vodil raid letalske eskadre od Pavije na Dunaj in nazaj, kar je končno, čeprav ne bogve kakšno izjemno herojsko delo, vendar le resen vojaški čin, za katerega zlata hrabrostna medalja ni bila preveč nagrada.

Z vednostjo in sredstvi vlade je nato organiziral »dobrovoljce«, v to svrhu odkomandirane iz armade, in je od Sredipolja (»Redipuglie«) v dolini med Sočo in skrajnimi kraškimi obronki organiziral svoje »legije«, s katerimi je zavzel Reko. Naj bo stvar še tako teatralna in inscenirana od drugih — mi na Koroškem nismo znali najti svojega d'Annunzija...

Tako je ves čas njegovega življenja resen čin, združen s pozo, s teatrom, reklamo. D'Annunzio postane na Reki »komandant«, kakor nekoč v dobi renesanse konvisadorji in kontotieri Malatesta, Sforza in drugi. Zavedno posnema mož v vsem svojem dejanju in obnašanju človeka pozne srednjeveške renesanse, je pesnik, babjek, filozof, vojak, politiki, norec, harlekin, junak, — med nami je takšna cvetka, ki ne razumljena, marveč sploh nemože, in če bi bil mogoč on, bi mu ne bil mogoč takšen vpliv in ugled med narodom, ki ga slavi in časti v kljub temu, da včasih kdo zmaje z glavo ali zmigne z rameni. Cosa vuole? E un poeta!

Po reški epizodi postane Gabriele knez s priimkom di Monte Nevoso, — Snežniški, in odide v Gordone ob Gardskem jezeru, kraj, ki je pač »poda raja«. Tu je nekoč nemški profesor in umetnostni zgodovinar Thode imel svojo vilo — grad, z bujnim parkom, tik ob jezeru, in gradič poln dragocenosti, starin, umetnin prejšnjih in sedanjih vekov. Gospa Thode iz ugledne danske rodbine. Posestvo sekvestrirano, ker last sovražnega državljanja, naenkrat postane d'Annunzijevo. Kako, se še danes ne ve, — od vseh umetnin dobi gospa Thode le neke ostanke v spomin, in še to »iz posebne milosti«.

Karin Michaelis je opisala ta rop in poznejše nevredno, pasje obnašanje Annunzijevo v podlistku, katerega je pred mesecem prineslo vse dansko, švedsko, nemško, holandsko in švicarsko novinstvo, ter mnoge češke, angleške in ameriške novine. Sramota d'Annunzija je šla po vsem svetu kot sramota laške vlade in laškega naroda. Vendar je stvar čudno naglo utihnila, polemike ni bilo, — tudi molk je bil organiziran. Vlada je pa d'Annunziju podarila še drugo knežjo vilopalačo v Fiesole, kot narodni dar. Nagrada za Quarto, za Reko, za razne usluge »pesnika naroda« in pustolovca kamarili.

Vkljub tem darovom pa ob fašistovskem prevratu d'Annunzio ni postal nič. Užaljen se je zabulil v svojo palačo, pričel zopet pisati poeme, ode, mistično-historično-romantično-filozofske spise, sedaj pa že mnogo bolj plehke, s prazno učenostjo natrane, jezikovne pretirane stvari, ki so še literatura, vendar nič živega več. Muzealna mistika, teatralna lirika, besede, besede, besede...

Toda na Gardskem jezeru je torpedovka, vsa na razpolago njemu, »knezu Snežniški«. Torpedovka je v polni bojni opremi, ima štiri resno napolnjene brzostrelne topove, ima dvoje pristnih torpedov in štiri težke bombe za metanje. Z rta in z droga plapolja za

stava »Republikanske kneževine Kvarnerske (di Carnaro)« in »komandantski« flagel Gabrielov. Zalučeni potnik si mogel večkrat doživeti nepričakovano romantično prigodo. Vozil si se s potniškim parnikom po jezeru, naenkrat je Gabrielova torpedovka okrenila proti parniku, zaslišalo se je rezko povelje: »Udri, predri!« in vojna ladja se je s svojim jeklenim rtom zagnala proti boku potniškega parnika, da se zarije vanj in ga potopi. Pretresljivi krik potnikov, žensk, dece... le v zadnjem hipu se torpedovka še okrene, in na zadku njene palube si med štabom njegovih oficirjev zagledal Njega, kneza, vojvodo, junaka, pesnika, lopova, norca...

Dom njegov, nekdanj Thodejev, je poln, natrpano poln dam in grabeža, aeroplani so tu, zbirke orožja, deset-tisoč knjig, med njimi redkih in visoke vrednosti, kipov, amuletov, pohištva raznih stilov, — ilustriran list bi ves mesec živel od Gabrielovega muzeja. Mož je danes bogat, in vsi nekdanji upniki so plačani, — izvezniški ogoljufane dame in glavna njegova žrtev, Eleonora Duse, je umrla, ali ohranila si je čast, katero je »Knez Snežniški« brez-sramno razpustil ljudem in orisal vse, kako jo je užival...

Prejšanji vladi je bil potreben, pa tudi sedanja rabi njegovo »liro«, njegovo

Gospodarstvo

Tedenski borzni pregled

Zagreb, 6. junija.

V efektih je bil položaj ta teden namram predzadnjemu nespremenjen. — Tendencija je bila mlačna in promet neznan. Dočim so tečaji bančnih papirjev v glavnem ostali na nivoju predzadnjega tedna, so posamezne industrijske vrednote dalje oslabele.

Pri bančnih papirjih je bilo ta teden večje zanimanje za Litorale. Dalje se je tudi Ljubljanska kreditna precej iskala, vendar je zabeležila majhen promet zaradi pomanjkanja tega papirja. Največje spremembe beleži med bančnimi vrednotami ta teden Centro-Trgo, ki se je dolgo časa zaključevala po 16, a zadnje dva dni tega tedna se je pričelo ponujati blago po 12,5 do 13 in se je včeraj izvršil zaključek celo po 12. Baie so padle delnice tega zavoda zaradi odpusta 90 odst. uradništva. Ostalo ga je 10 odst., in to večinoma iz knjižarstva, kar povzroča mišljenje, da zavod namerava likvidirati.

Med industrijskimi papirji je bilo ta teden večje zanimanje samo za Eksploatacijo. Njen tečaj se je popravil od 31 na 37. Drava je dalje slaba. Od lesnih papirjev je dalje zabeležil večji padec Slavke na 160. Mnogo se je iskala Dubrovačka po 700. Ker je primanjkljaj tega papirja, ni bilo prometa. Cement Solit se je okrepil radi povišanega tečaja v Trstu. Sečera na je oslabele zbog večjega dotoka blaga z Dunaja. Vagon Osiček se je okrepil zaradi najavljene poviške glavnice od 40 na 55 milijonov Din po nominalni 150 Din na delnico.

Pri državnih vrednotah je zabeležil precejšen promet v Vojni škodi, kateri je včeraj tečaj pustil na 195. Iskale so se precej tudi 4 odst. agrarne, a je bilo malo blaga.

Na deviznem tržišču je ta teden bila slaba tendenca. Dinar je v Curihu porasel na okrog 8.60. Poslovalo se je v Zagrebu v glavnem po curiški pariteti. Napram predzadnjemu tednu beležijo vse devize padec za nekaj točk. Večji padec pokazuje Pariz, ki je mednarodno slab. Promet običajen. Blaga je bilo vedno dovolj in ni bila intervencija nikdar potrebna. Povpraševanje zmerno.

V današnjem svobodnem prometu v efektih ni bilo prometa. Le Vojna škoda beleži nekaj zaključkov po 195 do 196 ter 7 odst. posojilo po 61 do 61.5. Dinar se je v Curihu dvignil na 8.60. Zato je v Zagrebu tendenca postala popolnoma mlačna. Promet minimalen. Devizi na Italijo in Pariz sta mednarodno slabi, zato sta tudi v Zagrebu znatno popustili. Okrog 13. ure se je čulo blago: Dunaj 846, Italija 238, London 291.5, New York 59.85, Pariz 290, Praga 178 in Švica 1163.

Naš izvoz v aprilu

Po vrednosti napram aprilu 1924. v papirnatih valutah nazadovanje, a v zlati napredek.

Po baš objavljenih podatkih Generalne direkcije carin je znašal izvoz v mesecu aprilu t. l. 320.836 ton v vrednosti 659.681.119 Din (54.960.602 Din v zlatu) napram 260.920 tonam v vrednosti 725.294.276 Din (51.099.012 Din v zlatu) v istem mesecu 1924. Po količini znaša torej napredek izvoza napram aprilu lanskega leta 59.916 ton, dočim je vrednost izvoza v papirnatih dinarjih nazadovala za 65.613.157 Din, v zlatih dinarjih pa tudi napredovala, in sicer za 3.861.590 Din v zlatu — posledica zboljšanja dinarja. V odstotkih je napredoval izvoz po količini za 22.96 odst., po zlati vrednosti pa za 7.55 odst.

Glavni izvozni predmeti v aprilu 1925. so bili (po vrednosti v milijonih Din): turščica 198.73; gradbeni les 111.10; javeča 73.07; goveda 31.33; hmelj 15.42; sveže meso 14.24; svinec v pločah 12.66; cement 12.63; izkoptine in rude 12.03; konji 11.67; kože od divjačine 11.59; svinje 9.84; lesni izdelki 8.72; amonijakova soda 5.20; posoda iz železne pločevine 4.85; kalcijev karbid 4.67; razna žita (brez pšenice) 4.44; mesni izdelki 4.14; hrastovi pragi 4.13; zdravilna zelišča 3.90; pšenica 3.89; bukov pragi 3.57; sir-kaškavali 3.55; eks-

trakti za usnje 3.39, drva za kurjavo 3.33, otrobi 2.93, predvilo 2.67, kavševica 2.49, pšenična moka 2.34, fižol 2.12, perotina 1.91, lerosilicij 1.59, drobnica 1.39, kalcijev cianamid 1.37, sirovi svinec 1.34 ter več ostalih predmetov manjše vrednosti.

Turščica je ostala torej še na prvem mestu med izvoznimi predmeti; na drugem mestu je gradbeni les, na tretjem javeča, na četrtem goveda, na petem hmelj — kar je zanimalo predvsem Savinčan. Na šestem mestu je sveže meso in tako naprej. Vsi ti predmeti so tudi glavni izvozni predmeti Slovenije.

Izvoz v prvih štirih mesecih t. l. znaša 1.337.804 tone v vrednosti 2.933 milijonov 162.656 Din (244.777.228 Din v zlatu) napram 976.184 tonam v vrednosti 2.786.672.730 Din (193.958.563 Din v zlatu) v enakem času leta 1924. Napredek napram lani je torej: po količini za 361.620 ton (37.04 odst.), po vrednosti za 146.489.926 Din, odnosno za 50 milijonov 818.665 Din v zlatu (26.20 odst.).

Redni občni zbor Jadranske podunavske banke v Beogradu

Redni občni zbor Jadranske-Podunavske Banke se je vršil dne 30. pr. m. v njeni palači v Kralja Milana ulici št. 65.

Predsednik g. Vladimir Matijević je otvoril občni zbor z nagovorom, v katerem je konstatiral, da je to prvi občni zbor po fuziji bivše Jadranske banke z bivšim Podunavskim Trgovačkim Akcionarskim Društvom, s katero fuzijo, kar se more naglasiti z zadovoljstvom, je bil dosežen splošen naroden in gospodarski uspeh ter so bili očuvani interesi in ugled našega banкарstva sploh in posebej koisti vložnikov.

Nadaljni potek obnove zbor se da z ozirom na prečeno letno poročilo in na pojasnila podana na dotična od strani delničarja g. Ace Stamenkovića stavljena vprašanja, katera pojasnila je leta vzel z zadovoljstvom na znanje, reasumirati v sledečem:

Z izdatno pomočjo Podunavskega Trgovačkega Akcionarskega Društva, ki se je fuzioniralo z Jadransko banko, je leta izšla obnovljena in očvrščena iz teškega položaja, v katerega je bila zabredla ter je danes postavljena na trden temelj, na katerem se bo mogla uspešno razvijati ter priti nasproti vsakršnim opravičenim zahtevam našega gospodarstva. Po izvršeni fuziji ni Upravni svet štedil ne truda ne časa v svrhu saniranja poslov bivše Jadranske banke, posebno onih, ki so bili posledica medvojnih in povojnih razmer, kakor tudi v svrhu odstranjenja težav, ki so bile nastale vsled selitve sedeža banke iz Trsta na Dunaj, od tu v Ljubljano in slednjič v Beograd. V tem cilju je Uprava Jadransko-Podunavske banke z vso energijo delala na tem, da je spravila v sklad izdatke z dohodki, postopala vedno z vso opreznostjo v poslih, izvajala največjo štedljivost v vsakem oziru, izvršila smelo amputacijo vseh nezdružljivih delov bivše Jadranske banke ter se končno odločila predlagati običnemu zboru delničarjev, da se za preteklo poslovno leto ne izplača nobene dividende. Da se pravično sodi o tem predlogu Uprave, je treba vzeti v obzir, da se je formalna fuzija izvršila šele 11. maja preteklega leta, torej skoraj koncem prve polovice poslovnega leta ter da se je Upravni svet v drugi polovici poslovnega leta v prvi vrsti moral baviti z izvajanjem fuzije in z likvidiranjem prejšnjih nezdružljivih poslov, vsled česar ni mogel posvetiti vseh svojih sil tekočemu rednemu poslovanju. Baviti se je moral tudi v tem času z opuščenjem in likvidiranjem nekaterih nerentabilnih podružnic in agencij, od katerih ni bilo pričakovati uspešnega poslovanja v bodočnosti. Podružnice, ki so še ostale, se ne bodo likvidirale, posebno ne one v Ljubljani, Mariboru in Kranju, katere dobe celotno avtonomijo na ta način, da se pri njih postavijo predstojništva, katera bodo skupno z dotičnimi direktorji imela svobodnejše roke glede dovoljevanja kreditov in poslovanja sploh, nego so jih imele te podružnice doslej.

Pri likvidiranih podružnicah se je moralo dotičnim vložnikom v izdatni meri povrniti vloge. Vkljub temu se stanje finančnih vlog v glavnem ni znižalo napram stanju pred-

preteklega leta ter so se vloge posebno pri centrali v Beogradu izdatno zvišale in stalno naraščajo, kar svedoči o zaupanju, ki ga uživa zavod.

Temu se ni čuditi, ako se uvažuje, da je Jadransko-Podunavska Banka danes eden največjih, najmočnejših in najsilnejših denarnih zavodov v naši državi. O njegovi mobilnosti najboljši svedoči dejstvo, da razpolaga pri Narodni banki na odredjeni mu večji reeskontni kredit še z okoli 60.000.000 dinarji neizrabljenega kredita.

Jadransko-Podunavska Banka je udeležena pri mnogih prvostopskih industrijskih in trgovskih podjetjih.

Iz vsega tu navedenega je razvideti, da je Upravni svet s svojim načinom poslovanja, z realnim bilanciranjem in z odkritim predstavljanjem dejanskega položaja banke zaslužil veliko zaupanje, ki so ga vanj stavili delničarji fuzioniranih zavodov ob priliki fuzije, kar so leži potrdili na tem običnem zboru po fuziji s tem, da so mu enoglasno podelili absolutorij, kakor tudi nadzorstvo, ter odobrili istotako enoglasno način njegovega poslovanja z narodnim, izrečenim od delničarja g. Ace Stamenkovića, da naj nadaljuje svoje poslovanje v dosedanjih smeri.

Končno je omeniti, da sta bila izvoljena v Upravni svet, namesto odstopivših članov istega, dr. Božidar Cerović iz Sarajeva in dr. Dusan Ivančević, advokat v Beogradu, ter da so bili zopet izvoljeni vsi prejšnji nadzorniki brez enega odstopivšega, namesto katerega je bil izvoljen g. Vlada Grujić, inšpektor Narodne Banke SHS. 1155/n

Zaradi obilne ponudbe sladkorja in ugodnih izglede letine sladkorja pese so svetovna sladkorna tržišča še vedno slaba, daji je kupčija po praznikih bila nekaj živahnega kot prošle tedne. Produkcija stavi vse svoje nade na povečan konzum, ker bodo sicer ostale velike zaloge nerazpokane. Po statističnih podatkih pokazuje uporaba sladkorja v statistično kontroliranih evropskih državah izredno povišen razvoj. Celokupni konzum dotičnih držav (Češkoslovaške, Nemčije, Francije, Holandske, Belgije in Anglije) pokazuje od septembra do marca napram prošli enaki dobi povečanje za okrog 16 %. Največji porast konzuma izkazuje Nemčija, namreč za okrog 50 %. Konzum v Zedinjenih državah pa je precej razočaral, kajti narasel je v istem času samo za 2 %.

Pričakuje se, da bo sedaj, ko pridejo najmočnejši konzumni meseci, tudi v Zedinjenih državah nastopila večja uporaba sladkorja. Velike važnosti za nadaljni razvoj cen na sladkornih tržiščih so izglede nove pesne letine. O obsegu s peso obdelanega polja v Evropi za kampanjo 1925—26, sta sestavila te dni oba znana evropska statistika F. O. Licht (Magdeburg) in dr. Gustav Mikusch (Dunaj) centivi. Po F. O. Lichtu je v Evropi s peso posejanih 2.048.946 ha, a po dr. Gustavu Mikuschu 2.032.000 ha. Razlika med obema centivoma je torej majhna. Zmanjšanje pesnega polja napram letu 1924—25, ko je bilo s peso posejanih 2.061.618 ha, torej ni znatnejše, kakor se je obetalo. V l. 1923—24, je bilo s peso obdelanih 1.637.331 ha.

Po F. O. Lichtu pridejo v letošnji kampanji na posamezne evropske države naslednje pesne površine (v ha): Nemčija 380.000, Češkoslovaška 304.000, Francija 185.000, Holandska 65.000, Belgija 72.000, Švedska 40.312, Danska 38.000, Poljska 169.000, Madžarska 66.134, Avstrija 19.000, Rumunija 61.500, Jugoslavija 40.000, Italija 60.000. Skupno 2 milijona 48.946 ha.

Napram lani se je površina nekoliko povečala v Nemčiji, Češkoslovaški, Danski, Poljski, Avstriji, Rumuniji in Rusiji; zmanjšala pa se je v zlati v Italiji (od 136.300 na 60.000 ha), dalje v Franciji, Belgiji, Švicarski, Madžarski, Jugoslaviji (po tej centivi od 55.000 na 40.000 hektarov) in ostalih državah. Omeniti je treba pri tem še, da so številke glede Rusije nezanesljive in da se končno še ne ve, ali se je ta načrt popolnoma udeležila.

Poročila o stanju pese se glase v pretežni večini ugodno. Zlasti v Srednji Evropi je bilo vreme za poljska dela okrog pese povoljno.

Ugodni izglede nove sladkorne kampanje

Zaradi obilne ponudbe sladkorja in ugodnih izglede letine sladkorja pese so svetovna sladkorna tržišča še vedno slaba, daji je kupčija po praznikih bila nekaj živahnega kot prošle tedne. Produkcija stavi vse svoje nade na povečan konzum, ker bodo sicer ostale velike zaloge nerazpokane. Po statističnih podatkih pokazuje uporaba sladkorja v statistično kontroliranih evropskih državah izredno povišen razvoj. Celokupni konzum dotičnih držav (Češkoslovaške, Nemčije, Francije, Holandske, Belgije in Anglije) pokazuje od septembra do marca napram prošli enaki dobi povečanje za okrog 16 %. Največji porast konzuma izkazuje Nemčija, namreč za okrog 50 %. Konzum v Zedinjenih državah pa je precej razočaral, kajti narasel je v istem času samo za 2 %.

Pričakuje se, da bo sedaj, ko pridejo najmočnejši konzumni meseci, tudi v Zedinjenih državah nastopila večja uporaba sladkorja. Velike važnosti za nadaljni razvoj cen na sladkornih tržiščih so izglede nove pesne letine. O obsegu s peso obdelanega polja v Evropi za kampanjo 1925—26, sta sestavila te dni oba znana evropska statistika F. O. Licht (Magdeburg) in dr. Gustav Mikusch (Dunaj) centivi. Po F. O. Lichtu je v Evropi s peso posejanih 2.048.946 ha, a po dr. Gustavu Mikuschu 2.032.000 ha. Razlika med obema centivoma je torej majhna. Zmanjšanje pesnega polja napram letu 1924—25, ko je bilo s peso posejanih 2.061.618 ha, torej ni znatnejše, kakor se je obetalo. V l. 1923—24, je bilo s peso obdelanih 1.637.331 ha.

Po F. O. Lichtu pridejo v letošnji kampanji na posamezne evropske države naslednje pesne površine (v ha): Nemčija 380.000, Češkoslovaška 304.000, Francija 185.000, Holandska 65.000, Belgija 72.000, Švedska 40.312, Danska 38.000, Poljska 169.000, Madžarska 66.134, Avstrija 19.000, Rumunija 61.500, Jugoslavija 40.000, Italija 60.000. Skupno 2 milijona 48.946 ha.

Napram lani se je površina nekoliko povečala v Nemčiji, Češkoslovaški, Danski, Poljski, Avstriji, Rumuniji in Rusiji; zmanjšala pa se je v zlati v Italiji (od 136.300 na 60.000 ha), dalje v Franciji, Belgiji, Švicarski, Madžarski, Jugoslaviji (po tej centivi od 55.000 na 40.000 hektarov) in ostalih državah. Omeniti je treba pri tem še, da so številke glede Rusije nezanesljive in da se končno še ne ve, ali se je ta načrt popolnoma udeležila.

Poročila o stanju pese se glase v pretežni večini ugodno. Zlasti v Srednji Evropi je bilo vreme za poljska dela okrog pese povoljno.

Ljubljanski trg

Prošli teden se je opazalo na trgu manj javeč, ki so se zaradi tega precej podražila in se še obeta nadaljnje podražitve, ker je produkcija v tem času vobče manjša. V splošnem sta cenejši zeljenjava in sočivje, katerih je sedaj v izobilici na trgu. Le čebule je še malo; prihaja samo nova na trg. Novega krompirja je prilično. Česenj domaći še ni, tuje, ki se dobe na trgu, so slabe in drage.

Goveje meso se je prodajalo po 15 — 22.50, telečje po 22.50 — 25, svinjsko po 22.50 — 25, kozličje 22.50 — 25, kostrunje 15 — 18, slanina 20 — 25 Din kg. Perotina: kokoši 30 — 60 Din komad, piščanci 30 — 65 Din par. Jajca: 2.25 — 3 Din par (1.12 — 1.50 Din komad). Mlečni proizvodi: mleko 3 — 3.50 Din liter, sirovo maslo 30 — 35, kuhano 35 — 40 Din kg. Zeljenjava in sočivje: tržaška glavna solata 8 — 10 Din kg, domača glavna solata 0.25 — 1.50 Din glavje, špinaca 1 Din merica, grah v stročju 5 — 6 Din kg, luščeni 17 — 18 Din liter, čebula nova 5 Din kg, česen novi 0.25 Din šopek, koren 1.50 Din komad. Sadje: češnje 15 — 16 Din kg, limone 1 — 1.25, pomaranče 1.25 — 2 Din komad. Krompir: novi 7 — 8 Din kg.

Mariborski trg

Včerašnji trg je bil dobro preskrbljen. Prišlo je na trg 13 slaninarjev ki so prodajali svinjino in slanino po 15 do 30 Din za kg, torej ceneje napram prejšnjemu tednu. Domači mesarji so prodajali razno meso v glavnem po nespremenjenih cenah.

Cene ostalih živilom so bile: Perotina: kokoši 30 — 45 Din komad, piščanci 30 — 55 Din par, gosi 50 — 55, race 35 — 75 Din komad. Domači jajci: 10 — 40 Din komad. Kozlič: 60 — 70 Din komad. Jajca: 1 — 1.25 Din komad. Mlečni proizvodi: mleko 2.50 — 3, smetana 11 — 14 Din liter, sirovo maslo 44 — 45, kuhano 50 — 60 Din kg, sir 3 — 8 Din komad. Zeljenjava in sočivje: čebula 4 — 5, česen 15 — 20 Din kg, kumariče 3 — 10 Din komad, fižol v stročju 2 — 2.50 Din liter, grah v stročju 2 — 2.50 Din liter, grah v stročju 7 — 8 Din kg, barjičola 2 — 15, kislo zelje 3.50 — 4, kisla repa 2, glavna solata 1 — 1.50 Din komad, špinaca 1 Din kupček. Sadje: češnje 7 — 12 Din kg (3 — 6 Din liter).

Kmetje so pripeljali 5 vcz sena, 6 voz slame in 3 vozove skopov na trg. Cene: seno 56.25 — 62.50, slama 30 — 45 Din za 100 kg, skop 2 — 2.50 Din komad.

Tržna poročila

Dunajska borza za kmetijske produkte (5. t. m.) Ameriški tečaj so zopet vžili, kar pa je imelo na dunajsko tržišče le neznaten vpliv. Ponudbe so bile mlenkostno višje, ne da bi se dosegle višje cene. Stalno večje povpraševanje je le po turščici, v kateri je tendenca čvrsta. Notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carne za 100 kg v šilingih: pšenica: domača 51.50 — 52.50, madžarska s Potisja 54.50 — 55.50, Rosafé 53 — 53.50; rž: domača 46.50 — 47.50; ječmen: domači 40 — 45; turščica: 30—31; oves: rumunski 43.50 — 44.50.

Ljubljanski velesejem. Prijavni termin za udeležbo na letošnjem ljubljanskem velesejmu se bliža svojem koncu; zaključil se s 1. julijem. Nekaj lanskkih razstavljalcev je letos izostalo, zato pa je prišlo mnogo novih. Ko smo vprašali nekega veletrgovca, zakaj se ne misli letos udeležiti velesejma, nam je odgovoril: »Lani nilem napravil skoro nikakih zaključkov, zakaj bi potem zastoj razstavljal? Kdor za udeležbo velesejmu je navadno trgovino, ta ima krive pojme. Kdor čaka in zahteva od velesejma samo to, da takoj na licu mesta napravi trgovinske posle, ne misli daleč. Velesejmi se nikjer ne prirejajo samo radi momentanih zaključkov, temveč radi bodočnosti in napredka gospodarstva v obče. Velesejmi dajejo mnogim industrijem, obrtnikom in trgovcem nove pobude za napredovanje njihovih podjetij. Vabimo vse naše pridobitelje kroge, ki še tega niso storili, da takoj pošljejo prijavnice za udeležbo na letošnjem ljubljanskem velesejmu.

Izpremembe v pravilniku za carinske posrednike. Po pravilniku za carinske posrednike, ki je bil te dni objavljen, more carinski posrednik obavljati le posredniške posle, nikakor pa se ne sme baviti tudi s špeditskimi posli, odnosno ne sme biti v službi pri kakšni tvrdki, ki mu njegovo poslovanje mesečno plačuje. Carinski posrednik mora biti potemtakem popolnoma samostojen in od nikogar odvisen. Ta naredba zadene posebno one špediterje, ki so pod lastno firmo, odnosno z lastnim uslužbencem izvrševali opravila carinskega posrednika. Ti se morajo sedaj odločiti, da izvršujejo ali samo špeditski ali samo carinsko-posredniški obrat. Ta odredba je stopila v veljavo s 1. junijem t. l.

Položaj na žitnem tržišču. Ameriška in madžarska pšenica se še vedno uvažata v manjših količinah. Ta teden je bilo še nekaj zaključkov, v novi pšenici v Barčiki in Sremu, in sicer na bazi 300 Din s polovično ali celo kaso, a duplikat kasa na bazi 330—340 Din. Ameriška pšenica je v početku tedna notirala paritetno v Postojni 435—440, a koncem tedna 430. Madžarska pšenica stane v šlepu na Donavi okrog 465 Din. Baška pešnica 76—77 kg, se je trgovala po 475—485 Din. Turščica se je prometala v glavnem kot šlepno blago po Donavi za Brailo. Vagonski promet za Avstrijo in Italijo je bil neznan. Cene turščice: baška, vagonsko promptno blago 185 — 195, ladijsko promptno blago v šlepu 200

Vremensko poročilo

Ljubljana, 6. junija 1925.

Ljubljana, 306 m nad morjem.

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačnost 0—10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	765.9	15.7	brezv.	obl.	
Ljubljana . . .	14.	763.2	21.8	vzhod	del. obl.	
Ljubljana . . .	21.	764.0	18.4	brezv.	obl.	
Zagreb . . .	7.	765.0	18.0	jug. vzh.	jasno	
Beograd . . .	7.	762.9	17.0	zap.	pol. obl.	
Dunaj . . .	7.					
Praga . . .	7.	767.2	12.0	vzhod	jasno	
Inčost . . .	7.					

Solnce vzhaja ob 4:14, zahaja ob 19:43, luna vzhaja ob 20:22, zahaja ob 4:52. Barometer nestanovit, temperatura višja (šči).

S. 31, majnikom se je po meteorološkem računanju zaključila pomlad in s 1. junijem se je pričelo poletje. In res se nam je poletje prezentiralo s pravo poletno vročino, ki je dosegla binokostne dni skoro že juljsko stopnjo. Prav tako vročino so imeli binokostne dni tudi v ostali južni Evropi, na Balkanu in v Podonavju. Nasprotno pa je imela zapadna in severna Evropa prav nemirno, bolj hladno, ponekod deževno, povsod pa zelo viharo vreme. Nad južnovzhodno polovico Evrope je vladal namreč visok, nad severozapadno pa nizek zračni tlak.

Sredi tedna se je vreme pri nas prevrglo, nastopila je močna nevihta, in ozračje se je precej ohladilo. Enako spremembo je imel tudi južni del srednje Evrope; povsod se je vreme ohladilo. Visoki zračni tlaki se je prestavil od juga proti severu, velika depresija pa je bila odšla s Severnega morja nad Rusijo.

—205. V drugih žitaricah in tudi v moki je bil majhen promet. Uvažata se v manjših količinah italijanska in ameriška moka, ki je cenejša. Cena baški moki 650—670 dinarjev.

Kdaj stopi v veljavo nova carinska tarifa. Kakor poroča nekatero beograjsko časopisje, še ni nič določenega, kdaj stopi v veljavo nova carinska tarifa, ki je že davno izdelana. O novi tarifi še ni znano v javnosti nič drugega, kakor da v večji meri zasleduje zaščito domače industrijske in kmetijske produkcije, a da obenem uvažuje interese konzumentov, kakor se izjavlja s pristojnega mesta.

Pred likvidacijo večje zagrebske banke. Centralna banka za trgovino, obrt i industriju v Zagrebu namerava, kakor poročajo iz Zagreba, na glavni skupščini staviti predlog za likvidacijo.

Stanje posevkov v prvi polovici maja zelo dobro. Po podatkih ministrstva za kmetijstvo in vode je bilo v celni naši državi stanje posevkov v prvi polovici maja zelo dobro tako za ozimne kakor jare posevke. Občno stanje sadovnjakov in vinogradov se je nahajalo med zelo dobrim in dobrim. Rastlinske bolezni, mrčes in škodljive poljske živali se pojavljajo sicer in tja v manjši meri. V sadovnjakih je povzročila ponekod večjo škodo krjava us. Občno stanje živine je bilo dobro. V nekaj večji meri je vladala v posameznih krajih svinjska kuga.

Izglede letine češpelj v Srbiji in Bosni so precej povoljni. Računa se na dobro srednjo letino.

Carinjenje živine za izvoz v Ljubljani. Po novi naredbi se more živina za izvoz carinirati tudi pri ljubljanskim carinarniku.

Dunavsko-savsko-jadranska železnica. Z Dunaja poročajo, da se je vršila pod predsedstvom predsednika dr. Weeberja seja upravnega sveta, na kateri se je odobrila bilanca za l. 1924. in se je sklenilo sklicati občni zbor na 24. t. m.

Avstrijsko posojilo za elektrifikacijo železnice. Z Dunaja javljajo: Avstrija je preko Zveze narodov prosila za posojilo 18 milijonov dolarjev v svrhu elektrifikacije vseh železniških prog v državi. Zadevna pogajanja se bližajo pozitivnemu zaključku.

Konzularne pristojbine za izvozna spričevala v Poljsko. Kakor poročajo, se bodo konzularne pristojbine za vidiranje izvoznih spričeval za izvozno blago v Poljsko znatno znižale. Nova poljska konzularna tarifa, ki bo v kratkem stopila v veljavo, predvideva za vse države enake vizumske pristojbine za izvozna spričevala, in sicer 1 % fakturne vrednosti, minimum 2 zlatov, maksimum 50 zlatov.

Ugodni izglede avstrijske žetve. Z Dunaja poročajo, da se posevki v Avstriji razvijajo jako zadovoljivo. Škode po nevihtah in toči niso nikjer znatnejše.

Kriza v nemški premogovni industriji. Iz Berlina poročajo, da je s 1. junijem več nemških premogovnikov odpuščilo več sto delavcev zaradi stalno slabega razpečavanja premoga.

Ukinitev nekaterih uvoznih carin v Poljski. Kakor poročajo iz Varšave, se nameravajo ukiniti nekatere izvozne carine, kakor za žito, moko, konje in drugo.

Passivna trgovinska bilanca Poljske. V prvih treh mesecih t. l. je znašal uvoz v Poljsko 310 milijonov zlatov, a izvoz 131 milijonov zlatov, tako da je primanjkljaj 179 milijonov zlatov.

Borze

CURIE. Beograd 8.60, Berlin 1.2290 New York 516, London 24.075, Pariz 24.45, Milan 20.45, Praga 15.30, Budimpešta 0.007240, Bukarešta 2.45, Solija 3.75, Dunaj 72.70.

TRST. Efekt: obligacije Julijske Kraljevine 76.50, Zivnostenska 281, Assicurazioni Generali 12.770, Rionione Adriatica A 4200, Rionione Adriatica B 4210, Cosulich 348, Dalmazia 262, Libera 545, Lloyd 5750, Oceanica 170, Tripovich 498, Dalmazia cement 66

James Oliver Curwood:

Onstran pragozda

Končno pa je bilo konec njegovemu čakanju. Zaslísal je korake in pojavil se je Roger iz te žolte nočne megle ter je obstal pred durmi. Nepremično je stal ondi, zroč k zapadu, kjer se je razprostiral zvezdnati nebes nad vrhovi pragozda. Roger je nato stopil v izbo in sedel v temi nedaleč mize.

Pik je dolgo gledal na temne obrise njegove negibne postave in poslušal njegovo tiho dihanje. Naposled se ni mogel več premagovati in je zacvilil.

Ta zvok je premaknil Rogerja. Vstal je, prižgal vžgalico, posvetil k Piku, ugasnil, pristopil k prični ter sedel tik Pika, gladeč ga z roko.

«Slišiš, Pik,» je dejal tiho, «mislim, da dobiva opravka. Ti si to danes že začel — jaz pa moram dovršiti: ubijeva Jeda Hawkinsa!»

Pik se je stisnil k Rogerju.

«Morda sem grd človek, in morda bi bilo v redu, ako bi me zgrabil zakon za vrat,» je Roger nadaljeval. «Toda do danes še nisem nikoli sklenil, da koga ubijem. Zdaj pa sem na to pripravljen. Ako jo Jed Hawkins udari še kdaj, ga ubijeva! Razumeš, Pikec?»

Vstal je, in Pik je slišal, kako se slači. In pripravil je Piku ležišče na tleh, sam pa je legel na prično.

Pik je poslušal, čakal in na svoj pasji način hrepenel, da bi se vrnila tudi Nada, ter se je čutil, čemu ga je pustila za tako dolgo.

In nočna bitja so romala pod žoltim mesecem in tam zunaj so bile borbe, strahote in morije. Roger je spal, volk je zavijal bliže, potok je brbral svojo neskončno pesem. In končno so se tudi Piku zaprle oči, in hermelin je gledal s črnimi očesci zvedavo preko praga izgnančeve koče ter je zavohal puh moža in psa...

Mnogo dni po prvem večeru Pik ni videl Nade. Zopet je prišel dež in potok je stopil še višje, da je imel Roger, odhajajoč k Pragozdemu vrhu, vselej življenje v svojih rokah, brodeč preko hudournika. Pik ni videl nikogar, razen Rogerja, a koncem drugega tedna je že lahko šepal po svoji zaceljeni nogi. Nekoliko bo šepal vedno in njegova zadnja desna noga bo ostavljala za seboj pač zmeraj posebno sled.

Ta dva tedna nepremičnosti pa sta bila v Pikovem življenju doba odgoje, ki mu je ostala za vedno. Spoznal je Rogerja in njegove misli docela, ne le po tem, kar je gledal, nego tudi po zvoku njegovih korakov. Ni bilo ure, v kateri je Pik bedel, da bi se ne trudil razgrniti tajnosti nagle premembe v svojem življenju. Vedel je, da je Nada odšla, a vsak novi dan jo je oddaljeval bolj od njega in vendar se je nekako zavedal, da Roger odhaja k nji. Kadarkoli pa se je Roger vrnil, je bil Pik poln radostne nadeje, da se vrača Nada z njim.

A Nada se ni vrnila. In polagoma je Pik mislil manje na Nado, a tem več na Rogerja. Končno je ljubil tega moža z vsem žarom in se mu je zdelo, da je Roger večji nego vsi ostali na svetu.

Roger pa je v Pikovem prijateljstvu nahajal vedno nove utehe v svojih duševnih bojih in strasteh ter skrbah, ki so ga včasih mučile.

Pik je videl vse to — ure, ko je Rogerjev glas in smeh napol-

njeval kožo z radostjo in srečo, in ure, ko so preprezale njegovo obličje mračne vraske in je bil v njegovih očeh trd, raztresen pogled. Bilo je to v trenutkih, ko je Roger čutil, kakor da bi mu nekaj dušilo ljubezen v srcu. In v teh trenutkih je pripovedoval Piku, česar bi ne zaupal nikoli nobeni človeški duši.

V mraku, ko je sedel premočen, ker je bil zopet prebrodil potok, je rekel Piku:

«Najpomembnejše bi bilo izginiti odtod, pobrati šila in kopita ter oditi takoj — še nočoj. Zakaj — včasih se že bojim samega sebe, Pikec. Moril bi zanj. Umrl bi zanj. Dal bi ves svet zanj, v ječi bi hotel živeti — samo če bi jo mogel imeti poleg sebe. A to je opasno, Pik, zato je ne moreva imeti. Naravnost nemogoče je. Ona niti ne sluti, zakaj sem tu. Ne ve, da sem izgnanec, da sem se pregrešil proti zakonu in se zdaj skrivam tu, ker policiji ne prihaja na misel, iskati Rogerja Me Kaya tako blizu civilizacije. Ako bi ji povedal vse, bi mislila, da sem hujši od Jeda Hawkinsa, in ne verjela bi, da sem se pregrešil proti zakonu le s svojim talentom in s svojo premetenostjo, nikakor pa ne z orožjem, ter da nisem nikdar nikomur storil tolike krivice, da bi zaslužil zato ječo. Ne, ne verjela bi tega. A ona — ona me ima rada, Pikec. Prav to je pekel! Zaupa mi in šla bi z menoj k misijonarju že jutri. Vem to. Vidim to, čutim to in jaz —»

Prsti so se mu skrčili v dlaki Pikovega vratu.

«Pik,» je šepetal v vedno gostejši temi, «verujem, da je Bog. Toda Bog je drugačen, nego veruje večina ljudi. Tam zunaj živi, v drevesih, v cvetkah, v pticah, v firmamentu, v vsem — in upam, da bi me ta Bog ubil z enim samim udarcem, ako bi se kakorkoli pregrešil proti nji...»

In Pik je videl, da se je Roger nemirno premetaval po prični v tej noči ter da je spal jako malo.

Naslednjega jutra pa je zopet prepeval in topli solnčni žarki, prepravljajoči to divjino, niso bili nič radostnejši kakor njegov glas, ko si je kupal zajutrek. Prav to je bilo Piku največja tajnost pri tem možu. Mračen in potr, je lahko naenkrat vstal, žvižgal in pel. Enkrat je rekel Piku:

«Ravnaj se po solncu, Pikec. Vedno sveti, tudi kadar ga pokriva oblaki tako gosto, da ga ne vidim. Smeh ni škodoval še nikomur, razen če je imel prahljena pljuča.»

Tega dne Roger ni brodil preko hudournika.

V.

Bilo je tretjega tedna po njegovi ranitvi, ko je Pik zopet zagledal Nado. V tem času je že lahko spremljal Rogerja do plitvine, kjer je potem čakal, včasih mnogo ur. Medtem je odšel njegov prijatelj h Craggovemu vrhu.

Roger pa včasih ni prebrodil potoka, nego je ostal tam s Pikom je ležal vznak tik travnatga holmca ter čital stare, črne knjige, ki so mu bile tako drage.

Cesto je Pik razmišljal, kaj utegne biti na teh blelih rdečih deskah tako zanimivega. Ako bi znal brati, bi bil lahko čital naslove, n. pr. «Margureta Anjouska», «Napoleonovo življenje», «Zgodovina Petra Velikega», «Caesar», «Kolumbov Odkrivalce» itd. v dvajsetih zvezkih. Roger si jih je bil pred leti prilastil s pošte v tej divjini in jih je zdaj cenil skoraj kakor svoje življenje.

Nekega popoldne, ko sta takole ležala v dremotni junijski tišini, je Roger naenkrat odgovoril na vprašanje v Pikovem obličju in pogledu.

«Veš, prijatelj, stvar se je zgodila takole,» je začel, kakor bi se hotel opravičevati. «Umiral sem od hrepenenja po nečem tiskar-

nem. In spomnil sem se, da bi se kaj takega prav gotovo našlo na pošti — morda kakšne novine. Ustavil sem torej pošto, zvezal postiljona — in našel te-le knjige... In prisegam ti, da nisem vzel nič drugega — takrat. Dvajset jih je, tehtajo deset liber, a v poslednjih dveh letih sem jih prenesel že preko pet tisoč milj. Ne dal bi jih niti za toliko težo zlata, kolikor sam tehtam, dasi sem precej težak. Imenoval sem te po eni izmed teh knjig — po Petru Velikemu, a te zovem Pik — Pied — Bot. Lahko bi te krstil tudi po Kristofu Kolumbu — Kiš — Tof — Kol ali Lumb. A nekega dne odnesem te knjige možu, ki so mu bile namenjene. To sem sklenil. Zdi se mi, kakor bi bil nekomu ukradel dušo. Le izposodil sem si jih, to je vse. In shranil sem si naslov njihovega posestnika, tam neke na robu puščave. Nekega dne napraviva izlet samo zato, da odneseva te knjige tja, kamor spadajo.»

Pik pa je naenkrat začutil zanimanje za nekaj čisto drugega, in sledeč njegovemu pomnoženemu vohanju, je Roger zagledal Nado, ki je mirno stala na drugem bregu potoka in zrla na nju. Pik jo je takoj spoznal ter se tresel po vseh udih, ko ga je Roger vzel pod pazduho s srečnim usmevom na obličju ter je bredel z njim preko vode.

Pet minut nato je Roger stal ob strani, zroč na Pika in Nado, in oči so se mu zarosile, ko je opazil solze na Nadinih licih ter je slišal Pikovo radostno cviljenje, ko ji je lizal roke in lice.

Trije tedni so bili dolga doba za Pika, a na svoji gospodinjni ni opazil nobene spremembe. Še vedno je imela te svetle kodre, te nežne roke, sladki glas in toploto svojega telesa. A Pik ni vedel, da ima Nada nove čevlje in novo obleko, in ni videl, da ima Nada bledeje ustne, bledeje obličje in da že ne more več zatajevati plašnega izraza v svojih očeh.

Roger pa je opazal ta izraz in bledoto že tekom poslednjih štirinajst dni. In ko je tisto popoldne, ko se je Nada vrnila domov, zopet prebredel s Pikom potok, je bil v njenih očeh trd, grozen pogled. Pik je videl ta pogled v poslednji dobi vedno česče.

In ta večer v mraku njune koče je Roger rekel Piku:

«Kmalu pride to, kar priča knjiga. Nekaj se godi, a ona o tem noče govoriti. Boji se zame. Vem to. Toda kmalu dožnem, kaj je. In, Pikec, mislim, da najbrž pobijeva Jeda Hawkinsa ter potem odidem k severu.»

Pik je slutil, da preti nekaj tajnega in strašnega. Hitro se je razvijal po svojih kosteh, mišicah in instinktu, in polagoma se je v njem začela razvijati tudi opreznost in zvitost, ki sta kasneje imeli zanj tolik pomen. Bil je njegov instinkt, silnejši od razuma, in ta instinkt mu je pravil, da njegov gospod neprestano pričakuje nekaj, kar ne prihaja. In isti instinkt mu je pravil, da je to nekaj, pred čemer je treba imeti pozor. Nič več se ni metal slepo na to, kar se mu je zdelo tajno.

Obkazoval je tisto in se trudil, približati se mu odzadaj. Zvižala in pretkanost sta mu spremljali radovednost. Sprejemljiv je postal za pouk in Rogerjeva beseda mu je bila zakon, tako da mu je bilo treba reči le enkrat ali dvakrat in že se je zgodilo s Pikovo voljo.

Medtem, ko se je Pikovo bistro, sprejemljivo močganje razvijalo po očetu airdalu, se je obenem razvijalo njegovo telo po silnem plemenu njegove matere, mogočne psice od reke Mackenzie.

Njegove noge in šape so izgubljale prejšnjo okornost. Glava, naježena z divje velikimi štrlečimi brki, je v svoji rasti nekako obtičala, kakor bi dovoljevala njegovemu suhemu telesu dovolj časa, da se razvije v silnost. In zdaj se ni že več spodtkal sam nad seboj ter je znal korakati brez najmanjšega šuma.

V modnem salonu M. Sedej-Strnad

Ljubljana, Prešernova ulica 3

pravkar došle zadnje novosti

v klobučevinastih (filcastih) klobučkih in najmodernejših slamlkih.

Žalni klobuki vedno v zalogi.

Postrežba točna.

Cene zmerne.

Na obroke in posodo
prve svetovne fabrike: STEINWAY, FÖRSTER, BÜSENDORF,
FES, Original STINGL itd. dobite let pri
muziku-strokovnjaku (bivšem učitelju Glasbene Matice)

ALFONZ BREZNIK

Ljubljana, Mestni trg 2, poleg magistrata.

Istotam najbogatejša izbira vsakovrstnih godal, mojstrskih
violon in najfinjših strun.

Najpopolnejša trdnja Jugoslavije!

Pomladanska prodaja!

BLUZE: športne ble, ceru, moderne Din 98—
iz opal batista Din 165—
iz pralne svilu Din 320—, Din 390—
iz surovu svilu Din 225—
iz črpu de China Din 390—
JUMPER: volnen z doletimi rokavi Din 48—
svilen z kratkimi rokavi Din 118—, Din 158—
svilen z dolgimi rokavi od Din 179— naprej
APASKE RUTE od Din 162— naprej
ROKAVICE od Din 19—, modne z štuplo od Din 34— naprej

VELIKA IZBIRA OTROSKIH MAJIC in NOGAVIC po znižanih cenah

A. Šinkovec nasl. K. Soss, Ljubljana Mestni trg 19.

Velika prodaja bluz!

Pleteni jumper Din 30,
kambriki šp. blaza Din 62,
panama športna Din 65,
modna celir Din 75,
modna „Kasak“ Din 90,
„minicija“ sur svilu Din 120,
opal-batist Din 130,
perlini crepe georgette
Din 140,
surova svilu Din 260,
triko-crepe Din 290,
svileni crepe marocana
Din 320,
svilene triko bluze Din 100
do Din 150.

Veleurgovina R. Stermecki, Celie.

Cenik zastoj!

Cenik zastoj!

Teod. Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 3

krovo, stebel, gasterijaki in okrasni klesar,
inštalacije vodovodov, krapava strokovodov,
Kopališke in klesarske naprave,
Izdelovanje posod iz pločevine za firme, barvo, lak
in med vsake velikosti kakor tudi posod (akate) za
konzerve. 73-a

„Hotel Riviera“

Selce kod Crikvenice.

Sa velikom terasom na moru tik kupa-
lišta. — Prvorazredna kuhinja, 60 lije
pih soba na razpolaganje, najniže cijene.
Preporuča se vlasnik

P. Strinović.

Savez kupališta i ljetovališta

za promet stranaca na Gornjem Jadranu

Tel. interurb. 2-52 Sušak — Srednja ulica

otvorio je 20. maja o. g. na Sušaku biljetarnicu Putnik

gdje se dobiju željezničke karte svih vozova i klasa za čitavu
Kraljevinu S. H. S., kao i za inozemstvo. Isto tako dobiju se
karte „JADRANSKE PLOVIDBE D. D.“

SVE UZ ORIGINALNE CIJENE.

Posreduje za vizume, daje informacije o svim kupalištima na

2988a

Gornjem Jadranu.

Za društvene prireditve

3243-a
nudi zalepke in razglednice za šaljivo
pošto, srečolove, korijandole, serpentine
in druge okraske po jako niskih cenah
trdnja

Iv. Bonač

Predno kupite, ogledajte si našo zalogo!

Servijete — krošnike za restavracije in gostilničarje.

Zimnice

matrace, posteljne mreže, železne postelje zložljive, otomane, divane in tapetirane izdelke

Izdeluje najceneje

Rudolf Radovan, tapetnik

Krekov trg št. 7 (poleg Mesnega doma)

3244-a

Najceneje in največje skladišče dvokoles, motorjev, otroških vozičkov, divanov, strojev, vsakovrstnih sadomestnih delov, pnevmatik. Posebni oddelki za popravila, emaliranje in ponikovanje dvokoles, otroških vozičkov, divanov, strojev itd. — Prodaja na obroke — Ceniki franco.

„TRIBUNA“, F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov

Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 105a

Za sezijo!

Brusilce za kose „Swatyn“ iz najboljšega brusilnega sredstva nudi za preprodajo Fran Swaty, tvornica umetnih brusilnih in posnemalnih kamenov, Maribor, Jugoslavija. 2745-a

Strojnega ključavničarja

samostojnega prvovrstnega išče tovarna „Titan“, Kamnik.

Razprodaja

inventarja in raznega manufakturnega blaga

konkurzne mase Prekmurske gospodarske zadruge v Dolnji Lendavi.

Blago se lahko ogleda vsak delavnik dopoldne in popoldne. Reflektanti naj pošljejo svoje oferte v posebnih zapečatenih ovitkih bodisi za vse blago bodisi za posamezne partije z navedbo kupnine, ki jo ponudijo na naslov upravitelja konkurzne mase kr. notarja Rudolfa Kramer v Dolnji Lendavi. Ponudbe se odprejo na okrajnem sodišču v Dolnji Lendavi dne 1. julija letos po likvidaciji prijavljenih terjatev. Za slučaj sprejema oferte, plačati je takoj vso kupnino na roki upravnika konkurzne mase in odstraniti vse kupljeno blago iz trgovinskega lokala, za slučaj zavrnitve ofert se vrši 1. julija 1925. od 14. ure dalje javna dražba inventarja in blaga ter dvomljivih terjatev.

3217a

Skoraj 40 milijonov Din

razdeli Državna razredna loterija na dobitkih pri X. kolu, ki pričinja 13. julija.

Vsaka tretja srečka dobi.

Z eno srečko je mogoč dobiti poldrugi milijon Din

X. kolo Drž. razredne loterije traja 5 mesecev od julija do novembra ter je razdeljeno na 5 razredov.

Zrebanje za I. razred se vrši dne 13. in 14. julija t. l.

Cela srečka stane 80 Din, polovična 40 Din, četrtinska 20 Din.

Pišite takoj ali sporočite ustmeno

Zadružni hranilnici v Ljubljani, Sv. Petra cesta 19,

ki Vam je z vsemi informacijami na razpolago ter Vam srečke proti položitvi cene takoj dopošlje.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.-

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.- Najmanjši znesek Din 10.-

Obiti

Vulkanizira
vse vrste gumijaz parna
vulkanizacija P. Škarf
Ljubljana, Rimska cesta 11.
1270

**Brivski in frizerski
salon za dame**
se prodaja odhodna v
Ameriko. Lovro Polk,
Zemlja, Gajeva ulica br. 2.
12958

Ključavničarstvo
vele stavbo in strojno
vpejano in dobro zapo-
slobo, s hudo in stanovanjem,
rači družinskih razmer na-
prodaj. Poudarje na upravo
»Jutra« pod »Zelo poceni«.
12795

Ivan Magdžič, krojač
Gledališka ulica št. 7, se
priporoča za idolo sezono.
12988

Pekarijo
dobro izročilo, v Ljubljani
izključena ni tudi kje
druga — v prometnem
kraju, vsemem takoj ali
posreduje v najem. Pismene
ponudbe na upr. »Jutra«
pod »Pekarijo 6446«.
12977

Pouk

Akademik
absolvent realne, sprejme v
političnega inštruktorja ali
mesto domačega učitelja.
Gre tudi na delo. — Po-
nude na navedbo pogovora
je poslati na upr. »Jutra«
pod »Poučnica 6435«.
13001

Citre poučnje
gospod. Prvotinski uspehi.
Hodi tudi na dom. — Po-
nude na »Pouk« na upr.
»Jutra«.
13060

Službe

Domača učiteljica
s manjšim slovenskim in
nemščinskim, eventualno
francoskim in klavirja.
Se sprejme za poučevanje
glavne delnice in slovenske
delnice. Cenjene ponudbe s
sliko je poslati na upravo
»Jutra« pod »Učiteljica«.
11777

Deklica
politna in pridna, ki opravi-
lja vsa dela, se sprejme
proti dobri plaži pri majhni
rodbini. Ponudbe na trgo-
vino I. Feuser, Zagreb,
Trg I. št. 11.
12683

Mesarski vajenec
zdrav in krepak, poštenih
staršev, se sprejme za de-
lo. Naslov pove upr. »Jutra«.
12634

Nameščenje
v vseh strokah v Sloveniji.
Hrvatki in družje, dobite
v najkrajšem času, ako se
obrneš pismeno na naslov:
Opatovo-Naměstni Odsjek
Delta-Štan, Zagreb, Ulica 11.
12618

Urarski pomočnik
mlad, se sprejme takoj.
Rajko, Ljubljana, Dunaj-
ska cesta 31.
12790

Učenka
s primerno šolsko izobrazbo,
se sprejme v trgovino
metalnega blaga v večjem
kraju Notranjske. Ponudbe
je poslati pod »Učenka«
»Jutra« pod »Učenka«.
12770

Brivski pomočnik
mlajši, dobi takoj stalno
mesto pri Albinu Sinkovcu,
brivcu na Viču pri Ljubi-
ljani.
12764

Postrežnica
se sprejme takoj v Vrhov-
čev ulici. Vprašati je pri
D. & O., Kolodvorska ulica
št. 35.
12758

Trgovski pomočnik
melane stroke in telegrafni
se sprejme. — Ravnotako
učence z dobro šolsko iz-
obrazbo, poštenih staršev.
V prometnem kraju Sloveni-
je. Nastop takoj. Ponudbe
pod »Zanesljiv« na upravo
»Jutra«.
12722

Železninar
kot komisijonar in smolen
vodstva karteotke, se sprej-
ma. Ponudbe pod »Železninar«
»Jutra« pod »Železninar«.
12714

Organizator
splošen, za novo ustanov-
ljalost se reklamno pod-
jetje, se sprejme. Reflektira se
na mlajšo, neodenoeno moč
Ponudbe z navedbo dolo-
čenega delovanja in tej
stroki in z zahtevki, je
poslati pod »Organizator«
na upravo »Jutra«.
12713

**Ključavničarski
pomočnik**
stavbne stroke, se sprejme.
Osebo se je oglašiti takoj
pri St. Lamutu, blizu mo-
stru, Cepije pri Vranskem.
12960

Brivski pomočnik
samo prvotinski, se sprej-
ma s 15. junijem. Doročje
I. Boškai, Ljubljana, Dal-
stova ulica 15.
12951

Posliti

Kdor rabi šoferja
samo za nočleje in prazni-
ke, naj polje poudarje na
upravo »Jutra« pod »Nočlejski«.
Več ustmeno.
12947

Dobra kuharica
ki bi opravljala tudi druga
hijna dela, se sprejme v
trgovsko hišo na Dolenj-
skem. Naslov pove upr. »Jutra«.
12939

Servirarico
in domalnico nje, s do-
brimi spretnostmi, išče hotel
»Strukelj«.
12936

Postrežnico
in sklenjico za vsa hijna
dela, ki zna tudi nekoliko
kuhati, se sprejme. Naslov
pove upr. »Jutra«.
12818

Vajenca
za fotografirajo obiti od 14
do 16 let starega, s primer-
no šolsko izobrazbo, s pri-
merom fotografirajo, sprej-
ma takoj Ivan Turek,
fotograf na Vrhniki.
12799

**Sprejme se več prvotinskih
dobro izverženih
kroj. pomočnikov**
za konfekcijsko delo.
Vprašati: Konfekcijska to-
varna Fran Derenda & Co.,
Ljubljana, Emonka cesta 8.
12885

Pisarniško moč

samoostojna, išče veletro-
vina z delničnimi pridniki.
Predložiti: perfektna slov-
niska, italijanska in po
možnosti francoska kore-
spondenca — izkušenost v
amerikani, knjigovodstvo in
prebravka v trgovini s
delničnimi pridniki (Hilf-
gob). Nastop takoj. Last-
nočno pisane ponudbe na
upravo »Jutra« z navedbo
zahtevkov in predložbo po-
starega pod »Pisarniško moč«.
12873

Natakarica
za gostilno, se sprejme, event.
za prevoz iste na račun
po dogovoru. Jakob Pisljar
gostilničar v Dol. Logatcu.
12771

Vajenca
močnega in zdravega za
mesarsko obrt, sprejme
Franc Dobnik, Mozirje.
12945

Išče se sobarica
Predstaviti se je v hotelu
»Tivoli«.
12907

Krošnjarija
prodajalca balonovskih za
otroke s lastnim stanovan-
jem v Ljubljani. Išče Le-
opold Tili, Kranj.
Šes dober.
12979

40 delavcev
in minierjem rabim v kamno-
lomu na Verdu za akordno
delo. Stavbenik Brener v
Ljubljani.
13007

Krojaška vajenka
krojači tudi mlajšega po-
močnika takoj sprejme v
Spanzel v Sevnici.
12907

**Orodnega
ključavničarja**
spretnega in samostojnega,
sprejme takoj puškara na
Kranju.
13015

Vajenca ali vajenka
sprejme ključarja Tiskovne
zadruge v Ljubljani. Pre-
zerno ulica 54. Lastno-
nočno pisane ponudbe naj
se pošljejo v omenjeno knji-
garno. Odrinilo se bo le na
eno prošnjo, ki se dovrši
najte razpisno rednišči kol
ali pa meščansko šolo.
12770

Išče se ženska
samoostojna, zdrava, močna
in poštena, ki zna nekoliko
kuhati, oskrbovati par hi-
vine, opravljati poljska de-
la in hiti v pomoč gospo-
dinji. Službo dobi v gostil-
ni v zdravem planinskem
kraju, kamor prihajajo po-
letni turisti in posmi smu-
žarji. Nastop lahko takoj.
Ponudbe pod »Išče« »Jutra«
pod »Išče« »Jutra«.
12967

Iščem žensko
za trgovino na deželo,
st. 20-40 let, pametno, k
2 otrokom, starima 4 leta
in 17 meseci — za moč-
na, da zna tudi šivati. Pla-
za dobra. Nastop takoj.
Naslov pove upr. »Jutra«.
13129

Iščem žensko
za trgovino na deželo, sta-
ro 14-18 let, poštena, knje-
skih staršev, ki bi prvo
leto opravljala tudi druga
hijna dela. Stanovanje in
hrana v hiši. Vzemem tudi
tako, kateri bi za čas 4
letne učne dobe napravil
tudi obleko. Naslov pove
upr. »Jutra«.
13130

Brivski pomočnik
starejši, perfektni delavec,
se proti dobri plaži Mari-
sreje. Fr. Novak, Mari-
bor.
13113

Ponikluje
dele koles avtomobilov,
otroških vozičkov,
zdravniške Instrumente
Hd. 2093-3
12963-3

Prodajalca
išče mesta v španski, ki
prijavi ali v galanterijski
stroki. Gre tudi za blagov-
nišča. Naslov pove upr.
»Jutra«.
12801

Dobre pomile
od 4. »Koroški dom« na
Poljanski cesti št. 11. —
Istotam se prodaja več
rabljenega jedilnega orodja
in kretnikov.
12823

»Bistra« Domžale
največji galvanizacijski
zavod v SHS.
12963-3

Službe

Primorski rojak
nahaajoč se v Ljubljani,
dvočasno trg. šolo, vešč
knjigovodstva — dobro iz-
veščen v španski stroki.
Zeli plemeniti mesto v ka-
nem podjetju, kot pomoč-
nik, skladnik ali v pi-
sarni. Ponudbe na upravo
»Jutra« pod »Rojak«.
12929

Absol. samostolen
knjigovodja-bilancist
z veščino trgovsko, ban-
ko in industrijsko prakso,
perfektnim poznavanjem
veščine, želi spremeni se
v drugo mesto, gre tudi na
referenčni in eventualno
kaviljo. Cenjene ponudbe
pod »Absol. samostolen«
na upr. »Jutra«.
12173

Gospod
mlad in inteligent, iz
boljše hiše, izučena man-
faktura in pletilne stroke,
smolen slov. in nemškega
jezika, išče službo v trgo-
vini ali stroki v Celju ali
Mariboru za takoj. Cen-
jene ponudbe na upravo
»Jutra« pod »Gospod«.
12930

Vpokojen železninar
išče mesto hišnika v Ljubi-
ljani ali okolici. Ponudbe
je poslati na naslov: Rud.
Šokli, Florjanska ul. 35.
12973

Prodajalca
spretna in priključna, z
daljšo prakso v španski
in delikatesi, želi mesto
izven Ljubljane. — Cen-
jene ponudbe na upravo
»Jutra« pod »Takoj 6447«.
12936

Dekle
pridno in pošteno, išče
službo v gostilni kot za-
stavnica. Ponudbe pod »Dekle«
»Jutra« pod »Dekle«.
13009

2 blaginčarki
zanesljivi in inteligentni,
iščeta službo v kakšni trgo-
vini, event. gresta tudi na
letovisje, v kopališču ali
kaj sličnega. Ponudbe pod
»Blaginčarki« na upr. »Jutra«.
13083

Kateri trgovec
na deželi bi sprejel pridne
15letnega fanta kot
vajenca. Ponudbe prošim
na naslov: Jožef Gospoda-
rič, Dulj 7, pošta Trebnje.
13079

Pekovski pomočnik
trenen in marljiv, vešč vsi-
h pekarskih del, išče staho-
ga posla kot skupni delav-
ec, mešalec ali predprij-
nik. Nastop po dogovoru.
Naslov pove upr. »Jutra«.
13082

Gospodinja
s prakso v ordinaciji in
nokal v tehniki, išče mesto
pri zobozdravniku. Pro-
siti se v gosposlinstvu.
Ponudbe na naslov: Bon
Pierina, Zemun, Magistrat-
ni trg 2.
13104

Gostiln. kuharica
samoostojna, išče službo.
Naslov pove upr. »Jutra«
v Mariboru pod »Gos-
tinja«.
13115

Plačilni natakar
zmožen kaviljo, strokovno
izobrazben, ki govori 7 je-
zikov, zanesljiv, išče me-
sto v boljšem hotelu ali
kavarni. Referenca na re-
sposloje. Delal poprej v re-
sturnstvu na francoski revij-
eri. Cenj. ponudbe poslati
na upr. »Jutra« pod »Pla-
čilni« »Jutra«.
12938

Dekle z dežele
pridno in pošteno, išče
službo pri majhni rodbini
v Ljubljani. Naslov v
upr. »Jutra«.
12937

Krojaški pomočnik
mlad, išče dobro službo.
Naslov pove upr. »Jutra«.
12938

Prodajalca
starejša moč, vavstvarna
izkušnja v mešani trgovini,
poštena in zanesljiva, s do-
brimi spretnostmi, želi me-
sto v Jucodolstvu. Najraje na
Staršem. — Naslov pove
upr. »Jutra«.
12949

Šofer
pošten in tizen, z veščo-
no prakso, išče mesto.
Naslov pove upr. »Jutra«.
12936

Šivilja pomočnica
ki je delala pri krojačih,
išče pri isti deli. Pismeno
ponudbe na upravo »Jutra«
pod »Šivilja« v Ljubi-
ljani.
12920

Dekle
srednjih let, pridno, vaj-
eno v gostilni, bi sprejela
mesto v kakšni hiši.
Ponudbe na upravo »Jutra«
pod »Inteligentna 6179«.
12966

Učiteljica klavirja
diplomirana — s znanjem
belškega, nemškega in fran-
coskega jezika, išče mesto
šolskega učitelja. Cenj. dopis
pod »Učiteljica« na upr.
»Jutra«.
12931

Službe išče
dobra pisarniška moč —
zmožna nemške in sloven-
ske korespondenice, knjig-
ovodstva ter strojstva.
Event. tudi samo za popo-
lne dane ure. Naslov v upr.
»Jutra«.
12919

Kočijaž
oščenjen, brez otrok, z vešč-
no prakso, želi primer-
nega mesta takoj ali 1. ju-
nija. Naslov pri podružnici
»Jutra« v Mariboru pod
»Spretni«.
12928

Prodajalca
išče mesta v španski, ki
prijavi ali v galanterijski
stroki. Gre tudi za blagov-
nišča. Naslov pove upr.
»Jutra«.
12801

Dobre pomile
od 4. »Koroški dom« na
Poljanski cesti št. 11. —
Istotam se prodaja več
rabljenega jedilnega orodja
in kretnikov.
12823

»Bistra« Domžale
največji galvanizacijski
zavod v SHS.
12963-3

Prodajalca
išče mesta v španski, ki
prijavi ali v galanterijski
stroki. Gre tudi za blagov-
nišča. Naslov pove upr.
»Jutra«.
12801

Dobre pomile
od 4. »Koroški dom« na
Poljanski cesti št. 11. —
Istotam se prodaja več
rabljenega jedilnega orodja
in kretnikov.
12823

»Bistra« Domžale
največji galvanizacijski
zavod v SHS.
12963-3

Strojni tehnik

absolvent višje strojne šole
s triletno ključavničar-
sko prakso, išče službo pri
strojem ali sličnem pod-
jetju. Tudi kot risar.
Ponudbe na upravo »Jutra«
pod »Strojni tehnik«.
13053

Gospod
mlad in inteligent, iz
boljše hiše, izučena man-
faktura in pletilne stroke,
smolen slov. in nemškega
jezika, išče službo v trgo-
vini ali stroki v Celju ali
Mariboru za takoj. Cen-
jene ponudbe na upravo
»Jutra« pod »Gospod«.
12930

Vpokojen železninar
išče mesto hišnika v Ljubi-
ljani ali okolici. Ponudbe
je poslati na naslov: Rud.
Šokli, Florjanska ul. 35.
12973

Prodajalca
spretna in priključna, z
daljšo prakso v španski
in delikatesi, želi mesto
izven Ljubljane. — Cen-
jene ponudbe na upravo
»Jutra« pod »Takoj 6447«.
12936

Dekle
pridno in pošteno, išče
službo v gostilni kot za-
stavnica. Ponudbe pod »Dekle«
»Jutra« pod »Dekle«.
13009

2 blaginčarki
zanesljivi in inteligentni,
iščeta službo v kakšni trgo-
vini, event. gresta tudi na
letovisje, v kopališču ali
kaj sličnega. Ponudbe pod
»Blaginčarki« na upr. »Jutra«.
13083

Kateri trgovec
na deželi bi sprejel pridne
15letnega fanta kot
vajenca. Ponudbe prošim
na naslov: Jožef Gospoda-
rič, Dulj 7, pošta Trebnje.
13079

Pekovski pomočnik
trenen in marljiv, vešč vsi-
h pekarskih del, išče staho-
ga posla kot skupni delav-
ec, mešalec ali predprij-
nik. Nastop po dogovoru.
Naslov pove upr. »Jutra«.
13082

Gospodinja
s prakso v ordinaciji in
nokal v tehniki, išče mesto
pri zobozdravniku. Pro-
siti se v gosposlinstvu.
Ponudbe na naslov: Bon
Pierina, Zemun, Magistrat-
ni trg 2.
13104

Gostiln. kuharica
samoostojna, išče službo.
Naslov pove upr. »Jutra«
v Mariboru pod »Gos-
tinja«.
13115

Plačilni natakar
zmožen kaviljo, strokovno
izobrazben, ki govori 7 je-
zikov, zanesljiv, išče me-
sto v boljšem hotelu ali
kavarni. Referenca na re-
sposloje. Delal poprej v re-
sturnstvu na francoski revij-
eri. Cenj. ponudbe poslati
na upr. »Jutra« pod »Pla-
čilni« »Jutra«.
12938

Dekle z dežele
pridno in pošteno, išče
službo pri majhni rodbini
v Ljubljani. Naslov v
upr. »Jutra«.
12937

Krojaški pomočnik
mlad, išče dobro službo.
Naslov pove upr. »Jutra«.
12938

Prodajalca
starejša moč, vavstvarna
izkušnja v mešani trgovini,
poštena in zanesljiva, s do-
brimi spretnostmi, želi me-
sto v Jucodolstvu. Najraje na
Staršem. — Naslov pove
upr. »Jutra«.
12949

Šofer
pošten in tizen, z veščo-
no prakso, išče mesto.
Naslov pove upr. »Jutra«.
12936

Šivilja pomočnica
ki je delala pri krojačih,
išče pri isti deli. Pismeno
ponudbe na upravo »Jutra«
pod »Šivilja« v Ljubi-
ljani.
12920

Dekle
srednjih let, pridno, vaj-
eno v gostilni, bi sprejela
mesto v kakšni hiši.
Ponudbe na upravo »Jutra«
pod »Inteligentna 6179«.
12966

Učiteljica klavirja
diplomirana — s znanjem
belškega, nemškega in fran-
coskega jezika, išče mesto
šolskega učitelja. Cenj. dopis
pod »Učiteljica« na upr.
»Jutra«.
12931

Službe išče
dobra pisarniška moč —
zmožna nemške in sloven-
ske korespondenice, knjig-
ovodstva ter strojstva.
Event. tudi samo za popo-
lne dane ure. Naslov v upr.
»Jutra«.
12919

Kočijaž
oščenjen, brez otrok, z vešč-
no prakso, želi primer-
nega mesta takoj ali 1. ju-
nija. Naslov pri podružnici
»Jutra« v Mariboru pod
»Spretni«.
12928

Prodajalca
išče mesta v španski, ki
prijavi ali v galanterijski
stroki. Gre tudi za blagov-
nišča. Naslov pove upr.
»Jutra«.
12801

Dobre pomile
od 4. »Koroški dom« na
Poljanski cesti št. 11. —
Istotam se prodaja več
rabljenega jedilnega orodja
in kretnikov.
12823

»Bistra« Domžale
največji galvanizacijski
zavod v SHS.
12963-3

Prodajalca
išče mesta v španski, ki
prijavi ali v galanterijski
stroki. Gre tudi za blagov-
nišča. Naslov pove upr.
»Jutra«.
12801

Dobre pomile
od 4. »Koroški dom« na
Poljanski cesti št. 11. —
Istotam se prodaja več
rabljenega jedilnega orodja
in kretnikov.
12823

»Bistra« Domžale
največji galvanizacijski
zavod v SHS.
12963-3

Prodajalca
išče mesta v španski, ki
prijavi ali v galanterijski
stroki. Gre tudi za blagov-
nišča. Naslov pove upr.
»Jutra«.
12801

Dobre pomile
od 4. »Koroški dom« na
Poljanski cesti št. 11. —
Istotam se prodaja več
rabljenega jedilnega orodja
in kretnikov.
12823

»Bistra« Domžale
največji galvanizacijski
zavod v SHS.
12963-3

Kosilnica

in moško kolo, se prodaja v
Orni vasi 10 pri Ljubljani.
12823

**Stroj za dimniška
kolena**
akoro nov, za 6 velikosti,
se upr. »Jutra« pod »Stroj«
»Jutra« pod »Stroj«.
12704

Dvočolesa
otroški vozički in pneuma-
tika po nižini cen. Cen-
li franko. Prodaja na ob-
roke. »Tribuna« P.

Kino

Kaj igrajo drugod?

V ZAGREBU:

Biblia (13 dejanj); scene iz desetih božjih zapovedi, babilonski stolp, vesoljni potop, prehod Judov čez Rdeče morje. Film ni identičen s slovitimi ameriški "Desetimi božjimi zapovedi", ki pridejo v Zagreb baže tebe jeseni. V Ljubljani bomo torej še lep čas čakali nanje! — Na zapoved Pompadurke (Lya Mara). — Le roi de Paris (puštolovni film). V glasni vlogi Jean Dax, ki igra 12 oseb, in Susanne Nante. — Slava in ljubezen (Mihail Varkonyi).

V BEOGRADU:

Ljubezen in zločin. — 6000 kilometrov (sportni film). — Hotel Potemkin. — Admiralova hči.

V PARIZU:

Mylord d'Arrouille (5. in 6. epoha). — Peter Pan. — Orel morja (Paramount-film). — Grof Kostja (po romanu V. Cherbulieza). — Kraljevski princ (Marija Corda in Emil Jannings). — Sumruri (Pola Negri). — Konec sveta (Jack Pickford). — Langealska vojvodinja (po istoimenskem Balzacovem delu; Norma Talmadge in Ad. Menjou). — Lepi Bramell (ameriški film; v maslovni vlogi najboljši ameriški komik John Barrymore). — Moški le vara nas (po romanu M. Dekobraja). — Ni dobro igrati se z ognjem (Dolly Davis, Gilly, Maddie in Jean Dehelly). — David Copperfield (Dickens).

— Poslednji rendezvous. — Brodolomka. — Srta punčka.

V GRADCU:

Tri sirote (ameriški film; Wesley Barry, Baby, Bruce-Fuerin, Helene Herome-Eddy). — Black, kralj prerije ali Črni mustang (ameriški šlager z divjega zapada). — Zrtev spovedne močestnosti (filmska drama po zapiskih patra Spillmanna). — Štirje jezdec apokalipse (Rudolf Valentino, Alice Terry; režiser Rex Ingram). Velikani pragozda (šlager z divjega zapada). — Čez noč milijonar (veseloliga v 6 dejanjih; v glavni vlogi ameriška igralka Viola Dana). — Tragedija Habeburžanov (Marija Corda). — Tri ljubice grofa Marana (historična pravstvena drama z R. Schünzлом, Anito Berber in Lyo de Putti).

NA DUNAJU:

Bela sestra (Lillian Gish). — Sen kresne noči. — Pasje življenje (komedija s Charlie Chaplinom v glavni vlogi). — Hčerka prerije (amerikanski šlager z divjega zapada v 6 aktih). — Tajnost kaznilnice Sing-Sing (ameriški film; v glavni vlogi največji japonski umetnik Sessue Hayakawa). — Pariški tatovi (avanturistična drama v 15 aktih). — Malva (Lya de Putti). — Romeo in Julija v snegu (veseloliga; Lotte Neumann). — Nemci zvonar (društvena drama). — Bela nuna (Eva May in Alfred Gerasch). — Stari zakon (Henny Porten). — Misteriozna oporoka (križanka v filmu; z velikimi nagradami!).

E. Harder, ravnatelj nekega ameriškega kinopodjetja, je kupil za svojo družbo v

Svici obsežno zemljišče, kjer bodo smeli v bodoče snemati filme le ameriški igralci in operaterji. Harder namerava v kratkem sam odpotovati v Svico, da dovrši svoj film "Signal opasnosti".

Kakor poročajo listi, je v avstrijski filmski industriji vsled pomanjkanja potrebnega kapitala izbruhnila resna kriza.

Vest, ki smo jo zadnjič prinesli le mi

mogre, da ima namreč Charlie Chaplin dvojnika, se potrjuje. V listih čitamo, da je neki "umetnik", ki je baje Chaplinu, podoben kakor jajcu, deset let študiral igro in kretje velikega ameriškega komika. Ko je mislil, da že dovolj zna, se je prijavil nekemu filmskemu podjetju. Davi ga je podjetje angažiralo, ne vemo. Vsa stvar izgleda vrlo misteriozna.

Prihodi in odhodi vlakov iz in v Ljubljano

Prihod iz Trsta - Rakeka.

Ob 0.23 brzovlak Trst; ob 0.53 Trst-Rakeka (vozi od 5. jun. do 15. sept.); ob 2.02 ekspres Pariz; ob 10.39 potniški vlak; ob 11.50 brzovlak; ob 16.16 brzovlak; ob 18.43 potniški vlak; ob 22.40 potniški vlak.

Odhod v Rakek - Trst:

Ob 3.28 ekspres; ob 4.17 brzovlak (le od 5. jun. do 15. sept.); ob 4.50 brzovlak; ob 11.37 potniški vlak; ob 16.30 potniški vlak na Rakek; ob 12.15 brzovlak; ob 14.25 potniški vlak; ob 16.49 brzovlak; ob 18.30 potniški vlak na Rakek; ob 22.45 potniški vlak.

Prihod z Jesenice.

Ob 7.18 potniški vlak; ob 8.23 brzovlak; ob 11.37 potniški vlak; ob 16.30 potniški vlak; ob 18.55 mešani vlak; ob 21.05 potniški vlak; ob 22.20 potniški (le ob nedeljah in praznikih od 5. jun. do 30. sept.).

Odhod na Jesenice.

Ob 5.22 potniški vlak (le ob nedeljah in praznikih od 5. jun. do 30. sept.); ob 6.43

potniški vlak; ob 8.25 mešani (z gorenjskega kolodvora); ob 11.40 potniški vlak; ob 14.50 potniški vlak; ob 17.40 mešani vlak (le do Kranja z Gorenjskega kolodvora); ob 19.05 potniški vlak; ob 12.40 brzovlak (Monakovo).

Prihod iz Maribora.

Ob 3.05 potniški vlak; ob 4.11 brzovlak (Budimpešta le od 5. jun. do 15. sept.); ob 4.43 brzovlak; ob 7.30 potniški vlak (Zidani most); ob 14.00 potniški vlak; ob 16.41 brzovlak; ob 18.06 potniški vlak; ob 21.22 potniški vlak.

Odhod v Maribor.

Ob 0.30 brzovlak; ob 0.58 brzovlak (Budimpešta le od 5. jun. do 15. sept.); ob 5.27 potniški vlak; ob 7.44 potniški vlak; ob 12.2 brzovlak; ob 12.10 potniški vlak; ob 14.20 potniški vlak (Zidani most); ob 17.50 potniški vlak; ob 23.15 potniški vlak.

Prihod iz Zagreba.

Ob 3.18 ekspresni vlak; ob 11.06 brzovlak; ob 22.32 brzovlak.

Odhod v Zagreb.

Ob 2.12 ekspresni vlak; ob 8.36 brzovlak; ob 17. brzovlak.

Prihod z Dolenjskega.

Ob 5.10 potniški vlak; ob 7.38 potniški vlak; ob 10.28 potniški vlak; ob 18.50 potniški vlak; ob 20.36 potniški vlak.

Odhod na Dolenjsko.

Ob 6.20 potniški vlak; ob 10.10 potniški vlak; ob 13.20 potniški vlak; ob 18.50 potniški vlak; ob 23.00 potniški vlak.

Prihod iz Kamnika.

Ob 6.50 mešani vlak; ob 13.05 mešani vlak; ob 17.40 mešani vlak; ob 22.00 mešani (le ob nedeljah in praznikih).

Odhod v Kamnik.

Ob 5.15 mešani vlak (le ob nedeljah in praznikih od 5. jun. do 30. sept.); ob 7.55 mešani vlak; ob 14.10 mešani vlak; ob 18.20 mešani vlak.

Prihod z Vrhnike.

Ob 6.30 mešani vlak (le od 5. jun. do 30. sept.); ob 6.54 mešani vlak (od 1. okt. do 15. jun. 1925); ob 10.00 mešani vlak (ob 17.30 mešani vlak; ob 21.15 mešani vlak (ob nedeljah in praznikih od 5. jun. do 30. sept.).

Odhod na Vrhniko.

Ob 7.48 mešani vlak; ob 13.25 mešani vlak; ob 18.15 mešani vlak; ob 22.35 mešani (le ob nedeljah in praznikih od 5. jun. do 30. sept.).

Dopisovati želi

o svrhu duševnega spoznanja, premožnja drž. uradnika II. kat. z višjim državnim uradnikom, starih nad 40 let, ljubiteljem narave. Dopolnje na upravo "Jutra" pod "Srčna nasvetarja". 12099

Mlad trgovec

ali mladi vstop v svet poslovanja, kateri ima vselej do trgovine. Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Srčna nasvetarja". 12078

"Zagorje"

Drigolice pismo. 12044

Znanja želi

zopet, priključne znanosti, z delno neomadeževane preteklosti ali s poteno vodo bres otrok, najraje v bližini ljubljanske okolice. — Dopolnje pod "Priatelje narave" na upr. "Jutra". 12073

Premožnejši gospod

dobrega srca, želi znanja z gospodinjstvom, ki bi mu finančno pomagala graditi lastni dom. — Dopolnje pod "Srčna nasvetarja" na upr. "Jutra". 12125

M. L. M. S.

Ali to meni namenjeno? Zelo srčno. — Priatelje pismo. P. M. B. 12107

"Bubliki"

Prod. ljubljanski dvorci, ki bi bilo 28. maja namočeno priti valed mole odzvočnosti šivar je resna in nujna, zato prosim, ako želite, da naslov. Odgovor pod isto šifro na upr. "Jutra". 12093

Ženitve

Resna ženitna ponudba! Ki me še srečala izvoljena moja, a vem, da tvi skrita tvoj, vna lepna in čista ter polna brepenja po ljubem, ki je nepoznanost od udeleži namenjenega moža. Zato bide dr. uradnik v Ljubljani. 28. let star, tem potni življenjsko družilo. Pisma pod značko "Jutra" žene sanja na upravnitvo "Jutra". 12075

Mladenič

precej dobro izrejen v lesni stroki, s 75.000 Din gotovine se želi v svrhu izdati seznaniti z gospodinjstvom ali vstopu, ki bi imela polmerne posesti, trgovino ali gostilno. Resne dopise s sliko na upravo "Jutra" pod "Tihla sreča". 12097

Vdovec

48 let star, poročil gospodinjstvo ali vstop brez otrok, s nekaj premoženjem, rimsko starosti. — Ponudbe pod "Jesen" na upr. "Jutra". 12098

Trgovec-posestnik

in obrtnik, zelo dobro situiran, s 2.000.000 denarnice, ki takol poročiti kmetično držilo, starosti, ako morete, nad 40 let, so neporočeno, ali vdovec brez otrok, s približno enakim premoženjem. Eventuelno se tudi prikleni ali proda vse svoje premoženje z trgovino vred. Najraje kje blizu Ljubljane, ako morete, da gostilno. Fant brez staršev in bratov ter sam gospodar. Le resne ponudbe s sliko, naslovom in potniškim potki pod šifro "Dolenje" na upravo "Jutra". 12047

Soliden gospod

znanja in inteligentnega, 32 let star, s dobro sklenjeno v Zagrebu, se želi seznaniti s gospodinjstvom in neko gospo ali mlado vodo, ki bi imela učiteljske ali trgovske rednine v svrhu življenja. Dopolnje na upr. "Jutra" pod značko "Tihla sreča". 12044

Samostojna

želi poročiti uradnika. Dopolnje pod "Samotarka 6186" na upravo "Jutra". 12040

Mlada gospodinja

simpatična, ki starosti zadostno po pore, visoke opave in klasičnih nog, želi poznanstva s dobro situiranim gospodom, starih od 35-40 let, v svrhu molitve. Pogoji: Karakter in razumovanje, čestne duše. — Dopolnje pod šifro "Krempljevič 2" na upr. "Jutra". 12061

Dobrosrčen dečko

27 let star, državni uradnik, želi znanja v vrhu življenja z gospodinjstvom, let ali mlado vodo brez otrok. — Pogoji: srčna izobrazba, nekaj premoženja in iz dobre družine. Nesomnjen dopis s sliko na upr. "Jutra" pod šifro "Mladost-Radost". 12056

Harmoniko

proda po ugodni ceni Martin Dolenc, Cerkvena ulica 24. 21. 12074

Kratek klavir

dobro ohranjen, ceno naprodaj. Naslov pove uprava "Jutra". 12076

Planino

Förster, krasen glas, se ugodno proda. Naslov pove uprava "Jutra". 12123

Klavir, harmonika

(Chromatična) s vsemi dodatki in zmanjšanimi septimi klavirom, duri, skor nova, se po ugodni ceni prodaja. Naslov pove upr. "Jutra". 12072

Nove koncert. citre

proda Penko, St. Vid nad Ljubljano, nasproti šoli. 12083

Živali

Mladi psi

voljeje parne, 8-12 tednov stari, od najbolje odlikovane pasje in peice, čistega plemena, ima vedno po 500 Din na razpolago pasjerja v Zeleni pri Zagrebu. Pes se odigra za to odst. od postaje daj. Kjer voljeje posvaruje, tam ni nobene tatvine ali vlomal. Ponudbe na vzgojvalca povz. Ribograde, Zelenčina pri Zagrebu. 12060

Zajce

osem samice, dva samca in psa čuvaja krasico pasmo, proda P. Justin, Klepar, Vič, Trifkova cesta 36. 12024

Ljubljana

Izgubila se je

v ponedeljek 1. junija rjav-platena jopica od Kamniškega sedla do kule v Bistrici. Poljen naj bi naj jo odda v upravi "Jutra". 12108

Razno

Jedilno orodje

(namizno). Trepne nože, škarje za kodiranje in vaze, žlice, vilice, nudi veletrgovina Osvačil Dobeč, Ljubljana, Sv. Jakoba trg številka 9. 12092

Krojaški mojstri

samostojni in provostri, dobe vsako množico konfekcijskega dela na dom. Vpraskati: Konfekcijska tovarna Fran Derenda & Cie., Ljubljana, Emonška cesta 8. 12083

Otroški vozički

dvokolesa, motorji in pnevmatika, najprej. Sprejemajo se vsa popravila. Cenilnik, prodaja na drobno. Cenilnik, prodaja na drobno. Cenilnik, prodaja na drobno. 12003

Košnja travnika

se vsame v našem. — Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Košnja travnika". 12105

Košnja

treh velikih travnikov na Karlovcem predmestju, se odda. Naslov pove uprava "Jutra". 12093

Kolomaz

prvovrstne kakovosti, priporočam "Jadrano", tov. kem. izdelkov, Ljubljana - Moste. 11914

Pozor, trgovci!

Trgovcem se napoveda, da evetličarna "Palma" Str. 4. drug v Podčetrtku izdeluje izsnoharvno umetno evetlično listje, rane evetlice, skane in prečke, sope za evetle in največje, nagrobove, vence, rutke, svileni papir, krep papir, rane pralnice, ter vse v evetličarsko stroko spadajoče predmete lastnega izdelka, po najnižji konkurenčni ceni. Trgovci, zahtevajte cenik! 12125

Pst! "Lucifer"

uničuje trajno steno, škruklj Leskovic, Jurčičev trg, Kavalji, sadruga dr. nameščencev. 12008

Kurja očesa

odstranijo brez bolečin. Garancija za celo leto. Da ne zamudite ugodnosti, ki se vam nudi samo do 30. t. m. Zalogarjeva ulica 13. 12084

19 let

priznane Lurcin kapsule in štapiči najslužnejše zdraviljo kaparivo (Tripper) in belo pranje žensk. Dovolja se po vseh lekarnah skrajša na 20 Din. Pošto na razpoložljive lekarna Blum, Seta. 12016

Pisalni stroji

"Remington-Scholar" z vidno pisavo v dobrem stanju, proda Rudolf Dergan, trgovca, Laško, po zelo niski ceni. Kupi pa nekaj vagonov lepe, popolnoma suhe, letošnje ameriške skorje in drugi tovarne ponudbe franko vagon. 12013

Kuhinjske garniture

predstavlja na platnu ali molniju, 6 kosov za 120 Din razpoložljive. Dovolja se po vseh lekarnah skrajša na 20 Din. Pošto na razpoložljive lekarna Blum, Seta. 12016

VAK, vnovčevalnica

patente in izume ter postreduje patentiranje. 12020

Letošnje košnje

poleg opelkane Vič, Cesta dveh cesarjev, odda stavbna družba. Dovolja se po vseh lekarnah skrajša na 20 Din. Pošto na razpoložljive lekarna Blum, Seta. 12016

J. Stjepušin

Sisak

priloga boljša tiskarica, stroje, posode in vse, kar je potrebno za vsa gospodarstva. 12016

Visok zaslužek

dobi vsak v mestu in na delu z majhnim trudom. Pomnilna na poštni predal št. V. Ljubljana. Prihodite 8 Din za odgovor. 12003

Košnja travnika

se vsame v našem. — Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Košnja travnika". 12105

Košnja

treh velikih travnikov na Karlovcem predmestju, se odda. Naslov pove uprava "Jutra". 12093

Velika zaloga pohištva

Ernest Zelenka Maribor

Šolska ulica št. 5.

Priporočam svoje izbrane zalogo vsakovrstnega pohištva in tapetirskih lastnih izdelkov. Zaročenci imajo posebno ugodnost.

Specerijska trgovina

dobro upeljana, v večjem trgu na Dolenjskem se ugodno proda. Naslov pove uprava "Jutra" 12013

Jgn. Žargi „Pri nizki ceni“

Sv. Petra cesta št. 3

nudi ceni. odjemalcem razno damsko, možko in otroško perilo. Najnovejša bluze, Damske obleke od 90 Din naprej. Jumperje. Velika izbira vsakovrstnih modnih nogavic. Velika izbira krav, svilenih pletenih samovznec itd.

po primerno znižanih cenah

„Kipobran“

Ko boste poskusili se boste prepričali, da kipo-bran štedi mleko in odstranjuje gospodinjam kipe in prismojenje med kuhanjem vseh tekočin in snovi, ki so tem neljubim lastnostim podvržene. — Kipobran se dobiva v vseh trgovinah z železnino, posodo in z mešanim blagom za ceno 6 dinarjev. Poskusite takoj, ker je sredstvo najnovejša konstrukcije in ekonomskega pomena. Za dobavo na debelo se izve pri upravi "Jutra" v Mariboru.

Služba dobila takoj

dva dobro izveščana prikojevalca (krojača) proti ugodni plači.

Pismene ali osebne ponudbe na Konfekcijsko tovarno

Fran Derenda & Cie., Ljubljana, Emonška cesta št. 8. 3202a

Igralci harmonik pozor!

Kdor si želi ceno in v resnici dobro in lepo harmoniko, naj se obrne na Aleša

Potočnik, izdelovalca vsakovrstnih harmonik,

Seica pri Školji Laki — Slovenija

Priloga boljša tiskarica, stroje, posode in vse, kar je potrebno za vsa gospodarstva.

12016

12013

12016

12016

12016

12016

12016

12016

12016

12016

12016

12016

12016

12016

12016

TOVARNA TRIKOTAŽE GASPARI & FANINGER - MARIBOR

Skladišče in pisarna: ALEKSANDROVA CESTA ŠTEV. 48.

Izdeluje:
za prihodnje zimsko sezono vse vrste moških sraj, hlače in jopice, ženskih sraj, hlače in jopice, otroških obleke (skoki) in obleke za deklice iz trikotblaga, moške telovnike, jumperje, vestje, dokolenice, rokavice ter otroške haubice in garniture.
Samo za trgovce.

VODNE TURBINE

avtomatične regulatorje, zatvarnice i. t. d.

3060-a
izdeluje in dobavlja

ING. F. SCHNEITER = SKOFJA LOKA.
Konkurenčne cene. Prvo vrstne reference.

Zahtevajte ponudbo!

Zdravilišče Rogaška Slatina

Najlepše in najbolj moderno urejeno zdravilišče kraljev. SHS.

Svetovnoznani zdravilni viri:

„EMPEL“, „STYRIA“, „DONAT“.

Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih bolezni, bolezni srca, ledvic in jeter.

Sezona: MAJ — SEPTEMBER.

Cene zmerne. — V pred- in po sezoni znaten popust. —
Koncertna vojaška godba. — Radio. — Največja udobnost. —
Prometne zveze ugodne. Zahtevajte prospekt!

Ravnateljstvo zdravilišča
Rogaška Slatina.

1902-a

Pozor! Samo 300 Din franko na dom!

Ta garnitura kuhinjske posode je iz najboljšega aluminija snežno bela in desetletja trpežna. Dobavlja se pri ti predplačilo ali povzetju.

Za cenik priložite
Din 1.— v znamkah.
Inserat priložiti.
Ako bi ne ugajalo, se
vzame radevolje nazaj.

Kovinska industrija INŽ. J. & H. BÜHL, Maribor, SHS
(Metallindustrie) Aleksandrova cesta št. 6.
Najugodnejši nakup je naravnost od tovarne!

265-a

Trgovski pomočnik,

mešane osobito špecerijske stroke soliden in delaven, želi svoje sedanje neodpovedano mesto spremeniti. Gre tudi za skladiščnika v kakem večjem podjetju, oziroma industriji. Ponudbe na upravnishvo „Jutra“ pod „Vesten in marljiv“.

2947-a

Težke delavske in vozne konje

štiri- do šest letne, dobavljiva vedno po najnižjih cenah

Julio Hoffmann,

Cakovec (Jugoslavija).

3229-a Telefon št. 31.

Na prodaj:

Lepo gospodarsko posetje s stanovanjem šest sob, veliko vežo opremljeno z mnogo gospodarskimi posloni, 23 orolov zemlje, med tem 4 1/2 orala vinograda, 8 orolov sadovnjaka, polja, gozd, travniki, vse v najboljšem stanju pri izbornem d nosu za 650.000 Din. Vraščati: Peitler, Limbuš pri Mariboru.

POZOR! Ali že veste POZOR!

da se

2410-a

trgovina Marija Rogelj

sedaj nahaja na

SV. PETRA CESTI 26. poleg Kolodvor. ulice

Priporoča svojo krasno pomladansko zalogo šitov, calgov, klofa, cefirja, oksforda, delena, kambrika, šifona, bele in rujave kotenine, platna za rjuhe, dalje moško in žensko perilo, svilene jumperje, krasne rute in šerpe, kravate, nogavice, pavolo in drobnarije.

Povsod se javno govori, da se pri meni dobro in najceneje dobi! **Marija Rogelj.**

V
O
I
K
A

Kdor jih enkrat kupi,
= ne nosi drugih.

„VOIKA“ ČEVLJI,

LJUBJANA

KRSTOV TRG 10. I. NADSTR.

Razpošiljamo tudi po pošti.

3221-a

Jermena za cepe

gože, biče (gajle), tržaške bičevnike, razne irtače, motvoz (spago), pasove (gurtne), dreto in perilne vrvi kunita najceneje v veletrgovini

OSVALD DOBEIC

Ljubljana 237-a Sv. Jakoba trg 9.

REFORM

stedenice za vkuhanje sadja in povrtnine so najboljše in najcenejše.
Glavna zaloga za vso državo:
Lovro Pelovar, Ivan kovč
Istotam se dobe Zupančeve knjige „Konserviranje sadja in povrtnin za domačo uporabo“ v slovenski in hrvaški izdaji. 176 a

Gospodinj, naročite!

ZAHVALA.

Vsem, ki so ob težki in nena-
domestljivi izgubi našega dragega po-
kojnika z nami čutili, nas tolažili,
darovali mnogo krasnega cvetja in
spremili nepozabnega pokojnika v
tako obilnem številu k večnemu po-
čitku, izrekamo našo globoko in naj-
srčnejšo zahvalo.

Ljubljana, 6. junija 1925.

Rodbini Tunnies in Kienbauer.

3220-a

Mizarski delovodja

za tovarniški obrat, zmožen vseh del v mizarsko stroko spadajočih del, dober organizator in kalkulant **se sprejme.**

Vstop septembra t. l.

Ponudbe z zahtevki in spričevali na „Poštni predal 49“, Maribor. 3235-a

Korespondentinja

zmožna slovenskega, srbohrvaškega, nemškega jezika strojepisja, perfektna stenografinja, **se sprejme** pri „Saturnus“ d. d. v Mostah pri Ljubljani.

Tovarniška zaloga pohištva

od najcenejše do najprepro-
stejše opreme po izredno
nižanih cenah se dobi pri

ANDREJ KREGAR, tovarna pohištva,
ŠT. VID nad LJUBLJANO, (nasproti kolodvoru Vižmarje). 299-a

Ločitev zakona

Mož: je nezogibna, ako doim v jedi še enkrat ščurka!
Zena: Bog! Saj mi pijejo ščurki že ves čas kri. Pa kaj pomaga, če pa ni sredstva zoper nje!
Mož: Prej ga res. I hila. Toda koncesionirani zavod „Pana“ v Ljubljani na Poljanski c. 12 je iznašel sredstvo, ki pomori brez vsake nadležnosti in brez vseh posledic vse ščurke, miši in podgane. Poldi ali pa piši takoj tja!

Penzijonat in restavracija „Slovenec“

Vila Ricca, Baška na otoku Krku

priporoča svoje lepo urejene in zjamčeno čiste sobe poleg kopališča hrana prvovrstna, kakor tudi najboljša vina. Preskrba s stanovanjem, hrano in kopališko takso Din 70.— za osebo na dan.

Priporoča se z odličnim spoštovanjem

3227-a **Gabrijel Broznik, restavracija.**

Kupi se od solidne firme

3210-a

rezan mehki les:

paralelne deske 12, 18, 28, 38 mm, ostrorobno rezane, na koncih pravokotno odrezane, I, II, III, razr. ali samo III. razr.

a) širine od 18 cm naprej (povprečno ca. 24 do 27 cm),

b) širine od 9 do ink. 17 cm.

Takojšnje plačilo faktur se garantira.

Ponudbe s cenami franko vagon postaja **Pestojna-tranzit** pod „Rezan les“ na upravo „Jutra“.

3234-a

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nam je naš srčno ljubljani, dobri soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

Fran Prijatelj

trgovec in posestnik

v soboto, 6. t. m. ob pol 9. uri zjutraj, v 67. letu svoje starosti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega nam pokojnika bo v ponedeljek, dne 8. junija 1925. ob 9. uri dopoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Tržišču.

Bodi mu lahka zemljica!

Tržišče, dne 6. junija 1925.

Rodbine: **Prijatelj-Omahen**